नेपाल सरकार

धनकुटा नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

धनकुटा, प्रदेश न. १

धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना (IUDP) तर्जुमा गर्ने

२०७५

अभियन्त्र कन्सल्टिङ्, सिभिललिंक इञ्जिनियरिङ्ग

र पाथवे नेपाल जेभी

विषय- सूचि

खण्ड १ : भुमिका

१.१ पृष्ठभुमी

१.२ उदेश्य

१.३ अध्ययन क्षेत्र (Scope of Works)

१.४ अपेक्षित उपलब्धि (Expected Outcome)

१.५ अध्ययन विधी

१.६ योजना तर्जुमा प्रक्रिया

१.७ कार्य प्रक्रिया

१.७.१ पूर्व तयारी

१.७.२ योजना टोलीको गठन

१.७.३ एकदिने कार्यशाला गोष्ठी (प्रथम नगर भेला)

१.७.४ वडा तथा विषयगत कार्यालयवाट प्राप्त भएका तथ्याङ्कहरु

१.७.५ तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण

१.७.६ दीर्घकालीन सोच, अग्रणी क्षेत्र

१.७.७ वहुक्षेत्रगत लगानी योजना तर्जुमा

खण्ड २: धनकुटा नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण

२.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

२.२ भौगोलिक अवस्थिति, सीमाना तथा राजनीतिक, प्रशासनिक विभाजन

२.३ भौगोलिक विभाजन

२.३.१ सीमाना

२.३.२ जलवायु

२.४ सामाजिक अवस्था

२.५ जनसंख्या विवरण

२.५.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था (२०५८-२०६८-२०७४)

२.६ सामाजिक आर्थिक स्थितिः

२.६.१ वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

२.६.२ उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्याको विवरण

२.६.३ आर्थिक रुपले अक्सर सक्रियहरुको पेशा अनुसारको बर्गिकरण

२.६.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

२.६.५ धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण

२.६.६ जातियताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

२.६.७ अल्पसंख्यक जातीहरुको जनसंख्याको अवस्था

२.६.८ सामाजिक बर्गीकरण (बृहत जातीय समूह) अनुसार जनसंख्याको विवरण

२.६.१० बिदेशमा रहेको जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

२.६.११ अपांगताको प्रकार अनुसार जनसंख्या

२.६.१२ अपाङ्गता परिचयपत्र लिएका वालवालिकाको विवरण

२.६.१३ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार सम्वन्धी विवरण

२.६.१४ जलस्रोत व्यवस्थापनको अवस्था

२.६.१५ विशेष शिक्षातर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत छात्र/छात्राको बिवरण

२.७ भौतिक तथा सार्वजनिक पूर्वाधार

२.७.१ सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

२.७.२ मुख्य सडक सञ्जालहरु

२.७.३ वातावरण तथा सरसफाई (फोहोरमैला व्यवस्थापन)

२.७.४ बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

२.७.५ शहरी विद्युतीकरण

२.८ सामाजिक पूर्वाधार

२.८.१ शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

२.८.२ शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण

२.८.३ विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरु

२.८.३ चाडपर्वहरु तथा साँस्कृतिक विवरण

२.८.४ धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरु

२.९ आर्थिक पूर्वाधार

२.९.१ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरण

२.९.२ वार्षिक कृषि उत्पादन सम्वन्धी विवरण

२.९.३ कृषिजन्य उत्पादनहरु (अन्न बालीहरु, गाई बस्तु, फलफूल, तरकारी आदि)

२.१० वडागत रुपमा स्थलगत विश्लेषण

२.१०.१ वडा नं -१

२.१०.२ वडा नं -२

२.१०.३ वडा नं-३ नारा : “हरीत कगटे सफा कगटे”

२.१०.४ वडा नं - ४

२.१०.५ वडा नं - ५

२.१०.६ वडा नं - ६

२.१०.७ वडा नं - ७

२.१०.८ वडा नं - ८

२.१०.९ वडा नं - ९

२.१०.१० वडा नं १०

२.११ जनसंख्या प्रवृत्ति विश्लेषण

२.१२ पूर्वाधार प्रवृत्ति विश्लेषण

२.१२.१ पानीको वितरण

२.१२.२ एकिकृत ठोस फोहरमैला व्यवस्थापन

२.१२.३ शिक्षा सम्बन्धि सुविधा

२.१२.४ स्वास्थ्य सुविधा

२.१२.५ आर्थिक पूर्वाधार विश्लेषण

खण्ड ३

३.१ नगरपालिकाका अवसर, चुनौति र समस्याहरु

३.२ नगरपालिकाका विकास सम्भावनाहरु (कृषि, जलबिद्युत, पर्यटन, उद्योग, आदि)

खण्ड ४

४.१ शहरी विकासको दीर्घकालीन सोच

४.२ धनकुटा नगरपालिकाको पर्यटनको सन्दर्भ

४.३ पाँच बर्षे योजनामा संलग्न विकासका योजनाहरु

४।३।१ नगरपालिका स्तरिय विकासका योजनाहरुको क्षेत्र तथा सूची

४।४ वडास्तरिय योजनाहरूको सूची

४.४.१ धनकुटा न. पा.)वार्ड १ (विकासका योजनाहरु

४.४.२ धनकुटा न. पा।)वार्ड २ (विकासका योजनाहरु

४.४.३ धनकुटा न. पा।)वार्ड ३ (विकासका योजनाहरु

४.४.४ धनकुटा न. पा।)वार्ड ४ (विकासका योजनाहरु

४.४.५ धनकुटा न. पा।)वार्ड ५ (विकासका योजनाहरु

४.४.६ धनकुटा न. पा।)वार्ड ६ (विकासका योजनाहरु

४.४.७ धनकुटा न. पा।)वार्ड ७ विकासका योजनाहरु

४.४.८ धनकुटा न। पा। ९वार्ड ८0 विकासका योजनाहरु

४.४.९ धनकुटा न. पा।)वार्ड ९ (विकासका योजनाहरु

४.४.१० धनकुटा न. पा।)वार्ड १० (विकासका योजनाहरु

खण्ड ५ : विकाशको योजना

५.१ प्रस्तावित भु -उपयोग योजना

५.२ भौतिक विकास योजना

५.२.१ भौतिक पुर्वाधारको प्रोजेक्ट

५.२.२ भौतिक पूर्वाधारको सम्भावित लागत

५.३ सामाजिक विकास योजना

५.३.१ अनुमानित सामाजिक पूर्वाधार

५.३.२ सामाजिक पूर्वाधारको सम्भावित लागत

५.४ आर्थिक विकास योजना

५.४.१ अनुमानित आर्थिक पूर्वाधार

५.४.२ आर्थिक पूर्वाधारको सम्भावित लागत

अनुसूचिहरु

अ.१ परिचयात्मक कार्यक्रम

अ.१ वार्डस्तरीय माईनुट्स

खण्ड १ : भुमिका

१.१ पृष्ठभुमी

नेपालमा अव्यवस्थीत शहरीकरण निकै वढदो तथा अनियन्त्रीत र असन्तुलित तवरले क्षेत्रिय स्तरमा हुदै गरेको अवस्था देखिन्छ । यो प्रवृती काठमाण्डौ उपतयकामात्र सिमित नभएर अन्य शहर तथा तराईका उर्वरभुमी भएका समथर फाँटहरु लगायतका शहरहरुमा विकसित हुदै गएको छ । त्यसको फलस्वरुप ठुला शहरहरुले त्यहा भौतिक पुर्वाधार तथा सेवा सुविधाहरु र रोजगारी प्रयाप्तरुपमा माग अनुसार पुर्ति गर्न कठिन हुनुको साथै आन्तरीक तथा वाहिरी तवरले शहरीकरणमा वढदै गएकोछ । वातावरणमा रास तथा प्रदुष्ण, शहरी गरिवी, सुकुमवासी, वरोजगारी र भौतिक र सामाजिक पुर्वाधार तथा सेवा सुविधाहरुको अपर्याप्ता आदी स्वस्फुर्तरुपमा देखिएको छ । वढदो शहरीकरणको माध्यमवाट छिटै आर्थिक उन्नती गर्न मन्सायले गर्दा नकारमत्मक असरहरु उतपन्न भएको सर्वस अनुभुती भएको पाईन्छ । गैर कृषी उत्पादन क्षेत्रले GDP मा महत्वपुर्ण भुमिका खेलेको छ भने हाल सम्म शहरी केन्द्रहरु विस्तार तथा आर्थिक विकासको मेरुढण्ड रुपमा लिनुको साथसाथ शहरी तथा ग्रामिण गरिवीको उनमोलन विश्वास रहेको छ ।

विविध समस्याहरु भएता पनि त्यसको सम्पुर्ण जिम्मेवारी राज्य सत्ता तथा स्थानिय तहले लिनु पर्ने हुनआएको छ । विभिन्न छरिएर रहेको समस्याहरु योजनावद्ध तथा विषयगत निकायहरुसंगको समन्वय तथा सहकार्य आपसी छलफल र सम्भदारी अनुरुप हुनुको साटो पहुचको आधारमा हुदै आएको सर्वविधित नै छ । राज्य सत्तापक्षले अप्रयाप्त सेवा सुविधा प्रदान दिनुको एक कारक संस्थागत क्षमता विकासको अभावलाई सबैले स्वीकार गर्नु पर्ने हुन्छ । शहरी विकासमा दुरदृष्टी र उचित विषयगत योजनाको अभाव तथा उचित समन्वयन र सहकार्य नहुनु पनि शहरी विकास तर्फको चुनौती रहेको छ । यिनै विविध कारणले गर्दा शहरी विकास तर्फ उचित प्रतिफल तथा लागत नभएको अनुभुती हुन्छ । जनसंख्यामा वृदी हुनुको साथ साथ उचित क्षेत्रमा आर्थिक स्तरमा उचित विकास नहुनु पनि शहरी विकास तथा भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फको उदासिन्ता मान्नु पर्दछ ।

नेपालमा योजनावद्ध शहरी तथा व्यवस्थीत वस्तीका योजना इ.स. १९४४ मा तयार भई पहिलो शहर सप्तरी (राजविराज)को हनुमाननगरमा पुनर्वासको व्यवस्था मिलाईको थियो । त्यसै गरी इ.स. १९५६ मा नेपालको पहिलो राष्ट्रिय आवधिक योजना(आर्थिक विकास योजना) निर्माण गरी लागु गरिएको थियो भने हाल सम्म १३ औ राष्टिय आवधिक योजना तथा तिन वर्षे अन्तरीम योजना कार्यान्वयन भइरहेको छ । ई.स. १९६०को दशक ताका हिमाल र पहाडवाट विभिन्न जातजातीहरुलाई(प्राकृतिक विपत तथा राष्ट्रिय निकुन्ज र आंरक्षित क्षेत्रवाट विस्थापित) तराईका जङ्गल फडानी गरी वस्ती विकास मार्फत वस्ती व्यवस्थापन गरिएको ईतिहास रहेको छ ।

१.२ उदेश्य

धनकुटा नगरपालिकाको एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमाको उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेको छ । दीर्घकालीन सोंच (Vision) / उद्देश्य (Goal) अनुरुप एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमा गरी त्यसैबाट निर्देशित वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्न उत्प्रेरणा जगाउने उदेश्य लिइएको छ ।

१.३ अध्ययन क्षेत्र (**Scope of Works**)

धनकुटा नगरपालिकाको एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमाको अध्ययन क्षेत्र देहाय बमोजिम रहेको छ ।

- धनकुटा नगरपालिकाको न्क्ष्क(द्यबकभम आधार नक्सा अद्यावधिक गर्ने/तयार गर्ने ।
- धनकुटा नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोच निर्धारण गर्ने ।
- धनकुटा नगरपालिकाको एकिकृत विकास योजना (अल्पकालिन-५ वर्षको; मध्यकालिन- १० वर्षको, दीर्घकालिन-२० वर्षको), विद्यमान तथा प्रस्तावित भू-उपयोग योजना तयार पार्ने ।
- धनकुटा नगरपालिकाको विकासका लागि आवश्यक पर्ने भौतिक तथा सामाजिक, आर्थिक पूर्वाधारको अल्पकालिन-५ वर्षको; मध्यकालिन- १० वर्षको, दीर्घकालिन-२० वर्षको आवश्यकता निर्धारण/प्रक्षेपण गर्ने ।

- धनकुटा नगरपालिका भित्र रहेका सरकारी, गुठी, तथा सार्वजनिक जग्गाहरु निर्क्यौल गर्ने, तिनको संरक्षण नीति तर्जुमा गर्ने तथा प्रस्तावित विकासका लागि आवश्यक पर्ने जग्गाको पहिचान गर्ने ।
- धनकुटा नगरपालिकामा प्राकृतिक विपद्को जोखिमको मुल्यांकन गर्ने तथा प्राकृतिक विपद न्यूनीकरणका लागि आवश्यक योजनाको तर्जुमा गर्ने
- धनकुटा नगरपालिकाको प्रस्तावित भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्ने तथा सो अनुरुप भवन तथा योजना मापदण्ड तयार पारी लागु गर्ने ।

१.४ अपेक्षित उपलब्धि (**Expected Outcome**)

एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमाको अपेक्षित उपलब्धि निम्न बमोजिम रहेको छ ।

- GIS- Based आधार नक्सा तयार गर्ने ।
- धनकुटा नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल तयार गर्ने ।
- विश्लेषण : SWOT (सबल तथा जोखिम पक्ष, अवसर तथा चुनौति), Trend (प्रबृत्ति), Spatial (स्थानको), financial (वित्तिय)
- धनकुटा नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोच तथा विकासको लागि अग्रिणी क्षेत्रको पहिचान
- धनकुटा नगरपालिकाको क्षेत्रगत लक्ष्य, उद्देश्य, उपलब्धि तथा कार्यक्रमहरु दीर्घकालिन विकास योजनाः भौतिक, सामाजिक, आर्थिक, संस्कृति तथा पर्यटन, वित्तिय, वातावरण व्यवस्थापन, प्रकोप व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनको अनुकुलन
- भवन तथा योजना मापदण्ड
- विभिन्न विषयगत नक्साहरु

१.५ अध्ययन विधी

एकिकृत शहरी विकास योजना तयार गर्दा अपनाईने विस्तृत प्रक्रियाको चित्रांकन चित्र नं. १.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

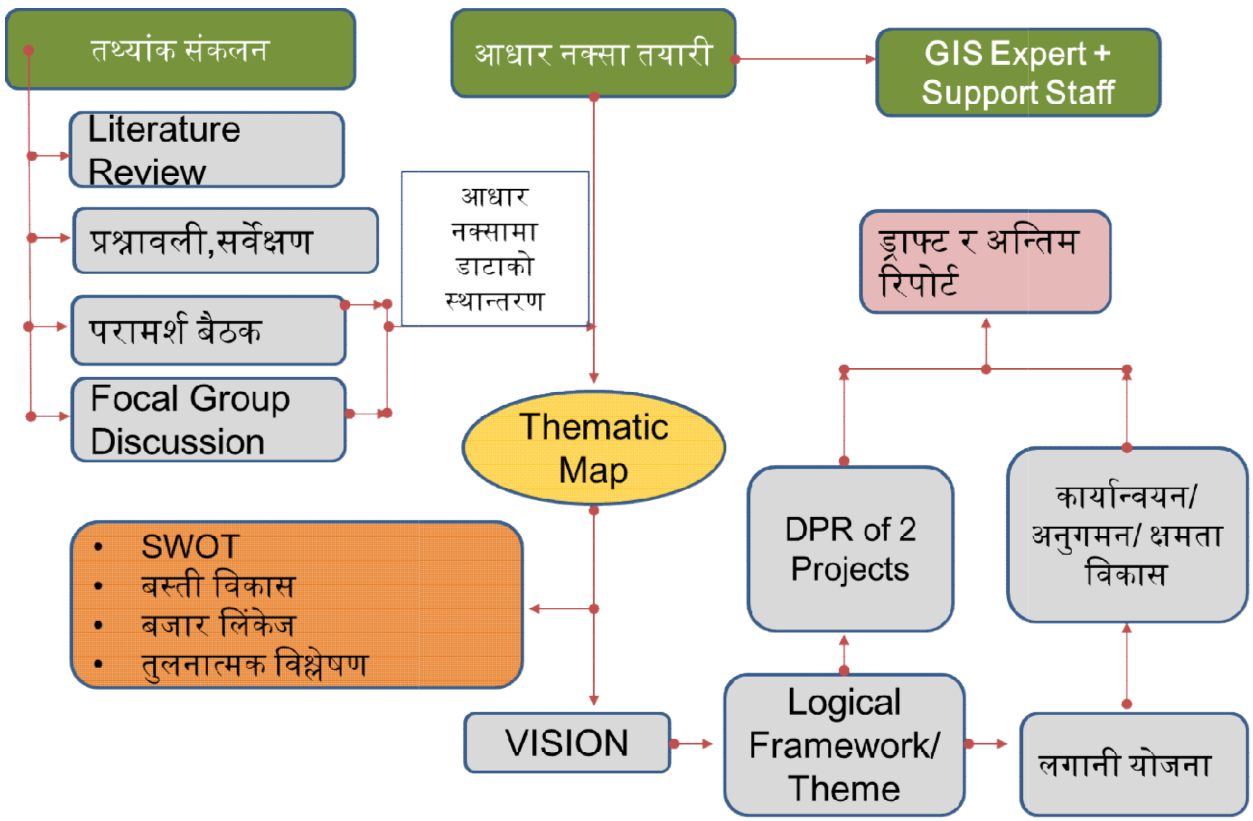

चित्र नं १.१ अध्ययन विधी

१.६ योजना तर्जुमा प्रकिया

योजना निरन्तर चलिरहने प्रक्रिया हो । योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई देहायबमोजिम चार चरणमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

१. तथ्यांक तथा सूचना संकलन (data, information collection)

२. सूचना विश्लेषण (information analysis)

३. योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा (planning and programming)

४. कार्यान्वयन योजना (implementation design)

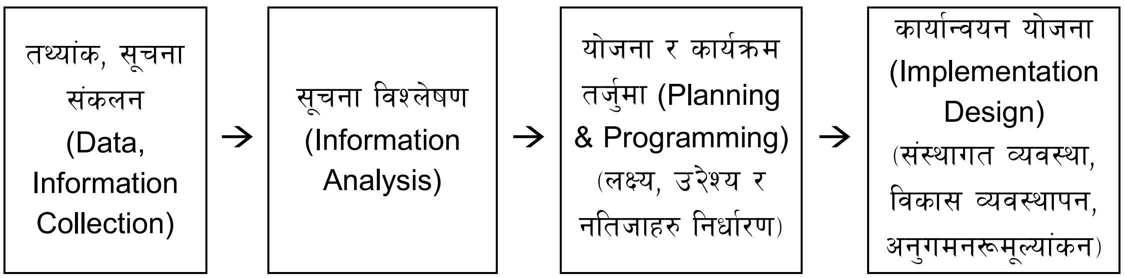

चित्र नं १.२ योजना तर्जुमा प्रक्रिया

माथि उल्लेख भए अनुसार सर्वप्रथमतः तथ्यांकको तयारी गरिसकेपछि त्यसलाई विश्लेषण गरी सूचनामा परिणत गर्नुपर्दछ। एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमा प्रक्रियामा प्रवेश गर्ने प्रमुख आधार तथ्यांक विश्लेषणबाट देखिएको सूचना हो। यसप्रकारको सूचनामा प्रमुख रूपमा नगर विकासका सवाल र समस्याहरू, चुनौतीहरू, उपलब्ध अवसर र विकासका सम्भावनाहरू पर्दछन्। एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमाको सम्पूर्ण चरण र यसको विस्तृत स्वरूपलाई देहायका चित्र नं. २ मा देखाइएको छ।

१.७ कार्य प्रक्रिया

योजना तर्जुमाको क्रममा स्थानी स्तरमा अपनाईएका कार्य प्रक्रियाहरु निम्न रहेका छन् :

१.७.१ पूर्व तयारी

अभिमुखिकरण

धनकुटा नगरपालिकाको मेयर, उपमेयर, सबै वडा अध्क्षयहरु र विषयगत कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधि तथा शाखा प्रमुखहरुलाई योजना तर्जुमाबारे अभिमुखीकरणका साथै योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा उहांहरुको भुमिकाबारे स्पष्ट पारिएको छ।

१.७.२ योजना टोलीको गठन

धनकुटा नगरपालिकाको एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमा गर्ने सिलसिलामा नगर प्रमुख र कार्यकारी अधिकृतको संयोजकत्वमा नगरपालिकाका शाखा प्रमुखहरु सदस्य रहने गरि योजना टोली गठन गरिएको छ ।

१.७.३ एकदिने कार्यशाला गोष्ठी (प्रथम नगर भेला)

स्थानीय राजनीतिक दल, नागरिक समाज, प्रमुख सरोकारवालाहरु, निजी क्षेत्र, दलित, आदिवासी जनजाति, महिला, विपन्न समुदाय, सिमान्तकृत वर्ग, जिल्लाका सरकारी कार्यालयहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य, पर्यटन, वातावरण क्षेत्र, उपभोक्ता समुह। संचार जगतका प्रतिनिधिहरु तथा अन्य नागरिकहरुको उपस्थितिमा मिति चैत्र २५, २०७५ एकदिने पूर्व तयारी कार्यशाला गोष्ठी आयोजना गरिएको छ ।

उक्त गोष्ठीमा एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमाको सम्वन्धमा सरोकार सवै वडाका अध्क्षय र सदस्य र नगरवासीहरुलाई अभिमुखीकरण गरिनुका साथै एकिकृत शहरी विकास योजनाको प्रकृया, उपलब्धि तथा योजना तर्जुमामा संलग्न हुने विभिन्न समितिहरुको भूमिकाको बारेमा स्पष्ट पार्दै नगर भेलामा मनोनयनद्वारा निर्देशक समिति तथा सात वटा विषयगत समितिहरु गठन गरिएका छन् ।

१.७.४ वडा तथा विषयगत कार्यालयवाट प्राप्त भएका तथ्याङ्कहरु

ध.न.पा.मा स्थलगत अध्ययनवाट वडा तथा विषयगत कार्यालयवाट प्राप्त भएका तथ्याङ्कहरुलाई विषलेशण तथा समषलेशण ध.न.पा.को मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरी ध.न.पा.मा पेश गरिएको छ ।

१.७.५ तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण

नगरपालिकामा कार्यरत विभिन्न साझेदार संस्थाहरुको (जस्तैः शिक्षा, स्वस्थ्य आदि) सम्वन्धित तथ्यांक पनि संकलन गरिएका छन् भने आधार नक्सा तथा विषयगत श्रोत नक्साहरु (भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार, वातावरणीय संवेदनशीलता, विद्यमान भूउपयोग, नगर विस्तार प्रवृत्ति तथा प्रकोप नक्सा) तयार तथा अद्यावधिक गरिएका छन् ।

यसका अलावा नगरपालिकामा कार्यरत विभिन्न साझेदार संस्थाहरु (जस्तैः शिक्षा, स्वास्थ्य आदि) संग अन्तरक्रिया गरी समस्या, आवश्यकता, सम्भावनाहरुको पहिचान गरिएका छन् तथा त्यस्ता संस्थाहरुसंग

सम्वन्धित तथ्यांक सूचना, योजना तथा बजेट संकलन गरिएका छन् । यसैगरि वडा, वस्ती तथा समुदायका विभिन्न तहमा भेलाहरु गरि उक्त क्षेत्र तथा समुदायका समस्या, आवस्यकता तथा उपलव्ध सम्भावनाहरुको पहिचान तथा प्राथमिकता निर्धारण गर्ने कार्य गरिएका छन् ।

यसैगरि आर्थिक विकासको पक्षलाई प्राथमिकता दिई समृद्ध नगर निर्माण गर्न यस नगरमा उपलव्ध आर्थिक विकासको अग्रणी क्षेत्रका सम्भावित पक्षहरुको लेखा जोखा गरि दिर्घकालीन सोच निर्धारण कार्यशालामा सघन छलफल गरिएकोछ र जस्को विस्तृत जानकारी तल विवेचना गरिएकोछ ।

१.७.६ दीर्घकालीन सोच, अग्रणी क्षेत्र

निर्देशक समितिका सदस्यहरु तथा अन्य सरोकारवालाहरु (जस्तैः नगर विकासको मामलामा सरोकार राख्ने सम्भावित नगरपालिकाका सहकर्मी संस्थाहरु जिल्लाका सरकारी कार्यालयहरु शिक्षा स्वास्थ्य पर्यटन तथा अन्यको उपस्थितिमा संकलित तथ्यांक, सूचना तथा विभिन्न विषयगत श्रोत नक्सा, नगरपालिकाको आय व्ययको प्रस्तुतिहरुका साथै संकलित तथ्यांक सूचनाको आधारमा विकासका सम्भावना, वाधा, अवसर तथा कमजोरीहरुको पनि प्रस्तुतिहरु गरिएका छन् ।

"धनकुटा नगर स्वच्छ सुन्दर सम्मुनत शहर"

दिर्घकालीन सोचलाई मुर्तरुप दिन यस पक्षमा आइपर्ने समस्या, चुनौती तथा समस्या समाधानका सम्भावित उपायहरु (योजना तथा कार्यक्रम) समेतको लेखाजोखा गरिएकोछ ।

१.७.७ वहुक्षेत्रगत लगानी योजना तर्जुमा

तथ्यांक सूचना तथा विषयगत नक्सा विश्लेषण, दिर्घकालीन सोच प्राप्तीको लागी अख्तीयारी गर्नपर्ने रणनीति तथा संचालन गर्नैपर्ने योजना तथा कार्यक्रमहरु र विभिन्न परामर्श वैठकहरु तथा विषयगत समितिहरु मार्फत पहिचान भएका नगर स्तरीय समस्याहरु सम्वोधन गर्न आवश्यक योजना तथा कार्यक्रमहरु पहिचान गरिएकोछ । यसरी पहिचान गरिएको योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई दिर्घकालीन सोच, विषयगत सम्वेदनशिल पक्ष, अगामी ५ वर्षमा नगरपालिकामा उपलव्ध हुन सक्ने विकास वजेट, विकास वैंक तथा विभिन्न निकास तथा संघसंस्थाहरुवाट प्राप्त हुन सकिने ऋण, अनुदान तथा कार्यक्रम सहयोगको आधारमा वहुक्षेत्रगत लगानी योजना तयार गरिनेछ ।

खण्ड २ : धनकुटा नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण

२.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

धनकुटा नगरपालिका पूर्वी नेपालको महाभारत पर्वत श्रृङ्खलामा अवस्थित एक सुन्दर पहाडी नगरी हो । पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको धनकुटा जिल्लामा पर्ने धनकुटा नगरपालिका यस जिल्लाको पुरानो नगरपालिकाका साथै क्षेत्रीय सदरमुकामको रुपमा समेत रहेको छ । यसको विकास क्रमलाई हेर्दा यहां करिब ४०० वर्ष पहिलेदेखि बस्ती बसेको मानिन्छ । यो नगरको वडा नं. ७ हुलाकटोलको पुछारमा शिरवानी भन्ने ठाउँमा रहेको मेजर पाटी नाउँले चिनिने पाटी भित्र टाँसिएको शिलालेख अनुसार वि. स. १८८३ सालमा त्यो पाटी र त्यहाँदेखि अलि तल घुमाउने चौतारा थापा थर भएको मान्छेले बनाएको शिलालेखमा प्रष्ट छ । त्यस बखत त्यहाँ यस्माली मगरहरुको बसोबास र पछि भादगाउँबाट आएका नेवारहरुको बसोबास भएको देखिन्छ ।

बमविक्रम राणा बडाहाकिम भई धनकुटा आएपछि हाल सल्लेरीछेउमा दरबार बन्यो, गौंडाको कार्यालय बन्यो, पैसा काट्ने टक्सार बन्यो । मानिसको बस्ती बस्ने क्रम शुरु भयो । बमविक्रम राणालाई मिठाई ज्यादै मन पर्ने भएकोले आफू आउँदा मिठाई बनाउने मान्छे साथै ल्याएको, जो हाल माथिल्लो कोप्चे बस्ने कुमार मास्केका जिजुबाजे भएको कुरा बूढापाकाहरु बताउँछन् ।

राणाकालकै समय देखिनै प्रसिद्धि हाँसिल गरेको यो नगर त्यसबेला देखि नै चहलपहल पूर्ण थियो । राणाकालकै समय देखि यो नगर क्षेत्र भित्र हाटबजार लाग्न शुरु भैसकेको थियो । हाटबजारको शुरुवातले कृषिजन्य सामाग्रीको खरिद बिक्री गर्न निकै सघाउ पुऱ्याएको थियो । वि.सं.१९४२ (राणा काल) मा धनकुटा, गौंडाको रुपमा प्रसिद्धि पाएपछि यसले उत्तरतिरका जिल्लाहरु भोजपुर, संखुवासभा, ताप्लेजुङ्ग, तेह्रथुम लगायत धनकुटा जिल्लाकै पनि प्रायः स्थानहरुको लागि व्यापारिक तथा आवतजावतको केन्द्र (Nodal Point) को रुपमा भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ । वि.सं.१९७१ सालमा स्थापित त्रिचन्द्र अस्पताल (हाल धनकुटा अस्पताल) तथा वि.सं.१९८६ सालमा स्थापित चन्द्र आयुर्वेद औषधालय (हाल कोशी अञ्चल आयुर्वेद औषधालय) आज पर्यन्त नगरको ऐतिहासिक धरोहरको रुपमा रहिरहेका छन् । वि.सं.१९८७ सालमा यसै नगर क्षेत्रबाट २ पैसे र ५ पैसे ढ्याक छापिएको कुरामा इतिहास साक्षी छ । यो नगर पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित भएतापनि वि.सं.२०२३ सालमानै यहाँ गाडी चल्न शुरु भैसकेको थियो । वि. सं. २०३७ साल पूर्व यहाँ वाह्य क्षेत्रको यातायातको पहुँच नभएको कारणले गाडीलाई आवश्यक पर्ने पाटपूर्जाहरु हेलिकोप्टरबाट ल्याउने गरिन्थ्यो ।

यस नगरलाई तत्कालिन सरकारले वि.सं.२०३५ सालमा तीन वटा गाउँ पञ्चायतहरू (चुलीबन, धनकुटा बजार र निगाले) मिलाएर नगर पञ्चायत घोषणा गरेको थियो । चौथो पञ्च बर्षिय योजनामा धनकुटालाई पूर्वाञ्चल विकास

क्षेत्रको विकास केन्द्रको रुपमा अघि सारिएको थियो । यस अनुसार तराई प्रदेशलाई हिमाल प्रदेशसंग जोडने विकास अक्ष ९न्चयधतज ब्हष्क० को अवधारणा अनुरुप मोटर बाटो निर्माण गरी धरान तथा विराटनगरलाई धनकुटाको माध्यमबाट भोजपुर, चैनपुर, संखुवासभा तथा तेह्रथुमसँग सम्पर्क कायम गरी हेदाङ्नासम्म बढाई उत्तर-दक्षिण व्यापार कायम भई आर्थिक विकासमा क्षेत्रीय असन्तुलन घट्दै जाने अपेक्षा राखिएको थियो । विभिन्न जातजातिको बसोबास भएको यो नगर आ-आफ्नै परम्परा र संस्कृति बोकेर अझैसम्म बसेको छ । हाल यहाँ आठपहरिया, नेवार, ब्राह्मण, क्षेत्री, राई, लिम्बु, मगर, शेर्पा, तामाङ, दमाई, कामी, सार्कीहरुको बसोवास छ । वि.सं.२०४६ सालको सफल जनआन्दोलन पछिको राजनैतिक परिवर्तन पछि यसले नगरपालिकाको हैसियत प्राप्त गरेको हो ।

यो नगरपालिका, हिले र धनकुटा गरी ६ वटा मुख्य बजार क्षेत्रमा विभक्त ५ । २०७० सालमा पुर्वको भीरगाउं गाविस र पश्चिमतिरको बेलहारा गाविस नगरपालिका क्षेत्रभित्र समावेश गरिएपछि १५ वटा वडाहरुमा विभाजित भयो र २०७३ सालको स्थानीय तह पुनसंरचना भएपश्चात यो नगरपालिका १० वटा वडामा विभाजित छ । पुनसंरचना पछिको धनकुटा नगरपालिकाको वडाहरुको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ ।

धनकुटा नगरपालिकाको वार्ड अनुसारको पुर्नसंरचना

नगरपालिका को नाम	वार्ड न.	साविक गा.बि.स/नपा	साबिक वार्ड न.
धनकुटा नगरपालिका	१	धनकुटा	१
	२	धनकुटा	१०,११,१२
	३	धनकुटा	२
	४	धनकुटा	४
	५	धनकुटा	५
	६	धनकुटा	३,६
	७	धनकुटा	७
	८	धनकुटा	८,९
	९	धनकुटा	१४,१५
	१०	धनकुटा	१३

२.२ भौगोलिक अवस्थिति, सीमाना तथा राजनीतिक, प्रशासनिक विभाजन

धनकुटा नगरपालिका (ध.न.पा.) पूर्वी नेपालको महाभारत पर्वत श्रृङ्खलामा अवस्थित एक सुन्दर पहाडी नगरी हो । पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको धनकुटा जिल्लामा पर्ने ध.न.पा. यस जिल्लाको एक मात्र नगरपालिका हो र क्षेत्रीय सदरमुकामको रुपमा समेत रहेको छ । विश्वमान चित्रमा यो नगरपालिका २६° ५९' ५९" देखि २७° ०२' ५५" उत्तरी अक्षांश र ८७° १७' ५२" देखि ८७° २३' ०९" पूर्वी देशान्तर अवस्थित छ ।

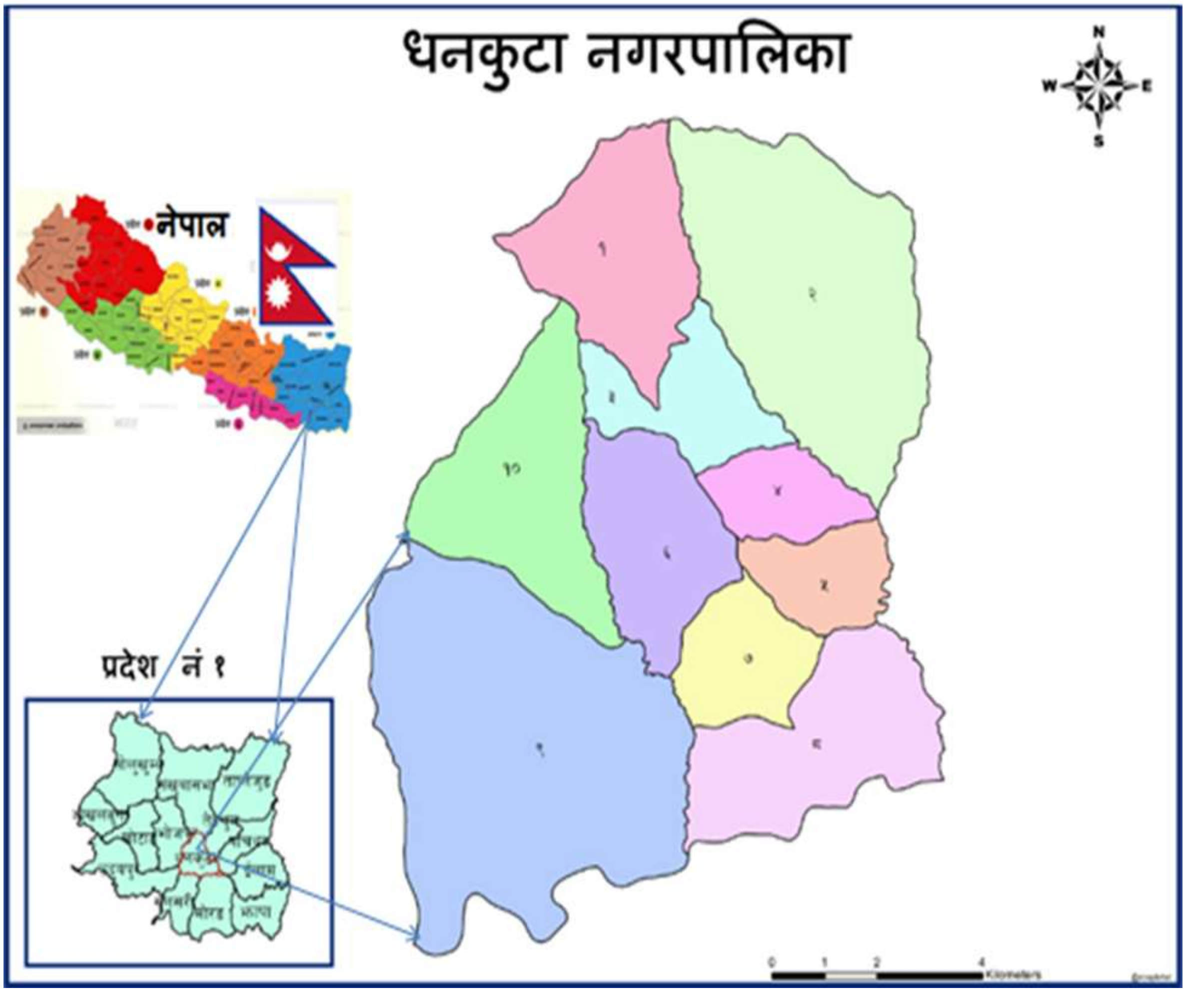

चित्र नं. २.१: ध.न.पा.को भौगोलिक अवस्थिति

पहुँच (Accessibility) को सुविधाको हिसाबले ध.न.पा.लाई सुगम मान्नुपर्छ । विराटनगर, धरान, इटहरी जस्ता ठूला शहरबाट कोशी राजमार्ग हुँदै धनकुटा पुग्न सजिलो छ भने ध.न.पा.को हिले बजार हुँदै संखुवासभा र तेह्रथुम जिल्ला पुग्न सकिन्छ ।

तालिका नं. २.१ : वडागत क्षेत्रफल तथा जनसंख्या विवरण

वडा न.	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	जनसंख्या	जनघनत्व
१	९.८१	६८५६	६९८.८८
२	२०.५३	४२९७	२०९.३०
३	५.६२	२०४८	३६४.४१
४	३.८७	३२८४	८४८.५८
५	४.१४	२८६८	६९२.७५
६	८.३१	४३१४	५१९.१३
७	५.१७	५१३१	९९२.४६
८	११.३८	१९३९	१७०.३९
९	२७.९८	३८९३	१३९.१४
१०	१३.९९	१९८९	१४२.१७
	११०.८	३६६१९	३३०.५

२.३ भौगोलिक विभाजन

२.३.१ सीमाना

यस नगरपालिकाको सिमाना पूर्वमा छथर गाउंपालिका, पश्चिममा खाल्सा छिन्तांग शहिदभूमी गाउंपालिका, उत्तरमा पाख्रीबास नगरपालिका तथा दक्षिणमा सांगुरीगढी गाउंपालिका रहेका छन् ।

२.३.२ जलवायु

यहांको हावापानी समशितोष्ण मनसुन प्रकारको रहेको छ । जाडोमा अलि जाडो र गर्मी महिनामा सामान्य गर्मी हुनु यहाँको विशेषता हो । यहाँ चैत्र देखि आश्विन सम्म गर्मी रहन्छ भने कार्तिक देखि माघ सम्म जाडो मौसम रहन्छ । सबैभन्दा जाडो महिना पुष - माघमा अधिकतम तापक्रम ३ देखि ७° सेल्सियससम्म झर्छ भने सबैभन्दा गर्मी महिना जेठमा तापक्रम २७ देखि ३२° सेल्सियससम्म पुग्छ । त्यसैगरी, यस नगरपालिकामा औषत बर्षा १००० देखि १२०० मिलीमीटर रहेको छ । यहाँको प्रमुख नदीनालाहरु तमोर नदी, ताङ्खुवा खोला, पात्ले खोला, निबुवा खोला, सिस्ने खोला र ठोका खोला हुन् ।

२.४ सामाजिक अवस्था

यस नगरपालिकामा विभिन्न जातजातिका मानिसहरुको बसोबास रहेको छ । आठपहरिया जातीको एक मात्र थलोको रुपमा धनकुटालाई चिन्ने गरिएको छ । यस नगरपलिकामा सबै भन्दा बढी जनसंख्या क्षेत्रीहरु पछि आठपहरियाहरुको रहेको छ । उनीहरुको जनसंख्या नगरपालिकाको कूल जनसंख्याको १६ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको छ । यसैगरी राई, नेवार, तामांग, बाहुनको जनसंख्या उल्लेख्य रुपमा रहेको छ । कूल ९४६० घरधुरी रहेको यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ३६६१९ रहेको छ । धर्मको हिसाबले हेर्दा कूल जनसंख्याको ६१.६ प्रतिशत जनसंख्या हिन्दू धर्मावलम्बी, २४.५ प्रतिशत किरात, ११ प्रतिशत बौद्ध धर्मावलम्बी, क्रिश्चियन १.८ प्रतिशत, ईस्लाम ०.३४ प्रतिशत र अन्य ०.३२ प्रतिशत रहेकाछन् । यस नगरका वासिन्दाहरु धर्मका आधारमा परम्परागत रहनसहन र चाडपर्वहरु मनाउने गर्दछन ।

यस नगरपालिकामा बसोबास गर्ने विभिन्न जातजातिका मानिसहरुको शैक्षिक अवस्था उत्साहजनक रहेको देखिन्छ । यसैकारण नगरपालिका लगायत धनकुटा जिल्ला नै साक्षर जिल्ला घोषणा भइसकेको छ । हाल यहांको साक्षरता दर ९६.८८ प्रतिशत रहेको छ । जातिगत रुपमा हेर्दा दलित र जनजातिको साक्षरता दर अन्य जातिको तुलनामा केहि न्यून रहेको छ ।

पेशाको आधारमा यस नगरपालिकामा सबै भन्दा धेरै जनसंख्या कृषिमा निर्भर रहेका छन् । कृषि तथा पशुपालनमा करिब ४४ प्रतिशत निर्भर रहेका छन् । उद्योग तथा व्यापार व्यवसायमा करिव १४ प्रतिशत निर्भर रहेका छन् । त्यस्तैगरि नोकरी तर्फ झण्डै १२ प्रतिशत संलग्न छन् भने बैदेशिक रोजगारमा करिब ७.९५ प्रतिशत निर्भर रहेकाछन् । यसका अलावा बांकी जनसंख्या दैनिक ज्यालादारी गरि खाने र पेन्सन, घरभाडा, व्याज आदीमा निर्भर रहेको देखिन्छ ।

यस नगरपालिकाले वि.सं.२०७० मा नै आफुलाई प्लाष्टिक झोलामुक्त र पुर्ण खोप सुनिश्तिता भएको नगर घोष्णा गर्न सफल भइरकेको छ । २०७१ सालमा खुला दिसामुक्त नगर घोषणाका लागि विशेष पहल गरि नगरका सबै घरधुरीहरुमा नेपाल सरकारको मापदण्ड अनुसारका शौचालय निर्माण गराई खुला दीसामुक्त नगर घोषणा गरेको छ । धनकुटा नगरपालिका अन्य सेवा प्रबाहको दृष्टिकोणले पनि उत्कृष्ट नगरपालिकाको रुपमा स्थापित हुंदै आएको छ । यसको ज्वलन्त उदाहरणमा देशभरिकै नगरपालिकाहरुको सेवा प्रवाहको मापन गर्न गरिने न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मुल्यांकनमा प्रथम

तथा द्वितिय स्थानमा अडिरहन सफल भएको छ । आ.ब. २०७२।०७३मा भएको सफा शहर छनौट प्रतिस्पर्धामा द्वितिय भएको थियो भने सोही प्रतियोगितामा आ.ब.२०७३।०७४मा आएर प्रथम स्थान हासिल गरेको छ ।

२.५ जनसंख्या विवरण

२.५.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था (२०५८-२०६८-२०७४)

धनकुटा नगरपालिकाको जनसंख्याको बृद्धि तथा वितरणलाई हेर्दा सामान्य किसिमले बृद्धि हुंदै गएको देखिन्छ भने सडक तथा अन्य शहरी पूर्वाधारहरु बजार केन्द्रबाट विस्तारै ग्रामीण क्षेत्रतिर विस्तार हुंदै गएकाले ग्रामीण क्षेत्रतिर पनि साना साना बजार केन्द्रहरु विकास हुंदै गएको देखिन्छ । यसरी शहरी सुविधाहरु ग्रामीण क्षेत्रतिर विस्तार हुन थालेपछि जनसंख्याको वितरण पनि सोही मुताविक विस्तार हुंदै गएको छ । तलको तालिका हेर्दा २०५८ सालको जनगणनामा जम्मा जनसंख्या २०६६८ थियो तर २०६८ मा आउंदा करिव १६ हजार (७२ प्रतिशत) जनसंख्या बढेको देखिन्छ तर यो प्राकृतिक बृद्धि नभई २०७० सालमा पूर्वतिरको भीरगाउं र पश्चिमतिरको बेलहारा गाविस धनकुटा नगरपालिकामा समावेश भएकाले ती दुई गाविसको जनसंख्या समेत जोडिंदा अपत्यारिलो किसिमले जनसंख्या बृद्धि भएको देखिएको हो । धनकुटा नगरपालिकाको पुरानो ९ वटा वडाहरुको २०७२ मा तयार गरिएको शहरी नक्शांकन २०७२ र थपिएका ६ वटा नयां वडाहरुमा सामाजिक परिचालन प्रक्रियाका लागि आफैले गरेको सर्वेक्षण अनुसार २०७३ सालमा जम्मा जनसंख्या ४०५८२ पुगेको छ । २०६८ सालको जनगणनाको जनसंख्या ३६६१९ मा चार बर्षपछि ३९६३ (झण्डै ११ प्रतिशत) बृद्धि भएको छ । यी तीनै बर्षका जनसंख्या, परिवार संख्या, जनघनत्व, औषत बृद्धिदर, पारिवारिक औषत आकार तथा महिला पुरुष अनुपात सम्बन्धि विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएकोछ ।

तालिका नं. २.२ जनसंख्याको प्रवृत्ति

विवरण	गणना वर्ष		
	२०५८	२०६८	२०७३
जनसंख्या	२०६६८	३६६१९	४०५८२
परिवार संख्या	५८०४	९४६०	९२३७
जनघनत्व	४२९	३३०.४	३६६
औषत वृद्धिदर	१.९१	३.१७	१.७१
परिवारको औषत आकार	३.५६	३.८७	४.४
महिला पुरुष अनुपात (प्रति १०० जना महिलामा पुरुषको संख्या)	१.०	८८	१०१

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र धनकुटा नगरपालिका कार्यालय

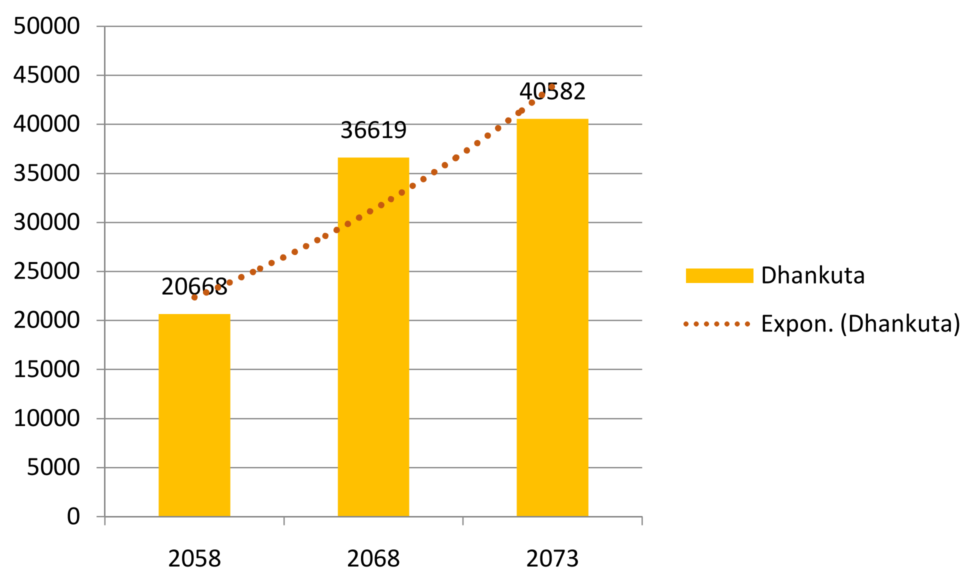

चित्र नं. २.२ जनसङ्ख्या वृद्धिको प्रवृति

धनकुटा नगरपालिकाको जनसंख्या बृद्धि तथा वितरण बढ्दो क्रममा छ । शहर/केन्द्र देखि ग्रामिण क्षेत्रमा सडक तथा पूर्वाधार निर्माण संगै साना बजार/व्यापारीक केन्द्रहरुको बिकास भैरहेको देखिन्छ । यसरी शहरी क्षेत्रको बिस्तार संग-संगै जनसंख्याको वितरण पनि बढ्ने कम जारी छ । यस विषय संग

सम्बन्धित तलको तथ्याङ्कीय तालिकालाई हेर्दा वि.सं. २०५८ को जनगणना अनुसार यहाँको कूल जनसंख्या जम्मा २०६६८ थियो भने यो जनसंख्या वि.सं. २०६८ मा ७२% बृद्धि भयो । तर दश वर्षको अन्तरालमा १६ हजार जनसंख्या बृद्धि हुनु प्राकृतिक कारण नभएर यस नगरपालिका को पूर्वि भागमा भिर गाँउ तथा पश्चिममा बेलहारा गाभिनु हो । यस पश्चात् वि.सं. २०७२ मा गरीएको तथ्याङ्क संकलन अनूसार धनकुटा नगरपालिका साविकका ९ वटा वडा तथा नयाँ ६ वटा स्थान गरी वि.सं. २०७३ मा जम्मा जनसंख्या ४०५८२पुगेको छ ।जसले चार वर्षमा २०६८ सालको जनसंख्यामा ३६६३ (लगभग ११%) ले बृद्धि भएको देखिन्छ ।

तालिका नं. २.३ जनसंख्या बृद्धि दर

धनकुटा नगरपालिका	जनसंख्या २००१ (२०५८)	जनसंख्या २०११ (२०६८)	बृद्धि दर
	२०६६८	३६६१९	७.७१%
	जनसंख्या २०११(२०६८)	जनसंख्या २०१६(२०७३)	बृद्धि दर
	३६६१९	४०५८२	२.१६%

स्रोतः राष्ट्रिय जनसंख्या तथा आवास गणना २००१ तथा २०११

राष्ट्रिय जनगणना २०५८ तथा २०६८ को तथ्याङ्क अनूसार यस नगरपालिकाको जनसंख्या ७.७१ % का दरले बृद्धि भैरहेको देखिन्छ । यसैगरी वि.सं.२०६८ देखि २०७३ सम्मको जनसांख्यिक तथ्याङ्कलाई हेर्दा यहाँको जनसंख्या बृद्धि दर २.१६ %रहेको देखिन्छ ।

२.६ सामाजिक आर्थिक स्थितिः

२.६.१ वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

नगरपालिकाको वडा नं. १, ४, ५, ६, ७ मात्रै घना बस्ती वा नगर जस्तो विशेषता भएको देखिन्छ भने अन्य प्रायः सबै जसो वडाहरु ग्रामीण प्रकृतिकै पाइन्छन् । त्यसमध्ये पनि वडा नं. २, ८, ९ र १० भने

पूर्णरुपमा ग्रामीण स्वरुपकै रहेकोछ । वडा नं.१ को सन्दर्भमा हिले बजारक्षेत्रमा शहरीकरण तिव्र रुपले विस्तार भईरहेकोछ भने यसको पनि बाँकी भागहरु प्रायः ग्रामीण प्रकृतिको नै रहेकोछ । यी वडागत स्वरुपको प्रत्यक्ष प्रभाव जनसंख्या वृद्धिदरमा पनि परेको पाइन्छ । तलको तालिकामा वडागत जनसंख्या सम्बन्धि विवरण, वडाले ओगटेको भौगोलिक क्षेत्रफल, जनघनत्व तथा वडाभित्र रहेका प्रमुख स्थल र बस्तिहरुको विवरण प्रस्तुत गरिएकोछ ।

तालिका नं. २.४ वडागत आधारभूत सूचनाहरु

वडा नं.	परिवार संख्या	पुरुष	महिला	जम्मा	क्षेत्रफल व.कि.मि	जनघनत्व	मुख्य वस्तीहरु
१	१७६४	३१६९	३६८७	६८५६	९.८१	६९८।९	हिलेबजार, निगाले, कुवापानी, ओक्मालुंग त्रिशुले
२	९७५	१९६०	२३३७	४२९७	२०.५३	२०९	चोक्रोक,गुरांसे, स्कुलडांडा,चांपे, कैंदले, गुरागाइटोल, बैरेटोल,रमिते, किन्तांग,सुन्तले
३	४७८	९६४	१०८४	२०४८	५.६२	३६४।४	पात्ले, कागते, सिप्तेन,माल्बासे लाकुरे
४	९९६	१५५२	१७३२	३२८४	३.८७	८४८।६	स्कुलडांडा, देब्रेबास, घलेटार, छारागाउ
५	८१७	१३४७	१५२१	२८६८	४.१४	६९२।८	कोप्चे, बाल्मन्दिर, कर्मिटार, हटिया
६	१२१०	२०७५	२२३९	४३१४	८.३१	५१९	सिरानबजार, बिचबजार, नासल्चोक, आत्मारा, कचिडे, पात्लेखोला, खाल्डे
७	१५०३	२४०७	२७२४	५१३१	५.१७	९९२.५	हुलाकटोल, सिरवानी, मोतीटोल, डांडागाउ, जिरोप्वाईण्ट, संगम, सितल्पाटी
८	४३६	८६४	१०७५	१९३९	११.३८	१७०.३८	चुलीवन, चाम्जिबुंग, सान्तांग,खाम्बेला, पेलेक्पांग, टेकुनाला, याक्ते,रात्माटे
९	८१२	१८७१	२०२२	३८९३	२७.९८	१२९.८५	खानीगाउ,मार्गा,सावाबारी,गुठीटार,बेलहारा, मुल्घाट, रुद्रबारी, माहांग,छिम्सुवा,बेंसिटोल
१०	४६९	९५८	१०३१	१९८९	१३.९९	१४२	उत्तरपानी, डुम्रेसान्ने,मन्धारा, पारिपात्ले
जम्मा	९४६०	१७१६७	१९४५२	३६६१९	११०.८	३३०.५	

श्रोतः केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२.६.२ उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्याको विवरण

वि.सं.२०६८ सालको जनगणनाको कूल जनसंख्या ३६६१९ लाई विभिन्न उमेर समूहमा विभाजन गर्दा बालबालिका समूह (०-१४ वर्षसम्म) मा करिव ३० प्रतिशत जनसंख्या रहेको देखिन्छ । त्यस्तैगरि ज्येष्ठ उमेर समूह (६० वा सो भन्दा माथि) करिव ८ प्रतिशत र बाँकी युवा/वयस्क समूह ६२ प्रतिशत रहेको पाइन्छ । यसले के देखिन्छ भने विस्तारै पर निर्भर हुने जनसंख्याको दर बृद्धि भइरहेको छ । यी उमेर समूहका जनसंख्याको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २.५ उमेर समूह र जनसंख्याको विवरण

उमेर समूह	पुरुष	महिला	तेश्रो लिंगी	जम्मा
०० – ०४	१५३८	१४८२	००	३०२०
०५ – ०९	१९०८	१८६०	००	३७६८
१० – १४	२०७९	२०१५	००	४०९४
१५ – १९	२०९२	२१९०	००	४२८२
२० – २४	१५८४	२४२३	००	४००७
२५ – २९	११९६	१९३४	००	३१३०
३० – ३४	१०३९	१४५२	००	२४९१
३५ – ३९	९५०	१३०८	००	२२५८
४० – ४४	९४८	१०१९	००	१९६७
४५ – ४९	९१०	९५३	००	१८६३
५० – ५४	८६७	७७१	००	१६३८
५५ – ५९	६४५	५७५	००	१२२०
६० – ६४	४९४	४५४	००	९४८
६५ – ६९	३२९	३५०	००	६७९
७० – ७४	२४७	२४९	००	४९६
७५+	३४१	४१७	००	७५८

जम्मा	१७१६७	१९४५२	००	३६६१९

श्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

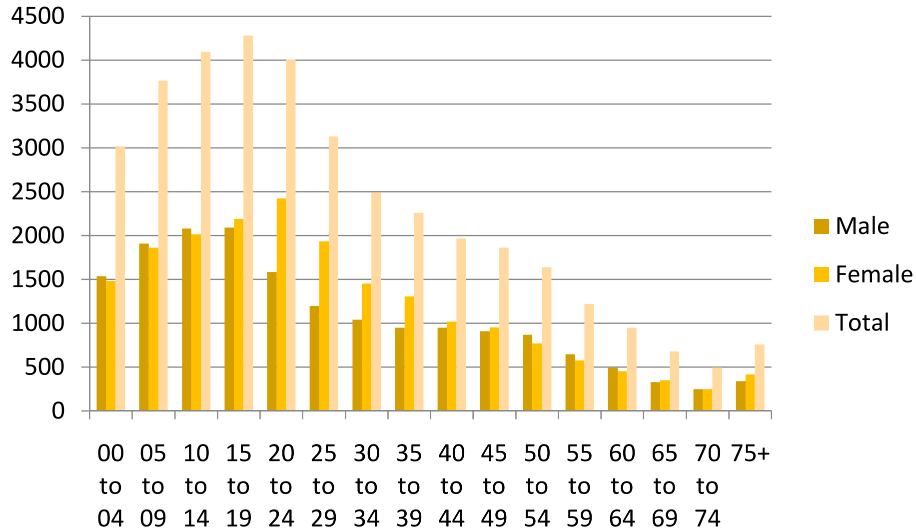

चित्र नं. २.३ उमेर तथा लिङ्गको आधारमा जनसंख्या विवरण

मथिको चित्र अनूसार वि.सं. २०६८ को ३६६१९ जम्मा जनसंख्या लाई बिभिन्न वर्गमा बर्गिकरण गरीएको छ जसमा २९.७१ प्रतिशत बालबालिको (०-१४वर्ष उमेर समूह) समूहमा पर्दछन् । त्यसैगरी १५-६० वर्षको उमेर समूहमा ६२.४१ प्रतिशत मानिसहरु पर्दछन् भने ६० वर्ष भन्दा माथिको उमेर समूहमा ७.८६ प्रतिशत मानिसहरु रहेको देखिन्छ । यस आधारमा आश्रित जनसंख्याको प्रतिशत बढ्ने कम रहेको देखिन्छ ।

२.६.३ आर्थिक रुपले अक्सर सकियहरुको पेशा अनुसारको बर्गिकरण

१५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या जो कुनै न कुनै रुपमा आर्थिक आय आर्जन गर्ने कार्यमा विभिन्न

पेशामा आवद्ध रहेका जनसंख्याको विवरण तलको तालिका अनुसार देखाईएको छ ।

तालिका नं. २.६ आर्थिक रुपले अक्सर सकियहरुको पेशा अनुसारको बर्गिकरण

पेशा	प्रतिशत
सशस्त्र सैनिक अधिकारीहरु	०.४
व्यबस्थापकहरु	३.०
पेशाबिद्/ पेशा बिशेषज्ञहरु	५.०

प्राविधिक तथा सहायक पेशाबिदहरु	४.०
कार्यालय सहायक	२.१
सेवा तथा बस्तु बिकि गर्ने कामदार	९.४
कृषि,बन तथा माछा पालन	५७.२
शिल्पकला, कारीगरी र सोको ब्यापार	७.४
यन्त्र संचालक तथा जडानकर्ता	१.९
सामान्य वा प्राथमिक पेशाहरु	५.९
उल्लेख नभएको	३.७
जम्मा अक्सर सकिय जनसंख्या	१५६६६

स्रोत :केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग, २०६८

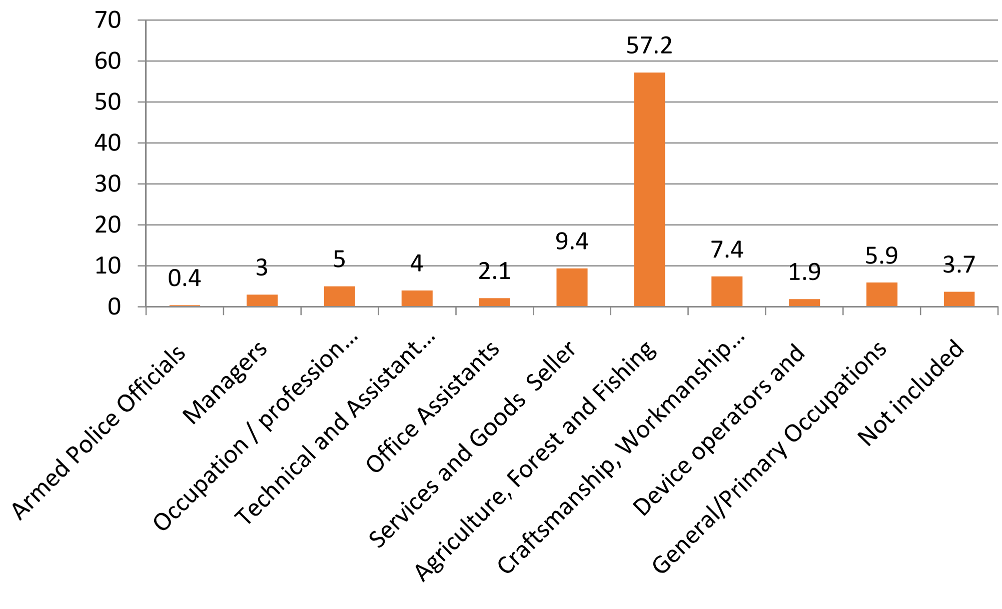

चित्र नं. २.४ : आर्थिक रुपमा सकिय जनसंख्याको प्रतिशत

माथिको चित्रमा प्रस्तुत गरीए अनुसार धनकुटा नगरपालिकाको प्राय: मानिसहरु कृषि पेशा, बन जंगलको प्रयोग तथा माछा मार्ने काममा आश्रित रहेको देखिन्छ। धनकुटा अदुवा, गोलभेडा जस्ता नगदे बालीको लागि प्रख्यात भएतापनि हात बिषदीको प्रयोगले गर्दा यी बालीहरुको उत्पादन तथा गुणस्तरमा ह्रास आएको तथा यस्ता बालीहरुको उत्पादन बृद्धि गर्नको निम्ति आधुनिक कृषि प्रविधिहरु त्था उचित भण्डारन विधि नअपनाईको देखिन्छ। उत्पादित बालिको लागि आवश्यक उचित भण्डारन कक्ष तथा यातायातको साधन सर्वसुलभ नभएको कारणले गर्दा किसानहरुले धेरै क्षति

बेहोर्नु पर्ने बाध्यता रहेको छ । कृषिका अलावा धनकुटा हिले राजमार्गका वरीपरीका ९.४ प्रतिशत जनसंख्या नोकरी तथा व्यापारमा संलग्न रहेको पाईन्छ ।

२.६.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

२०६८ को जनगणना अनुसार धनकुटा नगर क्षेत्रमा बसोबास गर्ने जम्मा ३७ जातजाती रहेको पाईन्छ । मातृभाषाको रुपमा बोलिने भाषाको आधारमा हेर्दा ५० प्रतिशत हाराहारी मानिसहरु नेपाली भाषा बोल्छन भने अन्य जातीहरु जस्तै आठपहरीया, नेवार, लिम्बु, राई, तामांग आदी जातीहरु आ आफ्नो मातृभाषा बोल्ने गरेको पाइन्छ । मातृभाषा बोल्ने जातजातीका आधारमा जनसंख्याको विवरण निम्न बमोजिम दिईएको छ ।

तालिका नं. २.७ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

क.सं.	भाषा	जनसंख्या	क.सं.	भाषा	जनसंख्या	क.सं.	भाषा	जनसंख्या
१	नेपाली	१८२३३	१६	चाम्लिंग	१३०	३१	कुलुंग	४८
२	लिम्बु	१२९८	१७	भुजेल	६५	३२	सांकेतिक भाषा	९
३	वान्तवा	७७४	१८	फांदुवालि	०	३३	डोटेलि	३
४	मगर	२४१०	१९	लोहोरुंग	०	३४	राजस्थानि	१४
५	तामांग	२५७५	२०	माझि	४६	३५	संस्कृत	३
६	राई	१६४५	२१	वाम्बुले	३	३६	बोटे	०
७	आठपहरिया	५३५६	२२	साम्पांग	१०६	३७	राजबंशि	९
८	याक्खा	२३१	२३	नाछिरिंग	१३	३८	बंगला	११
९	छिन्तांग	२९	२४	हिन्दि	७०	३९	दुमि	३
१०	नेवार	२२७४	२५	थारु	५४	४०	उराव/उराऊ	७

११	छिलिंग	५३	२६	उर्दु	१०२	४१	आसामि	१
१२	याम्फु/याम्फे	२६	२७	भोजपुरी	५२	४२	कुकि	०
१३	मैथीलि	४५१	२८	खालिंग	३२	४३	अन्य	५४
१४	शेर्पा	१९२	२९	दुंगमालि	०	४४	उल्लेख नभएको	१४२
१५	गुरुंग	७५	३०	थुलुंग	२०	जम्मा		३६६१९

श्रोतः केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२.६.५ धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण

मुख्य गरि धनकुटामा हिन्दु, किरात र बौद्ध धर्म मान्नेहरुको बाहुल्यता रहेको छ तर पनि विस्तारै अन्य धर्मावलम्वीहरुको पनि संख्या बढ्दो गतिमा रहेको छ। धर्म अनुसार जनसंख्या निम्नानुसार दिईएको छ।

क्र.सं.	धर्म	जनसंख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	२२४४७	६१.२९
२	किराँत	८९७५	२४.५१
३	बौद्ध	४१८६	११.४४
४	क्रिश्चियन	६९३	१.८९
५	इस्लाम	१२३	०.३४
६	प्रकृति	४०	०.११
७	जैन	१३	०.०३
८	अन्य	१४२	०.३९
जम्मा		३६६१९	१००

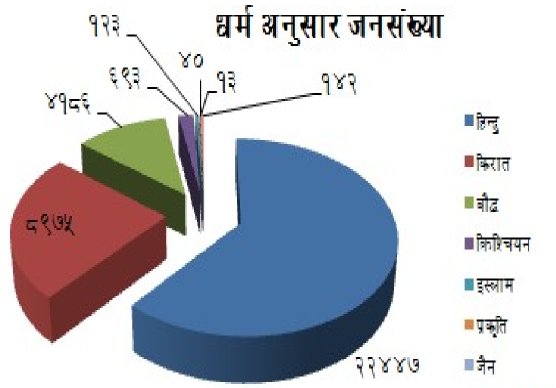

श्रोतः केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२.६.६ जातियताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस नगरपालिकामा विभिन्न जातजातिका मानिसहरुको बसोबास रहेको छ। आठपहरिया जातीको एक मात्र थलोको रुपमा धनकुटालाई चिन्ने गरिएको छ। यस नगरपलिकामा सबै भन्दा बढी जनसंख्या क्षेत्रीहरु पछि आठपहरियाहरुको रहेको छ। उनीहरुको जनसंख्या नगरपालिकाको कूल जनसंख्याको १६ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको छ। यसैगरी राई, नेवार, तामांग, बाहुनको जनसंख्या उल्लेख्य रुपमा रहेको छ। कूल ९४६० घरधुरी रहेको यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ३६६१९ रहेको छ। यस नगरमा बसोबास गर्ने विभिन्न जातजाती अनुसारको जनसंख्या यस प्रकार छ।

जातियताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

तालिका नं. २.८ जातियताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

क.संस	जातजाती	जनसंख्या	क.सं	जातजाती	जनसंख्या
१	क्षेत्री	७५१४	१३	ठकुरी	५२०
२	आठपहरिया	५७४९	१४	दमाई/ढोलि	६७८
३	राई	३६८५	१५	याक्खा	२२०
४	ब्राम्हाण	३५३३	१६	सार्कि	४५५
५	नेवार	३४१६	१७	मुसलमान	१२३
६	तामांग	२९९४	१८	झादब	५४
७	मगर	२६८४	१९	घर्ति/भुजेल	५२६
८	लिम्बु	१५८२	२०	वान्तबा	१०४
९	कामि	१४०४	२१	हलुवाई	६१
१०	शेर्पा	१९०	२२	तेली	७७
११	गुरुंग	१५४	२३	मझि	९४
१२	थारु	१०८	२४	५० जनाभन्दा कम संख्या भएका २८ जाती	६९४
				जम्मा	३६६१९

श्रोतः केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२.६.७ अल्पसंख्यक जातीहरुको जनसंख्याको अवस्था

तालिका नं. २.९ नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार अल्पसंख्यक भनिएका जातीहरुको विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

क.सं.	अल्पसंख्यक जात	जनसंख्या	क.सं.	अल्पसंख्यक जात	जनसंख्या
१	घर्ति/भुजेल	५२६	१४	डोम	१९
२	याम्फु	३	१५	कायस्थ	२६
३	माझि	९४	१६	राजबंशी	१५

४	शेर्पा	१९०	१७	कलवार	२०
५	वान्तबा	१०४	१८	खालिंग	११
६	भोटे	४३	१९	कुमाल	५
७	झाँगड/धागर	७	२०	धिमाल	९
८	कुलुंग	१७	२१	बाँतर/सरदार	८
९	आठपहरिया	५७४९	२२	बंगालि	३३
१०	याक्खा	२२०	२३	हजाम/ठाकुरर	२६
११	बादि	८	२४	मारवाडि	२५
१२	सुनुवार	७	२५	चाम्लिंग	३१
१३	हलुवाई	६१			

श्रोतः धनपा कार्यालय २०७४

२.६.८ सामाजिक बर्गीकरण (बृहत जातीय समूह) अनुसार जनसंख्याको विवरण

तालिका नं. २.१० सामाजिक बर्गीकरण (बृहत जातीय समूह) अनुसार जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	जातीय वर्ग	जनसंख्या	प्रतिशत
१	दलित	२६१४	७.१०
२	मधेशी	३९४	१.१०
३	जनजाती	२१६८३	५९.२०
४	खस आर्य	११६१६	३१.७०
५	अन्य	३१२	०.९०
	जम्मा	३६६१९	१००

श्रोतः केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

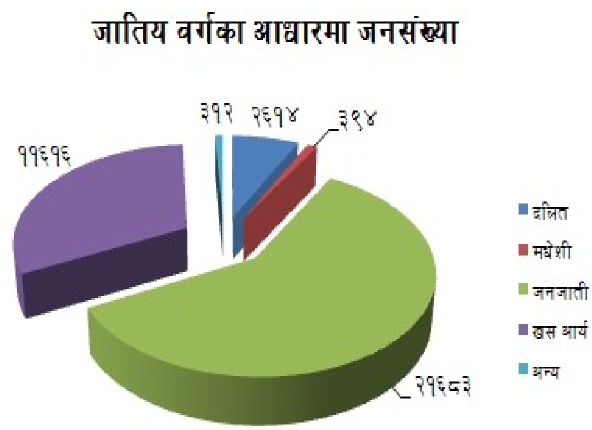

२.६.१० बिदेशमा रहेको जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

प्रजातन्त्रको पुर्नवहाली पश्चात् नेपालको, मुख्यतया पहाडी क्षेत्रको (करीब ६३ प्रतिशत) युवाहरु रोजगारीको अवसर खोज्दै बिदेशिएको तथ्याङ्कले देखाउँछ । Population Monograph of Nepal, Vol.1 (Population Dynamics), 2014 को अनुसार सिङ्गो मुलुकको पहाडी जिल्लाहरुमा जस्तै यस नगरपालिका बाट पनि अवसरका खोजी गर्दै बैदेशिक

रोजगारीको लागि युवा बिदेशिएका छन्, जसको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ । तालिकामा देखाइए अनुसार यस नगरपालिकाको जम्मा ९४६० घरपरिवारबाट २५४३ जना बैदेशिक रोजगारीको लागि गएको देखिन्छ । जसमा २२८३ पुरुष तथा २५९ जना महिला रहेको छन् ।

तालिका नं. २.११ बिदेशमा रहेको जनसंख्या

जम्मा घरधुरी	परिवारका सदस्य बिदेशमा हुने घरधुरी	विदेशमा भएको जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
९४६०	२११७	२५४३	२२८३	२५९

श्रोतः केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

बसाँई सराईको प्रकार	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रमूख जिल्लाहरु
नगरपालिका भित्र बसाँई सरेको	१४१	१२५	२६६	भोजपूर, तेह्रथुम, धनकुटा, संखुवासभा
नगरपालिका भन्दा बाहिर बसाँई सरेका	११२	१२९	२४१	सुनसरी, मोरङ्ग, काठमाडौं, झापा
जम्मा	**२५३**	**२५४**	**५०७**	

श्रोतः धनकुटा नगरपालिका, २०७४

२.६.११ अपांगताको प्रकार अनुसार जनसंख्या

धनकुटा नगरपालिकाले २०७१ मा लिएको तथ्यांक अनुसार यस क्षेत्रमा रहेको अपांगताको अवस्था तलको तालिका बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. २.१२ अपांगताको अवस्था

क.सं.	अपांगताको प्रकार	पुरुष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	शारीरिक अपांगता	१८७	१३०	३१७	
२	दृष्टि विहिन	५७	६५	१२२	
३	बोल्न नसक्ने	६९	३८	१०७	

४	कान नसुन्ने	१०४	९६	२००	
५	सुस्त मनस्थिति	२३	१९	४२	
६	मानसिक	१	३	४	
७	बहु अपांगता	३८	४३	८१	
८	बौद्धिक अपांगता	११	८	१९	
	जम्मा	४९०	४०२	८९२	

श्रोतः धनकुटा नगरपालिका कार्यालय २०७१

२.६.१२ अपाङ्गता परिचयपत्र लिएका वालवालिकाको विवरण

तालिका नम्बर २१ मा उल्लेख भएका अपांगहरुको तथ्यांक मध्ये पनि अपांगताको परिचय पत्र लिएका बालबालिकाहरुको

तालिका नं. २.१३ विवरण निम्नानुसार दिईएको छ ।

अपाङ्गता परिचय पत्रको किसिम	परिचयपत्र लिएका बालबालिकाको सङ्ख्या		
	बालिका	बालक	जम्मा
पूर्ण अशक्त अपांगता (रातो रंगको)	७	९	१६
अति अशक्त अपांगता परिचय पत्र (नीलो रंगको)	१४	३	१७
मध्यम अपांगता (पहेंलो रंगको)	०	५	५
सामान्य अपांगता (सेतो रंगको)	५	४	९
जम्मा	२६	२१	४७

स्रोतः महिला तथा बालबालिका कार्यालय, धनकुटा, २०७४

२.६.१३ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार सम्वन्धी विवरण

खानेपानीको सेवा प्रवाहका लागि धनकुटा बजार, हिले बजार तथा चुलीवन क्षेत्रमा खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति क्रियाशील रहेको भए तापनि अझै विभिन्न वडाहरुमा हेर्दा झण्डै एक हजार घरधुरीले असुरक्षित पानी जो कुवाबाट, मूलबाट तथा खोलाबाट सिधै प्रयोग गरिरहेको पाईन्छ ।

तालिका नं. २.१४ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार

सि.नं.	खानेपानीको श्रोतहरु	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	पाइपधारा	७९७५	८४.३०
३	ढाकिएको इनार /कुवा	१५७	१.७०
४	नढाकिएको इनार /कुवा	६८२	७.२०
५	मूलको पानी	५०४	५.३३
६	खोला/नदीको पानी	७७	०.८१
७	अन्य	४१	०.४३
८	उल्लेख नभएको	२४	०.२५
	जम्मा	९४६०	१००

श्रोतः केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र नगर प्रोफायल २०७०

२.६.१४ जलस्रोत व्यवस्थापनको अवस्था

तालिका नं. २.१५ वडागत जलस्रोत व्यवस्थापनको अवस्था

वडा नं	मुख्य प्रयोजन	सेवाको प्रकार	भावि आवश्यकता
१	खानेपानी शुद्धिकरण	छ	शुद्धिकरण ट्याङ्की
	धारा वा पाईप	सार्वजनिक धारा	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	प्लाष्टिकको पोखरी निर्माण

वडा नं	मुख्य प्रयोजन	सेवाको प्रकार	भावि आवश्यकता
	वर्षातको पानी संकलन	छैन	कुनै कुनै स्थानमा छ निर्माण भएको छ
	भूमिगत पानि	छैन	कुनै कुनै स्थानमा छ
	ईनार	छैन	छैन
	ट्युब वेल	डिप बोरिङ्ग	छ
२	खानेपानी शुद्धिकरण	छ	शुद्धिकरण ट्याङ्की
	धारा वा पाईप	नीजि तथा सार्वजनिक धारा(७०%)	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	प्लाष्टिकको पोखरी निर्माण
	वर्षातको पानी संकलन	छैन	सायद निर्माण भएको छ
	भूमिगत पानि	छैन	कुनै कुनै स्थानमा छ
	इनार	छैन	छैन
	ट्युब वेल	डिप बोरिङ्ग	छ
3	खानेपानी शुद्धिकरण	छ	शुद्धिकरण ट्याङ्की
	धारा वा पाईप	नीजि तथा सार्वजनिक धारा(८०%)	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	प्लाष्टिकको पोखरी निर्माण
	वर्षातको पानी संकलन	छैन	सायद निर्माण भएको छ

वडा नं	मुख्य प्रयोजन	सेवाको प्रकार	भावि आवश्यकता
	भूमिगत पानी	छैन	कुनै कुनै स्थानमा छ
	इनार	छैन	छैन
4	ट्युब वेल	डिप बोरिङ्ग	छ
	खानेपानी शुद्धिकरण	छ	शुद्धिकरण ट्याङ्की
	धारा वा पाईप	नीजि तथा सार्वजनिक धारा	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	प्लाष्टिकको पोखरी निर्माण
	वर्षातको पानी संकलन	छैन	सायद निर्माण भएको छ
	भूमिगत पानी	छैन	कुनै कुनै स्थानमा छ
	इनार	छैन	छैन
	ट्युब वेल	डिप बोरिङ्ग	छ
5	खानेपानी शुद्धिकरण	छैन	शुद्धिकरण ट्याङ्की
	धारा वा पाईप	छ तर २५–३०% घरधुरीको यस्ता धाराहरु सम्म पहुँच पुग्न सकेको छैन	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	प्लाष्टिकको पोखरी निर्माण
	वर्षातको पानी संकलन	छैन	सायद निर्माण भएको छ
	भूमिगत पानी	छैन	कुनै कुनै स्थानमा छ
	ईनार	छैन	छैन

वडा नं	मुख्य प्रयोजन	सेवाको प्रकार	भावि आवश्यकता
	ट्युब वेल	डिप बोरिङ्ग	छ
6	खानेपानी शुद्धिकरण	छैन	शुद्धिकरण ट्याङ्की
	धारा वा पाईप	नीजि तथा सार्वजनिक धारा(८०%)	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	प्लाष्टिकको पोखरी निर्माण
	वर्षातको पानी संकलन	छैन	छैन
	भूमिगत पानी	छैन	छैन
	इनार	छैन	छैन
	ट्युब वेल	डिप बोरिङ्ग	छ
7	खानेपानी शुद्धिकरण	छ	शुद्धिकरण ट्याङ्की
	धारा वा पाईप	नीजि तथा सार्वजनिक धारा	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	प्लाष्टिकको पोखरी निर्माण
	वर्षातको पानी संकलन	छैन	सुरबानी टोल
	भूमिगत पानी	छैन	कुनै कुनै स्थानमा छ
	इनार	छैन	छैन
	ट्युब वेल	डिप बोरिङ्ग	छ
8	खानेपानी शुद्धिकरण	छैन	शुद्धिकरण ट्याङ्की

वडा नं	मुख्य प्रयोजन	सेवाको प्रकार	भावि आवश्यकता
	धारा वा पाईप	छ (७५%)	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	लिफ्टिङ्ग प्रविधि अपनाई बनाईएको खानेपानी सुविधा
	वर्षातको पानी संकलन	छैन	छैन
	भूमिगत पानी	छैन	छैन
	ईनार	छैन	छैन
	ट्युब वेल	छैन	छैन
9	खानेपानी शुद्धिकरण	छैन	शुद्धिकरण ट्याङ्की
	धारा वा पाईप	नीजि तथा सार्वजनिक धारा	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	प्लाष्टिकको पोखरी निर्माण
	वर्षातको पानी संकलन	छैन	छैन
	भूमिगत पानी	छैन	कुनै कुनै स्थानमा छ
	इनार	छैन	छैन
	ट्युब वेल	छैन	छ
10	खानेपानी शुद्धिकरण	छैन	शुद्धिकरण ट्याङ्की
	धारा वा पाईप	नीजि तथा सार्वजनिक धारा	पानी ट्याङ्कीको निर्माण
	सिँचाई	छैन	प्लाष्टिकको पोखरी निर्माण

वडा नं	मुख्य प्रयोजन	सेवाको प्रकार	भावि आवश्यकता
	वर्षातको पानी संकलन	छ	सायद निर्माण भएको छ
	भूमिगत पानी	छैन	कुनै कुनै स्थानमा छ
	इनार	छैन	छैन
	ट्युब वेल	छैन	छैन

२.६.१५ विशेष शिक्षातर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत छात्र/छात्राको बिवरण

तालिका नं.२.१६ जिल्ला शिक्षा कार्यलय धनकुटाबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा नगर क्षेत्रमा रहेका विशेष शिक्षातर्फ स्रोत कक्षाहरुमा अध्ययनरत अपांग बालबालिकाहरुको कक्षागत विवरण निम्नानुसार रहेकाछन् ।

सि.नं.	स्रोत कक्षा रहेको विद्यालयको नाम	अपांग बालबालिकाको कक्षागत बिवरण										जम्मा
		कक्षा १		कक्षा२		कक्षा३		कक्षा४		कक्षा ५		
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	
१	मार्गादेवी प्रा.वि. डुम्रेसान्ने बेलहारा	१	१		१	०	२	०	१	१	०	७
२	मार्गेश्वरी प्रा.वि. छारागाउं	६	२	२	०	२	०	१	१	१	३	१८
३	हिले उमावि हिले	६	२	०	०	०	१	२	१	०	१	१३
४	कौशिका आ. वि.मुल्घाट	२	२	३	१	१	०	१	०	०	०	१०
५	आधारभूत आ.वि.उत्तरपानी	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	
जम्मा		१६	८	५	३	४	३	४	३	२	४	५२

श्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनकुटा २०७४

२.७ भौतिक तथा सार्वजनिक पूर्वाधार

२.१७ सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

क्र.सं.	सडकको वर्गीकरण	लम्वाई कि.मि.	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	सडकले सेवा पुगेका वडाहरु
१	कोशी राजमार्ग	३६	८	१,२,३,४,६,७,१०
२	सहायक राजमार्ग	२	७	१
३	पक्की तथा कालोपत्रे नगरसडक	२१.८५	६	१, ३,४,५,६,७
४	ग्राभेल सडक	०.८६	५	७
५	कच्ची सडक/मौसमी सडक	११८.७	५	१,२,३,४,५,७,८,९,१०
६	मुल बाटो (Trail)	१५९	१ देखि २	सवै वडाहरुमा
७	इँटा विच्छाइएको वाटो	०	००	

स्रोतः धनकुटा नगरपालिका २०७४

चित्र नं. २.५ : कोशी राजमार्ग वरीपरी बिकास भएको हिले बजार

चित्र नं. २.६ : धनकुटा नगरपालिकाको अरु वडा हरु जोड्ने कोशी राजमार्ग

माथिको चित्रले देखाए अनुसार यस नगरपालिकाको धेरै जसो स्थानहरु सडक सञ्जाल (कोशी राजमार्ग) संग जोडिएको देखिन्छ।

तालिका नं.२.१८ नगर क्षेत्रभित्र रुट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरुको विवरण

बस चल्ने शुरु स्थान	बस पुग्ने अन्तिम स्थान	दैनिक सञ्चालन हुने सवारी साधन संख्या	वस स्टप संख्या (यात्रु चढाउने ओराल्ने स्थान)	कैफियत
धनकुटा बसपार्क	राजारानी	२ वटा	८ स्थान	
धनकुटा बसपार्क	भद्रपुर	२ वटा	१० स्थान	
धनपा १ हिले	छिन्तांग	४ वटा	३ स्थान	
जम्मा				

श्रोतः ट्याक्सी व्यवसायी संघ, धनकुटा २०७४

नोटः नगरक्षेत्रभित्र मात्रै चल्ने गरि परमिट लिएर संचालन गरिएको सवारी साधन नभएको ।

२.७.२ मुख्य सडक सञ्जालहरु

तालिका नं.२.१९ वडागत रुपमा मुख्य सडक सञ्जालहरु

वडा	सडकको नाम लम्बाई	(वडामा पर्ने सडकको लबाई)	प्रकार (कच्ची, ग्रेबल, कालो पत्रे, मितिश्र)	कैफियत (उदाहरणको लागि यातायातको अवस्थाा)
१	---			
२	---			
३	धनकुटा-हिले राजमार्ग	३	कालोपत्र	
	कागाते - पारीपसाल	३.१	कच्ची बाटो	
	स्वाले- भिर गाँउ	४	कच्ची बाटो	
	बिहिवबारे- हटिया -भिरगाँउ	३	कच्ची बाटो	
	शिरमाने - लाकुरे - कागते	४	कच्ची बाटो	
४	बिहिबारे हटिया-श्रमिक टोल- चूरे घाँटी -मधुगंगा सडक	४ कि.मी.	कच्ची सडक - केही स्थानमा ढलान गरीएको)	न्यून

वडा	सडकको नाम लम्बाई	(वडामा पर्ने सडकको लबाई)	प्रकार (कच्ची, ग्रेबल, कालो पत्रे, मितिश्र)	कैफियत (उदाहरणको लागि यातायातको अवस्थाा)
	जिल्ला प्रशासन - ढल्का- नुनथला -अधिकारी टोल	४.५ कि.मी	कच्ची सडक	न्यून
	कालो ढुंगा - अमलटार - राजमार्ग संग जोडिएको स्वास्थ्य चौकी	१ कि.मी.	कच्ची सडक	मध्यम
	पृथ्वी मार्ग - चौतारा - कगटे सडक	२ कि.मी.	कच्ची सडक	न्यून
	स्याउले भिर गाँउ कृषि सडक	१ कि.मी.	कच्ची सडक	न्यून
५	विहिबारे हटिया - कर्मीटार- खानीबास सडक	५कि.मि.	कच्ची सडक	मध्यम तहको
	टुँडीखेल - बाल मन्दिर - सनताङ सडक	९कि.मि.	कच्ची सडक	मध्यम तहको
	सल्लेरी स्कूल - जलाधर - बाल मन्दिर स्कूल - सनताङ सडक	५कि.मि.	कच्ची सडक	मध्यम तहको
	बिहिवारे हटिया - बिस्कुट भट्टी हुँदै भिर घाई सडक	१२ कि.मि.	कच्ची सडक मध्यम ीताको	मध्यम तहको
६	---			
७	धनकुटा बजार, गाँउ हुँदै वडाको अन्तिम सम्म पुग्ने बाटो	८ कि.मि	कच्ची सडक	सामान्य
८	--			
९	---			
१०	हिले छिन्ताङ्ग सडक कच्ची सडक	७	कच्ची सडक	
	कागते माग	६	कच्ची सडक	
	घामसाला-पाले खोला सडक	११	कच्ची सडक	
	उत्तरपानी - मनधारा सडक	७	कच्ची सडक	
	उत्तरपानी - हात्ति ढुङ्ग्रे	५	कच्ची सडक	

२.७.३ वातावरण तथा सरसफाई (फोहोरमैला व्यवस्थापन)

- सार्वजनिक शौचालय : ५ वटा
- पीउने पानी प्रशोधनशाला :३ वटा
- फोहोरमैला व्यवस्थापन सवारी साधनको अवस्था : ३ वटा ट्याक्टर
- बायोग्यास प्लान्ट : सार्वजनिक स्थलमा २ वटा र ब्यक्तिगत घरमा करिव ५०० वटा
- फोहोरमैला उत्पादन (प्रतिदिन) :१३ टन
    - *जैविक फोहोर : ३२ प्रतिशत,*
    - *प्लाष्टिक : ५ प्रतिशत,*
    - *कागज :५ प्रतिशत*
    - *शिशा :११ प्रतिशत,*
    - *धातु :१ प्रतिशत,*
    - *छाला र रवर : १० प्रतिशत*
    - *अन्य : १४ प्रतिशत*
- सरसफाई मजदुर संख्या :१६
- ल्याण्डफिल साइट :१
- रिसाइकल प्लान्टः विभाजन मात्र भएको

धनकुटा नगरपालिकाले ठोस फोहरमैला व्यवस्थापनमा उदाहरणको रुपमा स्थापित गरेको फोहरमैला प्रशोधन तथा पुनः प्रयोग प्लान्ट नगरपालिकाको मानव बस्तिबाट केही मिनेट कै दूरीमा रहेको छ । यो स्थान नगरपालिकाबाट नजिकै रहेको तथा बिभिन्न स्थानबाट यस प्रकृयाको अवलोकन गर्न मानिसहरु आउने गरेको पाइन्छ ।

Biodegradable /Organic waste

Non-Biodegradable

चित्र नं. २.७ : ठोस फोहरको प्रकार

स्रोत : नेपालको नगरपालिकाहरुमा ठोस फोहरको व्यवस्थापन प्रणाली

यस प्रकृयामा संकलन, विभाजन र स्थानान्तरण गर्ने काम गरीन्छ ।

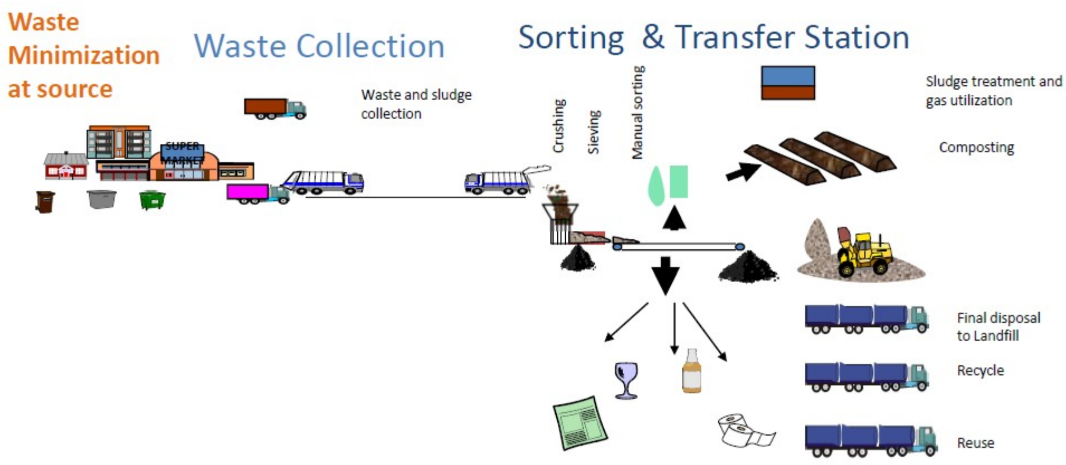

चित्र नं. २.८ : ठोस फोहरमैला व्यवस्थापनको प्रकृया

स्रोत : नेपालको नगरपालिकाहरुमा ठोस फोहरको व्यवस्थापन प्रणाली

२.७.४ बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

यो तथ्यांक राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को आधारमा लिईएको हुनाले यो तथ्यांकमा केहि हेरफेर भएको हुनसक्छ किनकी यो बीचमा ६ बर्षको अवधीमा बिजुली बत्तिको पहुंचमा बृद्धि भएको छ ।

तालिका नं.२.२० बत्ती प्रयोगको अवस्था

सि.नं.	बत्तीको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	८७२५	९२.२०
२	मट्टीतेल	६२६	६.६०
३	वायोग्यास	३८	०.४०
४	सोलार	११	०.१०
५	अन्य	२५	०.३०
६	उल्लेख नभएको	३५	०.४०
जम्मा		९४६०	१००

श्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

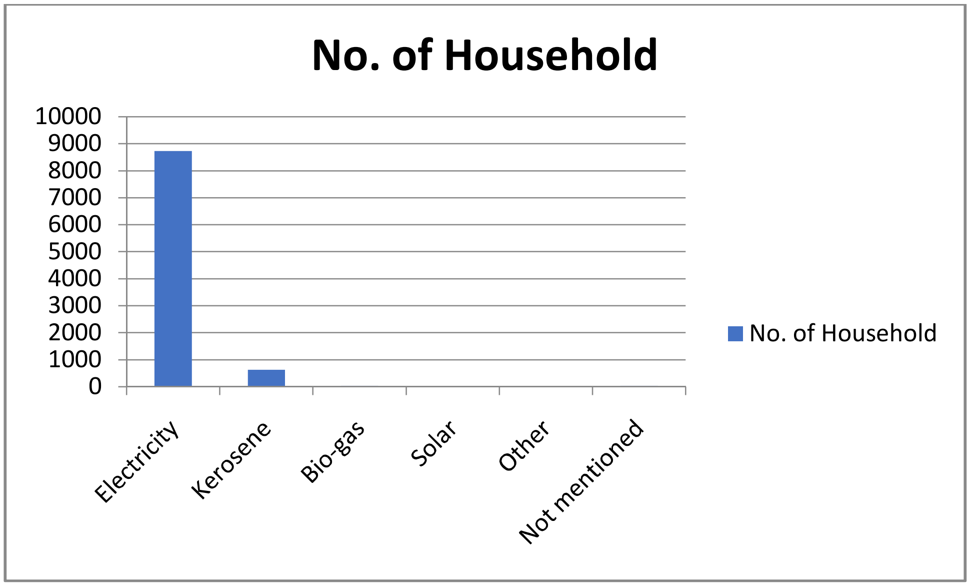

चित्र नं. २.९: बिजुलि बत्तिमा पहुँच भएको घरधुरी संख्या

धनकुटा नगरपालिकामा जम्मा ८७२५ घरधुरीले मात्र बिजुली बत्ति माथि पहुँच राख्दछ। बिजुलि बत्ति दैनिक जिवनको अपरिहार्य आवश्यकता भएता पनि यस नगरपालिकामा अझै ७३५ घरधुरीमा यो सुविधा पुग्न सकेको छैन। त्यसकारण अबन गरपालिकाले यो समस्याको हल निकाल्न आफ्ना योजनाहरु तय गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ।

२.७.५ शहरी विद्युतीकरण

नेपाल विद्युत प्राधिकरण धनकुटा शाखाले दिएको सूचना अनुसार शहरी विद्युतीकरण सम्बन्धि विवरण तलको तालिका बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं.२.२१ शहरी विद्युतीकरण

क्र.सं.	विवरण	परिमाण (संख्या)
१	ग्राहस्थ लाईन संख्या	५२६०
२	औद्योगिक लाइन संख्या	५७
३	व्यापारिक संख्या	४५
४	मन्दिरमा वितरीत संख्या	५

५	खानेपानी	०
६	सडक वत्ति	४०
७	अस्थायी वत्ति	०
८	सिंचाई	०
जम्मा ग्राहक संख्या		**५४०७**
९	स्विचिङ स्टेशन -	१
	ट्रान्शफर्मर संख्या	७०

श्रोत : नेपाल विद्युत प्राधिकरण धनकुटा २०७१

२.८ सामाजिक पूर्वाधार

२.८.१ शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

जिल्ला शिक्षा कार्यलय धनकुटाबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा नगर क्षेत्रमा रहेका विभिन्न विद्यालयहरुको नाम, ठेगाना, विद्यार्थी संख्या, शिक्षक तथा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात सम्बन्धि विवरण निम्नानुसार रहेकाछन् ।

तालिका नं.२.२२ शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात
१	अमरज्योती प्रा.वि	धनपा ९	२२	२	११.००
२	बालकल्याण प्रा.वि.	धनपा ९	५३	३	१७.६७
३	देउराली मा.वि.	धनपा ९	५५५	१५	३७.००
४	जनकल्याण उमावि	धनपा ९	२८१	१४	२०.०७
५	कन्यादेवी प्रा.वि.	धनपा ९	१६	२	८.००
६	कौशिका निमावि	धनपा ९	१५५	६	२५.८३
७	मार्गादेवी प्रा.वि.	धनपा ९	४९	५	९.८०
८	पारिपाल्ले निमावि	धनपा १०	७४	१०	७.४०

९	सिद्धदेवी प्रा.वि.	धनपा १०	२९	२	१४.५०
१०	सिंहदेवी प्रा.वि	धनपा १०	८	३	२.६७
११	थानी निमावि	धनपा ९	९८	७	१४.००
१२	चन्द्र प्रावि	धनपा २	३१	४	७.७५
१३	धर्मोदय प्रावि	धनपा २	९७	४	२४.२५
१४	डिल्ली प्रावि	धनपा २	१००	४	२५.००
१५	ज्ञानोपार्जन निमावि	धनपा २	१३५	८	१६.८८
१६	मधुगंगा प्रावि	धनपा २	१३	२	६.५०
१७	मार्गेश्वरी प्रावि	धनपा २	३६	२	१८.००
१८	रत्न सरस्वती प्रावि	धनपा २	३३	३	११.००
१९	श्रीमान टंक मावि	धनपा २	४९६	१५	३३.०७
२०	आत्मारा प्रावि	धनपा ६	१०	२	५.००
२१	बागेश्वरी प्रावि	धनपा ६	३५	३	११.६७
२२	बालकल्याण प्रावि	धनपा ६	३७	४	९.२५
२३	बालमन्दिर प्रावि	धनपा ५	४१	४	१०.२५
२४	बालसंसार उच्चमावि	धनपा ६	३७०		
२५	भाषा उमावि	धनपा ३	२४८	१६	१५.५०
२६	विलिभर्स अंग्रेजी स्कुल	धनपा ३	२४		
२७	चञचलादेवी निमावि	धनपा १	७७	७	११.००
२८	चतुर्भुज प्रावि	धनपा ३	२०	२	१०.००
२९	चुलीवन प्रावि	धनपा ८	४८	४	१२.००
३०	दीप बोर्डिङ् स्कुल	धनपा ६	३७८		
३१	देउराली निमावि	धनपा ८	१६८	११	१५.२७

३२	धनकुटा इंगलिश स्कुल	धनपा ५	१८१		
३३	डिज्नेवर्ल्ड स्कुल	धनपा ७	५६		
३४	गणेश प्रावि	धनपा ४	२४	४	६.००
३५	गोकुण्डेश्वर बालमन्दिर उमावि	धनपा ५	३४५	१६	२१.५६
३६	गोकुण्डेश्वर उमावि	धनपा ६	५८०	२०	२९.००
३७	हिले उमावि	धनपा १	५८८	२१	२८.००
३८	जलकन्या प्रावि	धनपा १	२१	२	१०.५०
३९	जनता निमावि	धनपा ३	१८०	७	२५.७१
४०	जनताराष्ट्रिय प्रावि	धनपा ८	६७	४	१६.७५
४१	जनउत्थान इंगलिश स्कुल	धनपा ३	०		
४२	जिमी प्रावि	धनपा ८	१३	२	६.५०
४३	ज्वालादेवी प्रावि	धनपा ३	४८	३	१६.००
४४	लालीगुरांस बोर्डिंग स्कुल	धनपा ४	९८		
४५	मदर्शा इस्लामिया	धनपा ७	४०		
४६	मनकामना बोर्डिंग स्कुल	धनपा १	३६१		
४७	मार्गेश्वरी प्रावि	धनपा ४	३८	७	५.४३
४८	मोडल इंगलिश स्कुल	धनपा १	१०७		
४९	मदरल्याण्ड उमावि	धनपा १	४१०		
५०	निलगिरी बोर्डिंग स्कुल	धनपा १	३६७		
५१	पोल्स्टर बोर्डिंग स्कुल	धनपा ४	१५३		
५२	साकार शिक्षा निकेतन स्कुल	धनपा ७	१७८		
५३	सल्लेरी निमावि	धनपा ५	५०	५	१०.००
५४	सिद्धदेवी प्रावि	धनपा १	७	१	७.००
५५	सिंहदेवी प्रावि	धनपा ६	५३	५	१०.६०

५६	तमोरभ्याल्ली स्कुल	धनपा ७	३९८		
५७	त्रिवेणी उमावि	धनपा ७	५९६	१९	३१.३७
५८	तुलशीमेहर उमावि	धनपा ७	३३२		
	जम्मा		७०९७		

स्रोत : जि.शि.कार्यालय, धनकुटा

२.८.२ शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण

शैक्षिक वातावरणको दृष्टिले धनकुटा शान्त र उपयुक्त ठाउंको रुपमा चिनिन्छ । यहां प्रशस्त मात्रामा शिक्षण संस्थाहरु सञ्चालनमा रहेकाछन् । शिक्षाको गुणस्तरको बारेमा यदाकदा प्रश्न उठ्ने गरे तापनि क्रमश सुधार भइरहेको देखिन्छ । सरकारी तथा नीजी शिक्षण संस्थाहरुको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिउको छ ।

तालिका नं.२.२३ शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण

क.सं.	शैक्षिक संस्थाहरु	सामुदायिक विद्यालय	संस्थागत विद्यालय	कुल
१	आधारभूत विद्यालय (१-८)	३४	८	४२
२.	माध्यमिक विद्यालय (१-१०)	०	७	७
३	उच्च माध्यमिक (१-१२)	८	२	१०
४	क्याम्पस	४	२	६
अन्य	प्राविधिक शिक्षालय	१	१	२
	सामुदायिक बालविकास केन्द्र	३७	११	४८
	जम्मा	८४	३०	११४

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, २०७४

२.८.३ विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरु

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	संख्या	बेड संख्या
१	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	१	
२	सरकारी अस्पताल	१	२७
३	आयुर्बेद अस्पताल	१	
४	स्वास्थ्य चौकी	२	
५	प्राथमिक स्वास्थ्य स्याहार केन्द्र	२	
६	निजि अस्पताल	१	
७	चिकित्सक संख्या	८	
८	चिकित्सक अनुपात	१:२१०५६	
९	शहरी स्वास्थ्य (वडा) क्लिनिक	३	
१०	बर्थिंङ सेन्टरः	७	
११	पोलि क्लिनिक	१	
१२	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत	१५.७	
१३	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सूत्केरी गराउने प्रतिशत	१४	
१४	महिला स्वयम सेविका संख्याः	४२	

१५	टि.बी. उपचार केन्द्रः	१	
१६	परिवार नियोजन का ५ बिधी र ३ बिधीको सेवा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था संख्याः	५	
१७	बि.ओ.सी.(आधारभुत):	२	
१८	गर्भवती जाँच पहिलो पटकको प्रतिशतः	५८.३	
१९	गर्भवती जाँच चौथो पटक सम्मको प्रतिशतः	४१	
२०	सुत्केरी पश्चात जाच गराउन आउने प्रतिशतः	७.६	

श्रोतः जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय २०७४

२.८.३ चाडपर्वहरु तथा साँस्कृतिक विवरण

तालिका नं.२.२४ चाडपर्वहरु तथा साँस्कृतिक विवरण

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	**चाडपर्व मनाउने जात** **मनाईने समय तथा तरीक**
१	ल्होसार	शेर्पा गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली /उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन /कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	**चाडपर्व मनाउने जात** **मनाईने समय तथा तरीक**
		आफन्तजन संग रमाउने
	तिहार	हिन्दु आश्विन /कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ भाद्र
	जनै पूर्णिमा	हिन्दु भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने
२	ल्होसार	शेर्पा, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली /उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन /कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा आफन्तजन संग रमाउने

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	**चाडपर्व मनाउने जात** **मनाईने समय तथा तरीक**
	तिहार	हिन्दु आश्विन /कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ भाद्र
	जनै पूर्णिमा बैशाख चाड	हिन्दु भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने आठ पहरीया/बैशाख/ नयाँ वर्ष मनाउने चलन
३	ल्होसार	शेर्पा, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली /उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन /कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा आफन्तजन संग रमाउने

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	**चाडपर्व मनाउने जात** **मनाईने समय तथा तरीक**
	तिहार	हिन्दु आश्विन /कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ भाद्र
	जनै पूर्णिमा	हिन्दु भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने
४	ल्होसार	शेर्पा, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली /उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन /कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा आफन्तजन संग रमाउने
	तिहार	हिन्दु

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	चाडपर्व मनाउने जात मनाईने समय तथा तरीक
		आश्विन /कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ भाद्र
	जनै पूर्णिमा	हिन्दु भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने
५	ल्होसार	शेर्पा, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली /उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन /कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा आफन्तजन संग रमाउने
	तिहार	हिन्दु आश्विन /कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	**चाडपर्व मनाउने जात** **मनाईने समय तथा तरीक**
		साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ भाद्र
	जनै पूर्णिमा	हिन्दु भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने
६	ल्होसार	शेर्पा, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली /उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन /कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा आफन्तजन संग रमाउने
	तिहार	हिन्दु आश्विन /कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	**चाडपर्व मनाउने जात** **मनाईने समय तथा तरीक**
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ भाद्र
	जनै पूर्णिमा	हिन्दु भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने
७	ल्होसार	शेर्पा, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली /उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन /कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा आफन्तजन संग रमाउने
	तिहार	हिन्दु आश्विन /कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	चाडपर्व मनाउने जात मनाईने समय तथा तरीक
		भाद्र
	जनै पूर्णिमा	हिन्दु भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने
८	ल्होसार	शेर्पा, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली /उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन /कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा आफन्तजन संग रमाउने
	तिहार	हिन्दु आश्विन /कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ भाद्र

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	चाडपर्व मनाउने जात मनाईने समय तथा तरीक
	जनै पूर्णिमा	हिन्दु भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने
९	ल्होसार	शेर्पा, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली ⁄उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन ⁄कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा आफन्तजन संग रमाउने
	तिहार	हिन्दु आश्विन ⁄कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ भाद्र
	जनै पूर्णिमा	हिन्दु

वडा	मुख्य चाडपर्व तथा संस्कार	**चाडपर्व मनाउने जात** **मनाईने समय तथा तरीक**
		भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने
१०	ल्होसार	शेर्पा, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, मगर, थकाली, मनाङ्गे, हेल्मुली तथा तिब्बती मंसिर
	उधौली /उभौली	राई, लिम्बु मंसिर र चैत्र
	दशैं	हिन्दु आश्विन /कार्तिक निधारमा रातो टिका लगाउने, मान्यजनको आर्शिवाद लिने तथा आफन्तजन संग रमाउने
	तिहार	हिन्दु आश्विन /कार्तिक ५ दिन सम्म मनाईने यो पर्वमा बिभिन्न जनावरहरुको पूजा आरधना साथै झिलिमिलि बत्ति, देउसी भैलो तथा भाई टिका गरीन्छ
	तिज	हिन्दु नारीहरुले आफ्नो श्रीमान्‌को लामो आयुको कामना गरी भगवान् शिवको ब्रत राख्ने तथा नाच्ने गाउने गरीन्छ भाद्र
	जनै पूर्णिमा	हिन्दु भाद्र क्वाँटी खाने, जनै लगाउने तथा गुरुबाट आर्शिबाद लिने

२.८.४ धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरु

तालिका नं.२.२५ धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरु

वडा	नाम	स्थान	अवस्था
१	जल कन्या देवि	कुवापानी	निर्माणाधिन
	गंगा जमुना	हरीयाली टोल	
	चञ्चला देवी माहादेव मन्दिर	सिजल, राना टोल	
२	--		
३	रबाउने शिवालय मन्दिर	रबाउन	राम्रो
	लुङ्गगांङ्ग माई थलो	लाकुरे	सामान्य
	लामाकाटे देविस्थल	पातले	राम्रो नभएको
	माहाकाली देविस्थान	लाकुरे	सामान्य
४	कर्मिटार माहादेव मन्दिर माहाकाली देविस्थान	कर्मिटार	राम्रो
५	---		
६	---		
७	श्री कृष्ण मन्दिर	शिवानी टोल	राम्रो
	सूर्य बिनायक मन्दिर	श्री कृष्ण टोल	राम्रो
	नरबदेश्वर मन्दिर	नरबदेश्वर टोल	राम्रो

वडा	नाम	स्थान	अवस्था
	श्री मार्ग मन्दिर	मदन चोक	राम्रो
	माङ्गसुकोङ्ग मार्ग	मोति टोल	राम्रो
	जिमी मार्ग	पोङ्गवा टोल	राम्रो
	पोन्फा मार्ग	शितल पानी टोल	राम्रो
	कृष्ण मन्दिर	जिरो प्वाइन्ट	
	विश्वकर्मा मन्दिर	जिरो प्वाइन्ट	
	गणेश मन्दिर	हुलाक टोल	
	राधा कृष्ण मन्दिर	जिरो प्वाइन्ट	
	कृष्ण मन्दिर	मेति टोल	
	भिमसेन तथा श्री कृष्ण मन्दिर	श्री कृष्ण टोल	
	बचला तथा गैया देवि	चुलिबन	
	चुलिबन देउराली मन्दिर	चुलिबन	
	चुलिबन धनन्तरी देउराली	चुलिबन	
	निशान देउराली	जुंगदुवा	
८	कृष्ण मन्दिर	टेकु नारायण टोल	सामान्य
	जलेश्वर मन्दिर	रायाक्याम	सामान्य

वडा	नाम	स्थान	अवस्था
	भर्गाथान	सबै टोलहरुमा	सामान्य
९	विश्रान्तिमन्दिर	मूलधर	सामान्य
	तासी मन्दिर	तासी चोक	प्रशस्त जमिन
	जाल्पा देवि	तासी चोक	उचित संरक्षण नभएको
	दुर्गा पञ्चायन	समाबारी	मन्दिर क्षेत्र बढाउने काम भएका
१०	शिवालय मन्दिर	डुम्रे साने	सामान्य
	शिवालय मन्दिर	मनवारा	सामान्य
	मार्गथान	मनवारा	सामान्य
	दुर्गा पञ्चायन	मार्ग	सामान्य
	त्रिलाश्वर माहादेव	उत्तरपानी	सामान्य
	दुर्गा मन्दिर	उत्तरपानी	

२.९ आर्थिक पूर्वाधार

२.९.१ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरण

तलको तालिका अनुसार आफ्नो दैनिक गुजारा चलाउन सानो पसल थापेर व्यापार गर्ने जनसंख्या ४८५ रहेको छ । धनकुटा नगरपालिकामा पर्यटकको रुपमा धेरै मात्रामा मानिसहरु भित्रिने भएकोले यहाँको दोस्रो ठूलो समूह (२८५ जना) होटल व्यवसायमा आवद्ध रहेका छन् । त्यसको अतिरित्त हाल धनकुटा नगरपालिकामा २५ वटा उधोगहरु रहेका

छन् । यो क्षेत्र चिया खेतिको लागि ठूलो क्षमता भएको स्थान हो तर पनि धेरै जसो उधोगरुले चिया उत्पादनको लागि आवश्यक कच्चा पदार्थ बाहिरबाट आयात गर्ने गर्दछन् ।

तालिका नं.२.२६ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरण

सि.न	व्यपार,व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या
१	दुग्घ व्यवसायी	१०
२	टेलर्स	६०
३	सुनचाँदी व्यवसायी	६५
४	भाडा व्यवसायी	२०
५	होटल व्यवसायी	२२५
६	फेन्सी व्यवसायी	११०
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	३०
८	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	४०
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	१५
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	४०
११	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	७५
१२	उद्योग	२५
१३	आर्ट व्यवसायी	५
१४	बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	४

१५	बंगुर पालन	१०
१६	बोडिंग स्कुल संचालन	८
१७	ठेक्कापटट्ा	२०
१८	जुत्ता पसल	५५
१९	फोटो स्टुडियो	१८
२०	फर्निचर	५०
२१	किनारा पसल तथा व्यवसायी	४८५
२२	सि.डि.पसल	१०
२३	पुल हाउस	२
२४	अटो वर्कसप	६
२५	कपास उद्योग	१
२६	राइस मिल	१०
२७	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	३०
२८	पेटोल पम्प्	४
२९	मसला उद्योग	३
३०	चस्मा पसल	३
३१	खाजाघर तथा चिया पसल	२०५

३२	ढुवानी सेवा	५
३३	कार्पेट पसल	३
३४	सरसफाइ तथा फोहोर मैला संकलन	१
३५	नर्सरी फुल व्यवसायी	५
३६	कुरियर	४
३७	मदिरा व्यवसाय	९
३८	ग्यास डिलर	४
३९	कानुन व्यवसायी र परामर्श सेवा	१०
४०	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	२५
४१	कवाडी संकलन केन्द्र	१
४२	मल बिउ उत्पादन	४०
४३	कम्प्युटर टेनिंग सेन्टर साईवर व्यवसायी	३५
४४	फिल्म हल	२
४५	सिसा पसल	२
४६	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	२३
४७	मनी टान्सफर	५
४८	सहकारी	७४

४९	बैक	७
५०	बिज्ञापनमिडियारकेवल सेवा	२
५१	कागज उद्योग तथा छापाखाना	६
५२	पानी फिल्टर	१
५३	भेटनरी	३

श्रोतः धनकुटा नगरपालिका, ध.उ.बा.संघ,२०७४

२.९.२ वार्षिक कृषि उत्पादन सम्वन्धी विवरण

प्रचिन काल देखि जिवनयापनको लागि कृषिलाई आधारभूत पेशाको रुपमा लिँईदै आएको छ । विश्व अर्थतन्त्रमा कृषि उत्पादनको स्थान घट्ने कम तथा अरु क्षेत्रहरुको भूमिका महत्वपूर्ण हुँदै गएता पनि कृषि उत्पादनको आकारमा भने बृद्धि भैरहेको देख्न सकिन्छ । नेपालको अर्थतन्त्रको २८.९ प्रतिशत भाग कृषि क्षेत्रले ओगट्दै आएको छ र देशको दूई तिहाई जनता कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् । यति धेरै जनशत्ति कृषि पेशामा संलग्न रहँदा रहँदै पनि आधुनिकिकरणको अभाव तथा यस पेशाालाई सम्मानित पेशाको रुपमा बिकास गर्न नसक्नुले गर्दा कृषिलाई आर्थिक सम्मुन्ति संग जोडेर हेर्न सकिने अवस्था छैन र सोचे जस्तो बिकास कृषिमा देख्न सकिएको छैन । कृषि उधोग बिकासको निम्ति कच्चा पदार्थको स्रोत हो । त्यसैले कृषिजन्य उत्पादन बृद्धि तथा व्यवसायिकता प्रर्वद्धनको उदेश्य सहित आर्थिक वर्ष २०१६/१७ मा आन्तरीक स्रोतबाट चल्ने गरी प्रधानमन्त्रि कृषि आधुनिकिकरण परियोजना सुरु भयो यसैगरी २१०० वटा सानो पकेट क्षेत्र (प्रति पकेट क्षेत्र १० हेक्टर हुने गरी) छुट्टाईएको छ । जसमा ६०० वटा पकेट क्षेत्र हुलाकी सडकको नजिक तथा २०० वटा मध्ये पहाडी राजमार्गको छेउछाउका हुने गरी छानिएको छ ।

तालिका नं.२.२७ वार्षिक कृषि उत्पादन सम्वन्धी विवरण

वाली/उत्पादन समूह	आर्थिक वर्ष (२०७२/०७३)	
	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन -मे.ट. मा)
अन्न वाली		
धान	९२४५	३०८१०

मकै	१८२१०	५४३५०
कोदो	७८००	७५५८
गहुँ	१४००	२८८९
दलहन वाली		
मास, बोडी,सिमी, मस्याङ, मुसुरो	१८९८	५०४९.०२
तेलहन वाली		
तोरी, सूर्यमुखी	१०१२.५	५६१.६४
तरकारी वाली		
आलु, प्याज, काउली, भन्टा, बन्दा, गोलभेडा, राम तोरिया, साग...	३२४२	११७४१
अदुवा, बेसार, लसुन, खुसार्नी	४६५	६१७१
फलफूल खेती		
केरा, आँप, सुन्तला, नासपाती, भुईकटहर ...	१३७५	६०३४

श्रोतः कृषि विकास कार्यालय धनकुटा, २०७४

२.९.३ कृषिजन्य उत्पादनहरु (अन्न बालीहरु, गाई बस्तु, फलफूल, तरकारी आदि)

तालिका नं.२.२७ वडागत रुपमा कृषिजन्य उत्पादनहरु

वडा नं	मुख्य कृषिजन्य उत्पादनहरु	उत्पादनको अवस्था	कृषिको पकेट क्षेत्र
१	आलु, काउली, मुला, स्कूस	बजारमा लगेर बिकि वितरण	सिजाली टोल, थिङ्ग टोल, राना टोल, अक्मालुङ्ग हरीयाली टोल
	बेमौसमी तरकारीहरु		

वडा नं	मुख्य कृषिजन्य उत्पादनहरु	उत्पादनको अवस्था	कृषिको पकेट क्षेत्र
२	किवि, तरकारीहरु, अदुवा, अलैंची, मूला आदि	बजारमा लगेर बिकि वितरण	सावेक मिर गाँउ
३	धान, मकै, गहुँ, तोरी	गुजारा चलाउने मात्र	मालबासे -बाख्राको लागि पकेट क्षेत्र ३ वटा हव निर्माण हुनु पर्ने
४	एभोकाडो,धान, गहुँ, सुन्तला, बन्दा, गोलभेँडा	बिकिको लागि बजार लगिन्छ राम्रो अवस्थामा छ	एभोकाडा - हलेटार टोल, सर्वे टोल, धानबारी टोल अधिकारी टोल, कृषि तथा घरपालुवा जनावर-टोखा मार्ग
५	धन	गुजारा चलाउने मात्र	तल्लो भागको जमिन कृषि उत्पादनको लागि अत्यन्तै राम्रो मानिन्छ
	मकै	गुजारा चलाउने मात्र	
	गँहू	गुजारा चलाउने मात्र	
६	गोलभेंडा, धान, मकै, गहुँ, तोरी	दुवै	दूध-खाल्टे, पाङ्गसिङ्ग तरकारी - पाङ्गसिङ्ग बरबोटे, पातले खोला
७	मकै, कोदो, तोरी, बोदिको दाना, एभोकाडो, आँप, लिच्चि, अम्बा, भुँईकटहर	दुवै	केरा - जिरो प्वाइन्ट मार्ग थान

वडा नं	मुख्य कृषिजन्य उत्पादनहरु	उत्पादनको अवस्था	कृषिको पकेट क्षेत्र
			आँप - पोडा सेवा, टोड्के, छोटी र छुवाबुङ्ग
८	मकै, दालहरु, आँप, लिच्चि, कटहर आदि	बिकि वितरण	आँप - टेकुनाला सरिफा- याक्टे, सनताङ्ग, तेरेबाङ्ग लिच्चि - सम्झना टोल एभोकाडो - साफिबुङ्ग, पेलेकापाङ्ग
९	मकै, कोदो, गोलभेडा, आँप, रायोको साग, हदुवा	दुवै	आँप - बेशी मूलधार, छेमसुवा, लिच्ची - गुढिटार एभोकाडो - डिा भरी नै
१०	तरकारी, सुन्तला, एभोकाडो, कागती,नासपाती, काँको, मौसम	बिकि वितरण	पकेट क्षेत्र छैन

२.९.४ नगरपालिकाले सञ्चालन गरेका प्रमुख कार्यक्रम तथा योजनाहरु

सि नं.	कार्यक्रमगत विवरण	कार्यान्वयनको अवस्था	मुख्य प्रयासहरु
१. प्रशासनिक सांगठनिक सुदृढीकरण , क्षमता र सेवा प्रभावकारीता अभिवृद्धि सम्वन्धी			
११	सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता	राम्रो	नगर प्रहरीको व्यवस्था, सूचना प्रवाहका लागि डिजिटल डिस्प्लेबोर्ड
१२	आन्तरिक क्षमता बृद्धि		सफ्ट्वेयर, फर्निचर, कम्प्युटर,
१३	सामाजिक जवाफदेहिता		सार्वजनिक सुनुवाइ, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण, जेसी परीक्षण, एमसिपिएम
२. वित्तिय व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन कार्यक्रम			
	एकीकृत सम्पत्ति कर, व्यवसाय कर, बहाल कर	राम्रो	तथ्यांक संकलन, प्रक्ष्येपण, करदाता शिक्षा, दर परिमार्जन, सफ्ट्वेयर प्रयोग
	पिपिपि, सरसफाइ शुल्क, आय बढ्ने योजनाहरुमा लगानी		व्यापारिक भवनहरु निर्माण, साप्ताहिक हाटबजार सुधार
३. भौतिक पूर्वाधार तथा शहरी विकास सम्वन्धि कार्यक्रम			
	शहरी सडकहरुको स्तरोन्नती, हाटबजार सुधार		बेलहारा, भीरगाउं, याक्चना सडक स्तरोन्नती
	भवन निर्माण, खानेपानी आपुर्ती		बहुउद्धेस्य सामुदायिक भवन निर्माण, तल्लो टुंडीखेल मर्मत
४. समाजकल्याण तथा सामाजिक विकास सम्वन्धी कार्यक्रम			
४१	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक संचालन		३ ठाउंमा स्वास्थ्य क्लिनिक संचालन, भिडियो कन्फरेन्सी कागतेमा
४२	लक्षित समुदाय शसक्तिकरण कार्यक्रमहरु		सीप विकास, क्षमता विकास, सामाजिक विकास र संस्थागत विकास
४३	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम		बैंकबाट भत्ता वितरण (ज्येष्ठ, एकल, अपांग, दलित बालबालिका)
४४	सामाजिक परिचालन	राम्रो	वडा नागरिक मञ्च, नागरिक सचेतना केन्द्र, टोल विककास संस्था

५. कला संस्कृति , सम्पदा तथा वातावरणिय सुधार कार्यक्रम			
	बजार सरसफाइ	राम्रो	ल्याण्डफिल
	हरियाली प्रवर्द्धन, बैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन		बृक्षारोपण
६. पर्यटन विकास कार्यक्रम			
	चुलीवन एकीकृत पर्यटन विकास		गुरु योजना निर्माण र भौतिक पूर्वाधार निर्माण
	संभावित पर्यटकीय स्थलहरु निर्माण तथा मर्मत		धर्मगंगा, निशान थान

२.१० वडागत रुपमा स्थलगत विश्लेषण

स्थलगत भ्रमणको क्रममा स्थानिय जनता संग गरीएको छलफल, प्रत्यक्ष अवलोकन, बिभिन्न बैठक, विशिष्ठ व्यक्तिहरु संग लिईएको जानकारी, कार्यशाला गोष्ठि आदि बाट संकलित जानकारीहरुको आधारमा यस प्रतिवेदनमा बिभिन्न पक्षबाट धनकुटा नगरपालिकाको सवल तथा कमजोर पक्ष छुट्टाउने काम गरीएको छ । सुरुमा यस नगरपालिकाको सवल तथा कमजोर पक्ष साथै अवसरहरु र कमजोरीहरु (SWOT) को ब्याख्या गरीएको छ र यस पश्चात् यस स्थानको प्रवृत्ति विश्लेषण गरीएको छ । छलफलको क्रममा निस्किएका केही बुँदाहरुलाई स्थलगत विश्लेषणमा राखिएको छ । बिभिन्न पक्षबाट गरीएको विश्लेषणमा भएका अवसरहरु तथा आउन सक्ने चूनौतिहरुको विषयमा उल्लेख गर्नु महत्पूर्ण हुन आउँछ । त्यसैले प्राप्त सम्पूर्ण जानकारीहरुको विश्लेषण गर्दै हामीमा भएको आधारभूत फाइदा तथा बिकासको क्रममा आईपर्ने केही चूनौतीहरुको बिश्लेषण गरीएको छ ।

सवल तथा कमजोर पक्ष साथै अवसरहरु र कमजोरीहरु (SWOT) विश्लेषण

यस नगरपालिकाबिकास तथा आर्थिक पक्षको क्षमता साथै हाल सामना गरीरहेको चूनौतिहरुको SWOT विश्लेषण तल प्रस्तुत गरीएको छ । नगरपालिकामा आर्थिक सम्बृद्धि ल्याउने वा नल्याउने हिसाबमा पूर्वाधारहरुले सवल पक्ष वा चूनौतिको रुपमा भूमिका खेल्दछ । यसै गरी कुनै बेला भएका पूर्वाधारहरुले शहरको अवसरलाई अन्य स्थानको बस्ति तिर सार्ने काम पनि गर्न सक्दछ ।

स्थलगत भ्रमणको पहिलो दिन देखि नै बिभिन्न वडामा गरीएको अनौपचारीक अन्तरवार्ताहरु बाट प्राप्त जानकारीहरु जसलाई तल उल्लेख गरीएको छ र यस बाट हामी धनकुटा नगरपालिकाको वर्तमान स्थितिको विषयमा जानकारी प्राप्त गर्न सक्दछौं ।

२.१०.१ वडा नं -१

पूर्वाधार सम्बन्धि जानकारी :

बाटो : वडा नं १ भएर ३ वटा मुख्य सडकहरु जान्छन्

- तेह्रथुम जाने कोशी रानमार्ग
- पार्खिबास नगरपालिका जाने बाटो
- उत्तरवाहा, छिन्ताङ्ग हुँदै बराहक्षेत्र जाने बाटो

माथि उल्लेख गरीएको भन्दा बाहेकका अरु सडकहरु कच्चि वा ग्रावेल गरीएको छन् र पैदल यात्राको लागि उपयुत्त यी सडकहरुको पहुँच वडाको सम्पूर्ण स्थानमा रहेको छ ।

सिँचाई :

यहाँ कुनै सरकारी तथा गैह्र-सरकारी सिँचाई आयोजनाहरु छैनन् त्यसैले मानिसहरु आफ्नो खेतबारीमा वर्षात् तथा खोला को पानी प्रयोग गर्दछन् ।

खानेपानी

दुई वर्ष अगाडी प्रति सेकेन्ड ८ लिटर पानी आउने गरी बोरिङ्ग खनिएको थियो र हालसालै २ वटा अरु बोरिङ्ग खनिएका छ जसबाट प्राप्त पानीले वडाको खानेपानी मागलाई लगभग परिपूर्ति गर्ने देखिन्छ ।

बिजुली तथा दूरसञ्चार

यस वडाले बिजुली कुलेखानी ट्रन्समिसनबाट प्राप्त गर्दछ र यहाँको ९० प्रतिशत घरधुरीले बर्ष भरीनै बिजुली बत्ति प्रयोग गर्दछन् ।

फोहरमैला व्यवस्थापन

नगरपालिकाले बस्तिहरु बाट निस्कने फोहको व्यवस्थापन गर्दछ तर हाल सम्म फोहर पानीको उचित व्यवस्थापन गर्ने ढल तथा अन्य प्रणालीको भने बिकास हुन सकेको छैन । ट्वाईलेटबाट निस्कने फोहर भने सेफ्टी ट्याङ्कीमा गएर जम्मा हुन्छ ।

मनोरञ्जनात्मक क्षेत्र तथा उद्यानहरु : यस नगरपालिकाको मुख्य मनोरञ्जनात्मक स्थलको रुपमा बाराकुण्ड मन्दिर

चित्र नं. २.१० *बाराकुण्ड मन्दिर*

तथा जौटार सामुदायिक बनलाई लिन सकिन्छ । यी स्थानहरु एकै दिनमा पुगेर फर्किन सकिने दूरीमा रहेकोले यहाँ आउने पर्यटकहरु सोही दिन फर्किने गरेको पाईन्छ ।

सवारी साधन पार्किङ्ग तथा बस बिसौनी

यस नगरपालिकामा उचित पार्किङ्गको व्यवस्था रहेको देखिँदैन । तोम्बा चोक, हिलेमा रहेको एउटा बस बिसौनिले भविष्यमा हुने यातायातको चाप खेप्न नसक्ने देखिन्छ ।

वतावरण

विगतमा ठूलो पहिरो तथा भू-क्षय नभएको र हाल पनि यस्ता समस्याहरु निम्तिन नदिन प्रशस्त रुख बिरुवाहरु भएकोले यस्ता प्रकोपहरुबाट यो स्थान सुरक्षित रहने आँकलन गर्न सकिन्छ । त्यसै गरी हाल सम्म भयानक डढेलोबाट पनि यो स्थान अछूतो छ र बेला बेलामा जंगलमा लाग्ने सानातिना डढेलोलाई स्थानिय जनसमुदायको पहलमा निभाउने गरीएको छ ।

पेशा

यस नगरपालिकाको बासिन्दाहरुको मुख्य पेशा कृषि रहेको छ तर हाल फस्टाउँदै गरेको पर्यटन व्यवसायको कारण हिले बजार क्षेत्रमा केही मानिसहरु होटल व्यवसायलाई पनि अंगालि रहेको पाइन्छ ।

कृषि

कुवापानी, गुराँसे र बाराकुण्डमा चिया खेति गरीएको छ । चिया प्रशोधनको लागि कुवापानिमा ३ वटा र गुराँसेमा एउटा गरी ४ वटा प्रशोधन केन्द्रहरु रहेका छन् र यी प्रशोधन केन्द्रहरु बाट उत्पादित चिया विदेशमा निर्यात गर्ने गरीन्छ । यसको अतिरित्त वडा नं १० मा अलैंची उत्पादन हुने गर्दछ, उत्पादित अलैंची ५ वटा संकलन केन्द्र हरुबाट संकलन गरीन्छ र भारत तथा बंगलादेशमा निर्यात गर्ने गरीन्छ । यसै गरी चिया र अलैंची बाहेक चिराईतो, बुढो ओखती, पाखनबेद आदि जस्ता जडिबुटिहरु पनि थोरै मात्रामा पाईने गर्दछ ।

जाति/जनजाति

वडा नं १ मा मुख्यतया : तामाङ्ग समुदाय बसोबास रहेको देखिन्छ भने यहाँ बसोबास गर्ने अरु समुदायमा राई, मगर, ब्राम्हण, क्षेत्री, र शेर्पा पर्दछन् ।

शिक्षा

वडा नं १ को साक्षरता ९० प्रतिशत भन्दा माथि रहेको देख्न सकिन्छ । यस वडामा प्रविणता प्रमाण पत्र तह सम्म पढाई हुने जम्मा ४ वटा विद्यालयहरु छन् । त्यसै गरी स्नातक तह सम्म पढाई हुने एउटा कलेज रहेको छ ।

प्रमूख पर्यटकीय स्थलहरु :

पर्यटकीय स्थलहरु	विद्यमान परीस्थिति	अवसरहरु	मुख्य चूनौतिहरु
बककुण्ड	प्राकृतिक (१३२ बिघा)	१. संसारको पाँचौ अग्लो हिमाल मकालु, अरुण, तमोर, सप्तकोशी तथा भारतको दृश्यावलोकन गर्न सकिने तथा यस स्थानमा एकै दिनमा ४ प्रकारको वातावरणको अनुभव गर्न सकिने । यसका लागि क. चिडियाखाना निमार्ण ख. धार्मिक स्थल ग. भ्यू टावर घ.भगवान् बुद्धको मूर्ति ङ. जनजातिय संग्राहलय	आर्थिक समस्या

२.१०.२ वडा नं -२

चित्र नं. २.११: : मधुगंगा मन्दिर

चित्र नं. २.१२: मधुगंगा गुफा (नयाँ माहादेव थान)

चित्र नं. २.१३: मधुगंगा (पुरानो माहादेव थान)

चित्र नं. २.१४: भिरालो जमिनको कारण गएको पहिरो

सवल पक्षहरु :	कमजोरीहरु :
● शिक्षा : दुईवटा माध्यामिक विद्यालय, ५ वटा प्राथमिक	● सडकको उपलब्धता :

विद्यालय • स्वास्थ्य : एउटा स्वास्थ्य चौकी र परिवार नियोजन कार्यालय • यातायात : • बिजुली/दूरसञ्चार : मोबाईल नेटवर्क • पेशा : खेतिपाती • कृषि : धान, फलफूल, काउली, मूला, अलैंची, किवि, अमृसो, अदुवा • पानीको स्रोत : पूरै नगरपालिकाको लागी आवश्यकता परिपूर्ति हुने	यातायातको साधनको निम्ति उचित सडकको अभाव • सुरक्षा : प्रहरी चौकी नरहेको • चिताखर्कको ठाडो भिरालो जमिन मानव बस्तिको बिर गाँएदृष्टिले सुरक्षित नरहेको • यस वडाका अधिकांश जनता कृषि पेशामा निर्भर भएता पनि यहाँ चिस्यान केन्द्रको तथा उचित यातायात सुविधाको अभाव जस्ता समस्याहरु विद्यमान छन्
अवसरहरु : • सडक माथि पहुँच बृद्धि गर्न हिले - बिर गाँउ - धनकुटा सडक को मर्मत तथा उत्थान • कृषि उपज भण्डारनको निम्ति चिस्यान केन्द्रको निर्माण गर्ने जसले कृषकहरु लभान्वित हुनुको साथै उनीहरुलाई व्यवसायिक खेति गर्न प्रोत्साहित गर्छ • मधु गंगा तथा पञ्चकन्या गुफालाई पर्यटकीय स्थलको रुपमा निर्माण गर्ने • गुराँसे डाँडामा भ्यू टावर निर्माण गर्ने जहाँबाट तराई तथा हिमालको दृश्यावलोकन गर्न मिल्ने • धार्मिक पर्यटक आकर्षण गर्न गुराँसे डाँडामा बौद्ध विहार निर्माण	चूनौतिहरु : • प्रकोप : चिताखर्कको विभिन्न स्थलहरुमा पहिरोको जोखिम • **वातावरण परिवर्तन** : सुन्तला खेतिमा ह्रास

गर्ने • किवि, कफि, एभोकाडो र रुद्राक्ष खेति	

२.१०.३ वडा नं-३ नारा : "हरीत कगटे सफा कगटे"

सवल पक्षहरु :	**कमजोरीहरु :**
• शिक्षा : एउटा आधारभूत शिक्षालय, २ वटा प्राथमिक विद्यालय, एउटा माध्यामिक विद्यालय • स्वास्थ्य : एउटा शहरी स्वास्थ्य क्लिनक • यातायात : सम्पूर्ण स्थानमा गोरेटो बाटोको पहुँच • बिजुली/ दूरसञ्चार सेवा : सम्पूर्ण स्थानमा सुविधा उपलब्ध • कृषि : एभोकाडो, सुन्तला, कागती, अदुवा, बाखा पालन, पशुपालन • खुल्ला स्थान : वडा भरी नै पर्याप्त खाली सरकारी जग्गा रहेको	• सडक : सडक स्तरीय तथा राम्रो अवस्थामा नभएको • सुरक्षा : प्रहरी चौकी नभएको • पानी : यस वडालाई आवश्यक परिपूर्ति गर्न नपुग्ने • उपयुत्त खेल मैदान नभएको
अवसरहरु :	**चूनौतिहरु :**
• **ऐतिहाँसिक महत्व** : वडा नं ३ मा अवस्थित अग्लो स्थलबाट नै "धनकुटा" नाम रहन गएको विश्वास गरीन्छ । • कगटे पिल्लर, ढिकि पिल्लर, वाल उधान, कगटे	• वतावरण परिवर्तनको कारण सुन्तला खेतिमा ह्रास

डाँडामा तथा निगालेमा सेल्फी प्वाईन्ट निर्माण तथा पर्यटकीय स्थलको रुपमा विकास • लाकुरे, स्याउले तथा पातलेमलाई कृषिको पकेट क्षेत्रको रुपमा बिकास • मालबासे, सिलुंगा तथा चलुंगा क्षेत्रलाई बाख्रा पालनको पकेट क्षेत्रको रुपमा बिकास (बोयर जातिको बाख्र • सवारी साधन माथिको पहुँच बृद्धि गर्न श्रीमाने गोलाई - लाकुरे - सिकितिम - कगटे - श्रीमाने गोलाई चक्रपथ उत्थान • सुरक्षाको दृष्टिले वा पहुँच पुऱ्याउन अभिबृद्धि गर्न सडक बत्ति तथा पोलहरु राखियो • खानेपानी सुविधाको अभाव परिपूर्ति गर्न बोरिङ्ग खन्ने काम भयो • खेलकूद बिकासको लागि कबर्ड हल निर्माण • कगटे देखि मलबासे सम्म सिधा सडक	

२.१०.४ वडा नं - ४

सबल पक्षहरु :	**कमजोरीहरु :**
• शिक्षा : ३ प्रथमिक विद्यालय • कृषि : एभोकाडो, सुन्तला, बन्दा, गोलभेडा • बिजुली/ दूरसञ्चार : वडा भरी नै पहुँच • यातायात : पैदल यात्रा बाट सबै स्थानमा पुग्न	• सुरक्षा : पुलिस चौकी नभएको • स्वास्थ्य : स्वास्थ्य चौकीको अभाव • पानी : पर्याप्त छैन • डढेलो : बार्षिक रुपमा असर गरीरहेको

सकिने • जमिन : सरकारी तथा सामुदायिक जग्गाहरु प्रशस्त रुपमा उपलब्ध • पेशा : मुख्यतया कृषि • जातित्व : आठपहरीया, नेवार आदि	• पर्याप्त मात्रामा निजि जग्गा नभएको
अवसरहरु : • पानी वितरणको लागि बोरिङ्ग • रेन्चिङ्ग - चोईलुंग गुम्बा व्यवस्थापन, भ्यू टावर, स्कूल डाँडामममा पिकनिक स्थल • टोखा खोंचको ताल जुन प्रमूख पर्यटकीय स्थलको रुपमा रहन्छ • श्री पञ्चमी उद्यानको व्यवस्थापन • करमिटारमा महादेव मन्दिर निर्माण	**चूनौतिहरु :** • प्रकोप : पहिरो, भू-क्षय र डढेलो • वतावरण परिवर्तनले सुन्तला उत्पादनमा ह्रास

२.१०.५ वडा नं - ५

चित्र नं. २.१५: माथिबाट लिईएको फोटोमा देखिने वडा नं ५

चित्र नं. २.१५: वडा नं ५ लाई सुन्तलाको शहर भनेर चिनिन्छ

सवल पक्षहरु :	**कमजोरीहरु :**
• **शिक्षा** : दुईवटा सामुदायिक विद्यालयहरु जसमा एउटा माध्यामिक विद्यालय • **स्वास्थ्य** : नजिकै स्वास्थ्य संस्था रहेको, एउटा परिवार नियोजनको कार्यालय • **परिचय** : टोल बिकास संस्थाको मार्फत सुन्तलाको शहर भनेर सडकको बिकास गर्ने • **यातायात** : सबै जनतामा सडकको पहुँच • **बिजुलि** : सबै स्थानमा बिजुली बत्ति पुगेको • **जातियता** : ४० प्रतिशत जनता आठपहरियाहरु रहेको	• दूरदराजका ग्रामिण गाँउहरु : वडा नं ५ मा २ वटा ग्रामिण गाँउहरु छन्, खनिँयाबास र फुजुलुक जहाँ पुग्न र बिकासका कार्यहरु सञ्चालन गर्न कठिन छ । • खानेपानी : अर्पयाप्त खानेपानी, विषेश गरी खनियाँबास तथा फुजुलुक क्षेत्रमा • शिक्षा : खनियाँबास तथा फुजुलुक क्षेत्रमा स्कूल छैन • गरीबिको रेखा मुनि : खुजुरी गाँउका मानिसहरु दैनिक जिवनयापनको लागि दाउरा बेच्ने गर्दछन्

• **जनसंख्या** : २००० भन्दा माथि	
अवसरहरु : • धार्मिक पर्यटन : आठ पहरीया जातिको विषेश सांस्कृतिक स्थल मार्गदेवि मन्दिर तल्लो खोप्चेमा अवस्थित छ जसलाई यस जातिको संस्कृति झल्काउने स्थलको रुपमा बिकास गर्न सकिन्छ । यसै गरी बाउन्न चूलोलाई पनि आठ पहरीया जातिको ऐतिहाँसिक तथा सांस्कृतिक स्थलको रुपमा बिकास गर्न सकिन्छ । • पर्यटन : फुजलुकमा अवस्थित प्राकृतिक गुफा पनि पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण मान्न सकिन्छ । यो स्थल एउटा चट्टानको टुप्पोमा अवस्थित छ र सजिलै पुग्न असम्भव जस्तो देखिन्छ । • सडक सञ्जाल : कृषि उत्पादन ओसार पसार गर्न तथा पर्यटकीय स्थल सम्म पुग्न स्तरीय सडक सञ्जाल बिकास गर्न सके यसले बिभिन्न फाईदाहरु ल्याउन सक्छ ।	चूनौतिहरु : • प्रकोप : खनियाँबास, बडोर, फजुलुक तथा बजारको केही क्षेत्रमा भिरालो जमिनको कारण भू-क्षय , पहिरो, जस्ता समस्या • वतावरण परिवर्तन : वातावरणमा परिवर्तनको कारण नगदे बालि जस्तै : सुन्तला, जुनार आदिको उत्पादनमा चूनौति • परम्परागत सोच भएका पाका आठपहरियाहरुका कारण मार्गदेवि मन्दिरको उचित व्यवस्थापन तथा बिकासबो साथै यस मन्दिरलाई आठपहरिया जातिको साँस्कृतिक केन्द्रबिन्दुको रुपमा बिकास गर्न कठिन

२.१०.६ वडा नं - ६

वडा नं ६ मा दुई क्षेत्रहरु बजार तथा ग्रमिण भाग पर्दछन् । जसमा बजार क्षेत्रमा यातायातको पहुँच रहेकोले सजिलै

चित्र नं. २.१६: : नगरपालिकाको फोहर फाल्ने स्थल (डम्पिङ्ग साईट)

पुग्न सकिन्छ भने ग्रामिण क्षेत्र यहाँको विपरीत छ र यहाँ सजिलै आवत जावत गर्न कठिन छ ।

सवल पक्षहरु :	**कमजोरीहरु :**
• शिक्षा : चार वटा स्कूलहरु जसमा ३वटा प्राथमिक तथा एउटा माध्यामि विद्यालय छन् • स्वास्थ्य : एउटा आँखा तथा एउटा आर्युवेदिक अस्पताल • खनेपानी : पर्याप्त खानेपानी उपलब्ध • यातायात : सबै मानिसहरु सम्म यातायातको सुविधा उपलब्ध भएको • बिजुलि तथा दूरसञ्चार : पर्याप्त • कृषि : गोलभेंडा खेति, खाल्टे, पातले खोला तथा पाङ्गसिङ्गमा पशुपालन	• सुरक्षा : ग्रामिण भेगमा सुरक्षाको प्रत्याभूति दिन सकेको छैन • कृषि : चिस्यान केन्द्रको तथा उचित रिफाइइनरीको अभाव • प्रकोप : सल्लेरीको जंगलमा डढेलो र खाल्टे तथा पाङ्गसिङ्गमा भू-क्षय • यातायातको पहुँच : ग्रामिण भेगमा जानको लागि यातायातको साधनको अभाव छ

• जंगल : ६ वटा सामुदायिक बन • जनसंख्या : ४३५० भन्दा माथि • नगरपालिकाको डम्पिङ्ग स्थल यसै वडामा अवस्थित	
अवसरहरु : • मनोरञ्जन पार्कहरु : सल्लेरीको जंगलमा प्रत्यक्ष चिडियाखाना र बाल उद्यान साथै शिल ढेगां गुफा, मृग, कालिज, हरीण आदि आर्कषणको विषय हुनेछन् • साहसिक खेल : गुरुटुङ्ग देखि खाल्टे सम्म जिप फ्लाईङ्ग • पर्यटन : ओभ्फारे लहरेमा भएको बिशाल ढुगांको मूर्तिको मर्मत संहार गर्नु पर्ने • कृषि : चिस्यानन केन्द्र तथा रिफाइनरी	**चूनौतिहरु :** • प्रकोप : खाल्टे र पातले खोलामा भू-क्षय तथा सल्लेरीमा डढेलो

२.१०.७ वडा नं - ७

सवल पक्षहरु :	**कमजोरीहरु :**
• यातायातको पहुँच : धनकुटा नगरपालिकाको केन्द्र तथा मुख्य बजार क्षेत्र • शिक्षा : उच्च शिक्षाको लागि एउटा क्यम्पस, पर्याप्त माध्यामिक तथा प्राथमिक विद्यालयहरु • स्वास्थ्य : एउटा जिल्ला अस्पताल, एउटा आर्युवेदिक अस्पताल र केही औषधी पसलहरु	• बसपार्क : बसपार्क तथा अरु पार्किङ्ग स्थलको लागि पर्याप्त स्थान नभएको • नालिको पानी : प्रविधिक तरीकाले व्यवस्थापन नभएको • यातायात : सबै स्थानमा यातायातको सुविधा नपुगेको

• बिजुली/ दूरसञ्चार : वडाको सबै स्थानहरुमा बिजुली तथा दूरसञ्चार सेवा रहेको • खानेपानी : पर्याप्त • जातियता : मुख्य गरी आठपहरीया जाती र केही नेवार, बाहुन, क्षेत्री, राई • पेशा : धनकुटा नगरपालिकाको कारखाना, व्यापार तथा होटल क्षेत्र • सुरक्षा : उच्च सुरक्षा	• फोहर व्यवस्थापन : पाङ्गसुवा र छोटीमा फोहर संकलन गर्ने ट्र्याक्टर आई पुग्दैन
अवसरहरु : • हिमालय, पाँचथर जिल्ला तथा छिन्ताङ्गको दृश्यावलोकन गर्न रानी बनमा भ्यू टावर निर्माण • आठपहरियाहरुको सांस्कृतिक विशेषता झल्कने गरी रानी बनमा सांस्कृतिक संग्राहलय निर्माण • गुठीको खालि जग्गामा पार्किङ्ग स्थल निर्माण • बिस्कुट कारखाना तथा वितरण केन्द्र • श्री बाह्रकुण्ड पञ्चेश्वरलाई धार्मिक पर्यटन स्थलको रुपमा बिकास गर्न सकिने	**चूनौतिहरु :** • नालि : बजार क्षेत्रमा नालि निर्माण गर्ने काम झन्झट पूर्ण तथा गाह्रो हुने देखिन्छ ।

२.१०.८ वडा नं - ८

सवल पक्षहरु : • शिक्षा : २ वटा प्राथमिक विद्यालय तथा २ बालबिकास कक्षाहरु सचालनमा छन् • स्वास्थ्य : एउटा क्लिनक	**कमजोरीहरु :** • शिक्षा : अर्पयाप्त • स्वास्थ्य : धेरै नाजुक • कृषि : चिस्यान केन्द्र नरहेको । उत्पादित अन्न

• बिजुली/दूरसञ्चार : सबै स्थानमा नपुगेको • यातायात : सबै स्थानमा गोरेटो बाटोको पहुँच पुगेको • पेशा : कृषि तथा बैदेशिक रोजगार • जातियता : ९६ % आठ पहरिया जाति रहेको • जनसंख्या : ३५०० भन्दा माथि • बन जंगल : ५ वटा सामुदायिक बन रहेको • कृषि : गोलभेंडा, आँप, मकै	जम्मा ३ महिनाको लागि मात्र पर्याप्त हुने • यातायात सुविधा : यातायातको पहुँच नाजुक रहेको • सुरक्षा : केही नरहेको • बिजुली/दूरसञ्चार : ढल्केबर र बादाङ्ग क्षेत्रमा अत्यन्तै नाजुक सेवा प्रदान
अवसरहरु : • माग्देन पाखा देखि याकछाना सम्म प्याराग्लाईडिङ्ग सम्भावना • तमोर नदीमा ऱ्याफ्टिङ्ग • तमोर नदी नजिकै सूर्य स्नान स्थल • शिकारी थूम्का तथा स्याङ्गताङ्ग गुफालाई पर्यटकीय स्थलको रुपमा बिकास गर्न सकिने • आठ पहरीयाहरुकोमा होम स्टे निर्माण गर्न सकिने • चुलिबनमा भ्यू टावर	**चूनौतिहरु :** • प्रकोप : स्याङ्गताङ्ग, टेकुनाला तथा याक्टे क्षेत्रमा भूक्षय तथा पहिरो • यातायातको पहुँच : विद्यमान सडक सञ्जाल प्रयोग गर्दा पर्यटकीय स्थल सम्म पुग्न अत्यन्तै कठिन हुने • वतावरण परिवर्तन

२.१०.९ वडा नं - ९

सवल पक्षहरु :	कमजोरीहरु :

• शिक्षा : एउटा माध्याकि, ६ वटा प्राथमिक विद्यालय रहेको तथा साक्षरता प्रतिशत ७६.९% रहेको छ • स्वास्थ्य : एउटा स्वास्थ्य चौकी र एउटा सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र रहेको • सुरक्षा : मुलघाटमा एउटा प्रहरी चौकी रहेको • बिजुली/दूरसञ्चार : ९५% घरधुरीले यी सुविधा उपभोग गर्ने • यातायात : ९०% स्थानमा गोरेटो बाटो पुगेको • पेशा : कृषि, मुख्यतया गोलभेडा खेति • निर्माण सामाग्री : सजिलै उपलब्ध हुने	• यातायातको पहुँच : प्रायः गोरेटो तथा यातायातको साधन सञ्चालनको लागि अनुपयुक्त सडक • कृषि : चिस्यान केन्द्रको तथा उचित सिँचाई सुविधाको अभाव • खानेपानी : अर्पयाप्त • खेतिपातिको लागि पर्याप्त जनशक्तिको कमी
अवसरहरु : • पर्यटन : पर्यटकीय दृष्टिबाट थुम्कि डाँडामा भ्यू टावर निर्माण गर्नु उचित देखिन्छ जहाँबाट तराईका फाँटहरु, कोशी ब्यारेज, तमोर, धनकुटा बजार आदिको दृश्यावलोकन गर्न सकिन्छ । • फास्ट ट्राऱ्याक : बेलहरा चिन्ताङ्ग जालपादेवि सडकलाई फास्ट ट्राऱ्याकको रुपमा बिकास गर्न लगानी गर्नु उचित देखिन्छ जसले यस स्थानमा धार्मिक पर्यटन अभिबृद्धि गर्न टेवा पुऱ्याउँद । • कृषि : यस क्षेत्रलाई कृषिको मुख्य केन्द्रको रुपमा बिकास गर्न सकिन्छ । यसको अलावा गोलभेंडा भण्डारनको लागि चिस्यान केन्द्रको	**चूनौतिहरु :** • प्रकोप : फुङ्गसुवा नदिमा पहिरो तथा डढेलोको कारण मानव बस्तिमा जोखिम • पानी : पानीको मुहान पानी आवश्यकता भएको स्थानबाट टाढा हुनु

स्थापना गर्ने प्रवधान ल्याउनु पर्दछ । ● यस क्षेत्रमा सिँचाईको उचित व्यवस्थापन गर्न सके दिर्घकालिन फाइदा पुग्न सक्छ ।	

२.१०.१० वडा नं १०

सवल पक्षहरु: ● शिक्षा : एक-एक वटा माध्यामिक, निम्न माध्यामिक , प्राथमिक र प्राविधिक शिक्षालयहरु रहेको ● कृषि : वडा नं १० मा एन ए आर सी सुन्तला फार्म, बालिनालि तथा बस्तुभाउ ● सिँचाई : उचित ● यातायात : हिले देखि बेलहारा पुग्ने सडक तथा सबैतिर गोरेटो बाटो रहेको ● बिजुली / दूरसञ्चार : प्रायः सबै स्थानमा बिजुली तथा दूरसञ्चारको पहुँच पुगेको ● जनसंख्या : २३०० भन्दा माथि ● पानीको स्रोत : पर्याप्त	**कमजोरीहरु :** ● शिक्षा : सन्तोषजनक नरहेको ● सुरक्षा : प्रहरी चौकी नरहेको ● स्वास्थ्य : स्वास्थ्य चौकी नभएको ● खनेपानी : पर्याप्त छैन ● सडक : राम्रो अवस्थाको छैन, बर्षात्को समयमा अवरुद्ध हुने ● कृषि : भण्डारन गरेर राख्ने प्रवृत्ति नभएको ● खेल मैदानको उचित व्यवस्थापन नभएको
अवसरहरु : ● शिक्षा : माध्यामिक तहमा अध्यापनको लागि नविन विधि अपनाईको ● खानेपानी : भएको पानीको स्रोतहरुको उपयोग	**चूनौतिहरु :** ● वतावरण परिवर्तन : कम उँचाई भएको भूभागमा सुन्तला उत्पादनमा असर

• सडक : हिले - बेलाहारा तथा कगटे -पातले फार्म सडक मर्मत तथा उत्थान • कृषि : सञ्चय स्थल, बजार सम्म पहुँच, डेरी उधोगहरु • पर्यटन : भ्यू टावर र उत्तरपानीमा पिकनिक स्थल, मार्ग पोखरी, दुर्गा उञ्चायन मन्दिर	

२.११ जनसंख्या प्रवृत्ति विश्लेषण

जनसांख्यिक प्रक्षेपण सूत्र $(P_n=P_oX\ (1+r)^t)$प्रयोग गरी हेर्दा यस नगरपालिकाको भावि १५ वर्षको जनसंख्या तल तालिकामा प्रस्तुत गरीय अनुसार हुन आएको देखिन्छ। तल देखाईएको जनसंख्या बृद्धि दर २.१६ प्रतिशतमा आधारीत छ

Table 1: आगामी १५ वर्षको जनसंख्या प्रक्षेपण

साल	जनसंख्या प्रक्षेपण
२०१८	४२३५४
२०२३	४७१३०
२०२८	५२४४५
२०३३	५८३५९

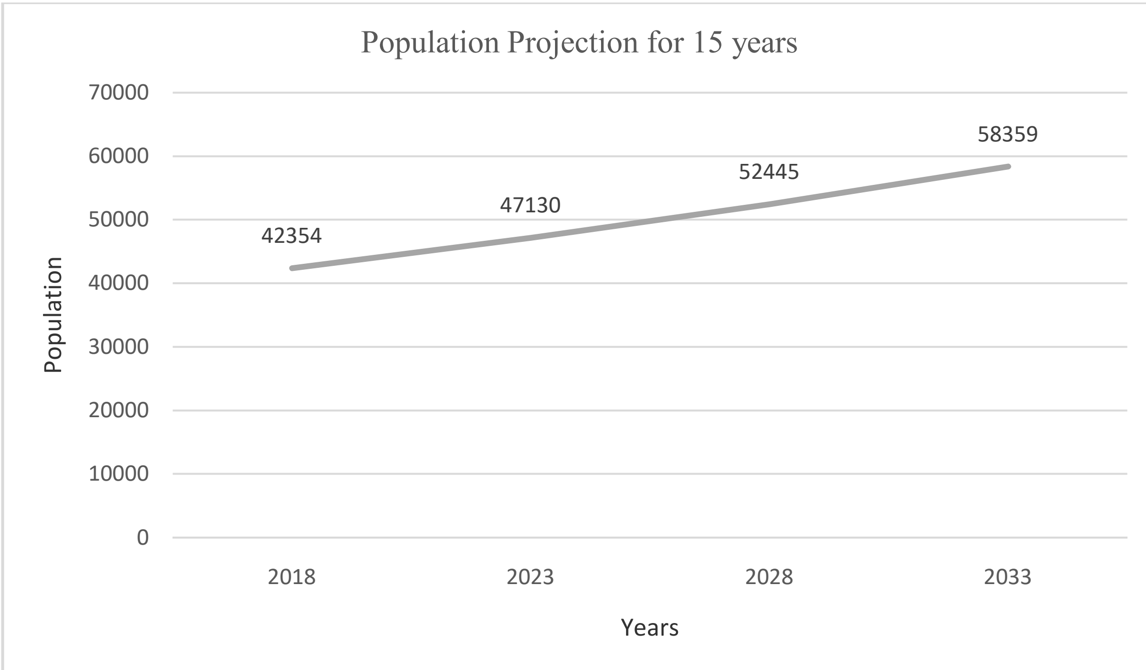

२.१२ पूर्वाधार प्रवृत्ति विश्लेषण

२.१२.१ पानीको वितरण

आयोजनाको नियम अनूसार ४०,००० देखि १ लाख सम्म जनसंख्या भएको स्थानलाई शहरको रुपमा लिईन्छ जसको लागि प्रति व्यक्ति ८०-१०० लिटर पानी प्रति व्यत्ति प्रति दिन आवश्यक पर्दछ । यसै कुरालाई मध्यनजर गर्दै आगामी १५ बर्षमा आवश्यक पर्ने पानीको मात्रा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं.२.२७ आगामी १५ वर्षमा हुने पानीको माग पानीको वितरण

साल	जनसंख्या प्रक्षेपण	आयोजनाको नियम अनूसार प्रति व्यत्ति प्रति दिन आवश्यक पानी	पानीको माग (लिटर)	पानीको माग **(Mld)**

२०१८	४२३५४	१००	४२३५४००	४.२३
२०२३	४७१३०	१००	४७१३०००	४.७१
२०२८	५२४४५	१००	५२४४५००	५.२४
२०३३	५८३५९	१००	५८३५९००	५.८३

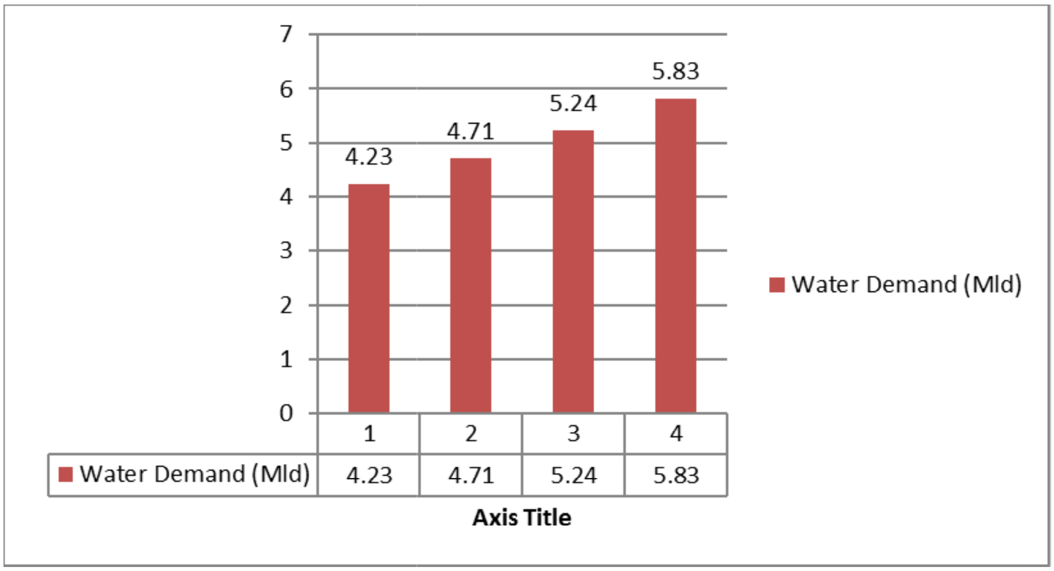

मथिको चित्रले देखाए अनूसार सन् २०३३ मा यस नगरपालिकाको पानिको माग हालको ४२३०००० लिटर प्रति दिनले बढेर ५८३०००० लाख लिटर प्रति दिन हुने देखिन्छ। त्यसैले यो आवश्यकता परिपूर्ति गर्न को निम्ति यसै अनूसारको पूर्वाधारहरु जस्तै पानी उपचार प्लान्ट, भण्डारन तथा वितरण केन्द्र आदिको योजना तथा बिकास गर्नु आवश्यक देखिन्छ। यसैगरी पानी वितरण गर्ने पाईप ८० मिलि मिटरको हुनु आवश्यक देखिन्छ र पानी उपचार प्लान्ट, भण्डारन तथा वितरण केन्द्रको क्षेत्रफल प्रति वितरण स्थल २ हेक्टर हुनु जरुरी देखिन्छ।

२.१२.२ एकिकृत ठोस फोहरमैला व्यवस्थापन

धनकुटा नगरपालिकाले ठोस फोहरमैला व्यवस्थापनमा एउटा नमूनाको रुपमा आफूलाई स्थापित गरेको छ र यो कार्य आम्दानीको एउटा राम्रो स्रोतको रुपमा स्थापित भएको छ।

२.१२.३ शिक्षा सम्बन्धि सुविधा

नेपाल सरकारको निति तथा मानक अनूसार विश्वविद्यालय बाहेक अन्य तहको सुविधा पर्याप्त भएको देखिन्छ ।

तालिका नं.२.२८ शिक्षा सम्बन्धि सुविधा

साल	जनसंख्या प्रक्षेपण	प्राथमिक (१ प्रति तिन हजार) जनसंख्या	उच्च माध्यामिक (१ प्रति ७५००) जनसंख्या	**Graduate / Post graduate (1 per 25000) Population**	विश्व विद्यालय
२०१७	४०५८२	४२	७	५	०
२०१८	४२३५४	१५	६	२	१
२०२३	४७१३०	१६	७	२	१
२०२८	५२४४५	१८	७	२	१
२०३३	५८३५९	१९	८	३	२

२.१२.४ स्वास्थ्य सुविधा

नियम अनूसार सन् २०१७ सम्ममा धनकुटा नगरपालिकामा भएको स्वास्थ्य संस्थाहरु पर्याप्त रहेको बुझिन्छ ।

तालिका नं.२.२८ स्वास्थ्य सुविधा

साल	जनसंख्या प्रक्षेपण	स्वास्थ्य सेवा सुविधा	प्रथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र(१ प्रति २००० जनसंख्या)	जिल्ल स्तरीय अस्पताल (१ प्रति ५००० जनसंख्या)	**Deficit**
२०१७	४०५८२	विद्यमान	३	१	०
२०१८	४२३५४	प्रस्तावित	२	१	०
२०२३	४७१३०		२	१	०
२०२८	५२४४५		२	१	०
२०२३	५८३५९		३	१	०

२.१२.५ आर्थिक पूर्वाधार विश्लेषण

कृषि योग्य जमिनको संरक्षण तथा कृषिमा आधुनिकिकरणलाई नगरपालिकाले प्राथमिकता दिएको छ र यस नगरपालिकाको प्रमूख आर्थिक आधार भनेको कृषि हो । यस शहरमा भएका केही प्राथमिक आर्थिक पूर्वाधारहरुमा सभा हल, खेलकूद स्थल, थोक तथा खुद्रा व्यापार केन्द्र, पार्किङ्ग स्थल, बस पार्क हुन् । हाल न्यून पूर्वाधारहरु छन् र नगरपालिकाको बिकासको निम्ति योजनाबद्ध रुपमा धेरै पूर्वाधारहरुको बिकास गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका नं.२.२९ आर्थिक पूर्वाधार विश्लेषण

साल	जनसंख्या प्रक्षेपण		सिटी हल (१ हल बराबर १००० जनसंख्या)	खेलकूद कम्प्लेक्स (१ कम्प्लेक्स बराबर ५००० जनसंख्या) शहरी	तरकारी बजार (एउटा थोक बिकि केन्द्र, एउटा खुद्रा बिकि केन्द्र, दुई वटा बस्तिको लागि प्रयोग हुने	पार्किङ्ग स्थल - एउटा स्थान बराबर ३००० जनसंख्या)	आन्तरीक बस टर्मिनल (अरु शहरहरु जोड्ने गरी १००

				स्तरको	गरी एउटा वधशाला (६००० जनसंख्या) ०		वटा बस पार्किङ्ग गर्न मिल्ने गरी)
२०१७	४०५८२	विद्यमान	०	०	०	०	०

खण्ड ३

३.१ नगरपालिकाका अवसर, चुनौति र समस्याहरु

धनकुटा पूर्वी पहाडको केन्द्रमा रहेको राणाकाल देखि नै प्रशासनिक केन्द्रको रुपमा रहंदै आएको ठाउं हो । यहांको भौगोलिक अवस्था, हावापानी, अवस्थिति, प्रशासनिक केन्द्र, सामाजिक तथा सांस्कृतिक परिवेश आदी नै विकासका अवसरहरु हुन भने चुनौती पनि यीनै क्षेत्रहरुको समुचित प्रयोग गर्न क्षेत्रिय विकासलाई नेतृत्व गर्न नसक्नु, दीर्घकालीन नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरु बन्न नसक्नु, आवस्यक स्रोतहरुको व्यवस्थापन गर्न नसक्नु नै यहांको विकासमा देखिएका समस्याहरु हुन् । तत्कालीन रुपमा हेर्दा निम्नानुसारका आधारभूत विकासका समस्याहरु देखिन्छ ।

- हिले बजार तथा बेलहारा क्षेत्रमा खानेपानी आपुर्तीको अपर्याप्तता
- शहरी सडकहरुमा यातयात व्यवस्थापन गर्न कठीनाई रहेको
- सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण र नीजि क्षेत्र परिचालन
- सडक बत्ती व्यवस्थापन प्रभावकारी नहुनु
- नगरपालिकाको क्षेत्र विस्तार भएपनि माग र अपेक्षा अनुसार आय श्रोतको कमी
- स्थानीय उपभोक्ताहरुमा विकास व्यवस्थापन र संरक्षण सम्बन्धी चेतनाको कमी
- सामाजिक परिचालन प्रक्रियालाइ समग्र सेवा प्रवाहसंग प्रभावकारी रुपले समायोजन गर्न नसकिएको
- नगरपालिकाको क्षेत्र विस्तार भएको तर जनशक्ति न्युन हुनका साथै व्यवस्थापकिय क्षमतामा सुधार
- सहभागितात्मक योजना प्रक्रिया यथार्थपरक नभई भिडतन्त्र हुन थालेको
- नगरको दीगो विकासका लागि गुरु योजनाहरु बनाई कार्यान्वयन गर्न नसक्नु

३.२ नगरपालिकाका विकास सम्भावनाहरु (कृषि, जलबिद्युत, पर्यटन, उद्योग, आदि)

विकास संभाव्य क्षेत्र

कोशी राजमार्गले प्रदान गरेको यातायातको सहजता, गर्मीमा शितल र जाडोमा पनि ठिक्कको जाडो हुने हावापानी र पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको सदरमुकामको साथै धनकुटा जिल्लाको समेत सदरमुकाम

भएकोले गर्दा धनकुटामा आर्थिक अवसरहरु नभएका होइनन् । ध.न.पा.को प्रथम आवधिक योजनाले नगरपालिकाका अग्रणी क्षेत्र भनेर व्यवसायिक कृषि, पर्यटन र शिक्षाको पहिचान गरेको छ । स्थानिक हिसाबले ध.न.पा.को प्रशासनिक एवं आर्थिक महत्व आफ्नो स्थानमा छँदैछ ।

क्षेत्रीय विकास केन्द्र : पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको सदरमुकामको हैसियतले धनकुटामा क्षेत्रीयस्तरको सरकारी कार्यालयका साथै निजी एवं गैरसरकारी सेवाप्रदायक संघसंस्थाहरु अवस्थित छन् ।

बजार क्षेत्र : ध.न.पा.का प्रमुख बजार क्षेत्रमा धनकुटा बजार र हिले बजार पर्दछन् । अन्य साना बजारमा कागते, देब्रेबास, कोप्चे, हुलाकटोल, बीचबजार, सिरानबजार, नासलचोक, डाँडागाँउ, सिरवानी, पात्लेखोला र जिरोप्वाईन्ट पर्दछन् ।

व्यवसायिक कृषि क्षेत्र : व्यवसायिक कृषिको लागि धनकुटा जिल्ला (ध.न.पा.समेत) एक अग्रणी जिल्ला हो । यहाँको सुन्तला देश विदेशमा लोकप्रिय रहेको छ भने यहाँ र वरपरका गा.वि.स.हरुमा उत्पादित बन्दा, गोलभेडा टाढाटाढासम्म निकासी हुन्छ । साथै, ध.न.पा.मै गुराँसे चिया उद्योग लगायत कृषकहरुको निजी चिया खेतबारी रहेका छन् । व्यवसायिक कृषिको अवसरबाट लाभ लिन सरकारी स्तरबाटै पकेट क्षेत्रको अवधारणा बमोजिम कार्यक्रमहरु सञ्चालित छन् । यस अनुसार न.पा. का विभिन्न स्थानमा व्यावसायिक सुन्तला जात फलफूल, व्यावसायिक तरकारी, तरकारी बीजवृद्धि, च्याउ र चिया खेती विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा छन् भने हिलेमा बेमौसमी तरकारी निर्यात प्रवर्द्धन कार्यक्रम र कागतेमा रेशम खेती विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा छन् ।

पर्यटकिय आकर्षण : स्वच्छ हावापानी, डाँडाकाँडा, साना तर सुन्दर बस्तीहरु (धनकुटा बजार, हिले बजार आदि), यातायातको सुगमता, ठूला शहरहरु (धरान, इटहरी, बिराटनगर) सँगको सामिप्यता, हिले बजारको तोङ्बा र सुकुटी ध.न.पा.का पर्यटकीय आकर्षण हुन् । धर्मावलम्बी पर्यटकका लागि केही धार्मिक स्थलहरु ज्स्तैः मुलघाट विश्रान्ती मन्दिर, मधुगंगा, निशान भगवती थान, बक्रकुण्ड आदी

स्थलहरु रहेको यो न.पा. आठपहरिया राई समुदायको उद्‌गम स्थल र एकमात्र बसोबास स्थल हुनाले सामाजिक अध्ययनको लागि पनि आकर्षणको स्थल बनेको छ ।

शैक्षिक तथा स्वास्थ्य केन्द्र : नगरपालिका क्षेत्रभित्र निजी र सरकारी गरी जम्मा ३० भन्दा बढि शैक्षिक संस्थानहरु रहेका छन् जसमा पूर्व प्राथमिक विद्यालय देखि नि.मा.वि., उच्च मा.वि., क्याम्पस, लगायत व्यावसायिक तालिम केन्द्र समेत पर्दछन् । साथै, १० भन्दा बढी बाल विकास केन्द्र पनि सञ्चालित छन् । धनकुटामा सञ्चालित धनकुटा बहुमुखी क्याम्पसमा मानविकी संकायतर्फ प्रवीणता प्रमाणपत्र तथा स्नातक तह, शिक्षा संकायतर्फ प्रवीणता प्रमाणपत्र तह तथा स्नातक तह एवं विज्ञान संकायतर्फ प्रवीणता प्रमाणपत्र तथा एक वर्षे बि.एड. तहको अध्ययन अध्यापन भइरहेको छ । यस क्याम्पसमा करिब ४ हजार विद्यार्थी अध्ययनरत छन् ।

हावापानीको हिसाबले अति स्वच्छ, हरियालीयुक्त तथा शान्त वातावरणका कारण ध.न.पा. शैक्षिक संस्थाहरुका लागि उपयुक्त स्थल हो । समुचित पूर्वाधार उपलब्ध गराउन सके दार्जिलिङ्ग, देहरादूनकै जस्तो प्राकृतिक वातावरण एवं हावापानीमा गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । तर यसकोलागि सरकारी वा ध.न.पा.को प्रयास मात्र पर्याप्त नभई निजी लगानीकर्ताहरुको भूमिका पनि महत्वपूर्ण रहन्छ । शैक्षिक क्षेत्रको विकासले यस ध.न.पा.मा अन्य आर्थिक गतिविधिहरुलाई उर्जा प्राप्त हुने निश्चित छ ।

खण्ड ४

४.१ शहरी विकासको दीर्घकालीन सोच

नगरपालिका स्तरको समष्टिगत सामाजिक आर्थिक विकासका लागि तयार गरिने ऐकिकृत शहरी विकास योजनाको सबैभन्दा महत्वपूर्ण विशेषता भनेको यसले शहर विकासको लागि विभिन्न तहका उद्देश्यहरू (लक्ष्य, उद्देश्य, उपलब्धी, प्रतिफल) निर्धारण गरी निश्चित अवधिभित्र हासिल गर्न दीर्घकालीन सोच, नीति, सिद्धान्त, रणनीति तथा प्राथमिकताहरू पहिचान एवम् परिभाषित गरी कार्यक्रम र बजेटसहित भविष्यको मार्गचित्रमा सरोकारवालाहरूबीच आमसहमति कायम गरी कार्यान्वयनका लागि आधार तयार गर्दछ। शहरी विकास योजनामा दीर्घकालीन सोच उपल्लो स्थानमा रहने हुँदा योजनाका समग्र लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिहरु नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोच हासिल हुने दिशामा केन्द्रित हुन्छन् ।

धनकुटा नगरपालिकाकाको दीर्घकालीन सोच परिमार्जन गर्ने क्रममा वर्तमान समयमा देखिएका नगरपालिकाको सबल पक्ष, सम्भावना, अवसर तथा समस्या, सवालहरूका बारेमा वृहत्तर छलफल गरी प्राप्त निचोड, अघिल्लो आवधिक नगर विकास योजनाले तय गरेको दीर्घकालीन सोच तथा जनअपेक्षासमेतलाई मध्यनजर गरी सहभागितामूलक छलफलबाट शहरी विकासको देहायअनुसारको दीर्घकालीन सोच तय गरियो :

“धनकुटा नगर स्वच्छ सुन्दर सम्मुनत शहर”

यसै अनुरुप यस क्षेत्रको प्रतिस्पर्धात्मक लाभका क्षेत्रहरुको पहिचान गरी तिनलाई अग्रणि क्षेत्रको रुपमा चित्रण गरी भविष्यमा नगरपालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय सरकारको लागानिलाई ति क्षेत्रमा निर्देशित गरिएको छ। यसरी पहिचान गरिएका अग्रणि क्षेत्रहरु निम्न छन् ।

१. पर्यटन क्षेत्र

२. कृषि क्षेत्र पर्यटन

पर्यटन भनेको खुशिको लागि घुम्नु हो । यससंग पर्यटकको लागि बस्ने, मनोरञ्जन आदि जोडिएको हुन्छ । पर्यटन आन्तरिक र बाहिरी हुन्छ । विश्व पर्यटन संस्थाले पर्यटनलाई बिदाको लागि बाहिर जाने र बस्ने क्रियाकलाप हो भनि परिभाषित गरेको छ । पर्यटन क्षेत्र हाम्रो देशको मुख्य आम्दनिको स्रोत हो र देशको अर्थतन्त्र पनि यसमा निर्भर रहेको छ । पर्यटनले देशको सामाजिक, सांस्क्रितिक, शैक्षिक, आर्थिक क्षेत्रलाई प्रभाव पारेको देखिन्छ ।

पर्यटनले स्थानिय तहमा ठुलो आम्दनि पर्यटकको रुपमा भित्रियाएको देखिन्छ । बस्तुको ब्यापार, सामानको निर्यात आदि पर्यटकको चहलपहलले बढेको देखिन्छ । पर्यटनले रोजगारको पनि स्रिजना गरेको देखिन्छ । पर्यटनबाट देशको हवाई क्षेत्र, होटल ब्यवसाय, ट्रेकिङ्, दृश्य अवलोकन, मनोरञ्न पार्क आदि लाभान्भित भएको देखिन्छ ।

४.२ धनकुटा नगरपालिकाको पर्यटनको सन्दर्भ

धनकुटा नगरपालिका चारैतिर पहाडले घेरिएको छ। जसले गर्दा यहाँ थुप्रै दृश्य अवलोकनको स्थान (viewpoints) रहेको छ । ति मध्ये केहि सुन्दर पाहाड र दृश्य अवलोकनको स्थान (viewpoints) नगरपालिकाको सिमा भित्र रहेको छ ।

यस अध्ययनले धनकुटा नगरपालिकाकाको योजना तर्जुमा गर्ने कार्यको लागि सोच (VISION) को आधारमा विभिन्न रणनितिक योजनाहरुको पहिचान निम्नानुसार गरेको छ ।

कृषि:

१ **व्यबसायिक अर्गानिक खेति प्रणाली भौगोलिक पहिचान गर्ने**

२ **व्यबसायिक पशु पंछी पालन**

- दुध उत्पादन तथा प्रसोधन र बजारीकरण
- लेयर्स तथा भृओईळेऋ कुखुरा व्यबसायिक फर्म संचालन गरि मासु तथा अन्डा उत्पादन तथा बजारीकरण

- लोकल स्थानीय जातका कुखुरा पालन व्यबसायिक रुपमा गरि होमस्टे संचालन गर्ने
- रेम्बो ट्रउत् तथा अन्य माछा पालन व्यबसायिक रुपमा गरि होमस्टे संचालन गर्ने

३ गाडेउला मल उत्पादन गरि रासायनिक मललाई बिस्थापित गर्ने

४ व्यबसायिक बेमौस्हमी तरकारी खेति गरि उत्पादित बस्तुको बजारीकरण गर्ने

- रायो, टमाटर, काउली, बन्दगोबी, काक्रा, गाजर, मुला, मटर, सिमि, ब्रोकौली तथा अन्य बालि

५ फलफुल खेति व्यबसायिक

- अभोकाड़ो व्यबसायिक खेति
- सुन्तला, कागती, आँप, लिची, किवी, ड्रागन फल, स्याउ, नासपाती
- सरिफा, अम्चा आदि र यसको बजारीकरण

६ मसलादार बालि, अलैची, अदुवा, धनिया, लसुन, प्याज, आदिको व्यबसायिक खेति

- खाध्य्यन बालि
- धान, मकै, कोदो, गहुँ,
- फापर, फिलुङ्गे, मास आदि
- माथि उल्लेखित सम्पूर्ण फसलहरुलाई बिस्थापित बजारीकरणको राम्रो प्रबर्धन गरिनु पर्ने

क्रियाकलापरु

१ चिस्यान केन्द्र तथा प्रसोधन केन्द्र स्थापना ।

२ स्थान: ध. न. पा. १, २, ३, १० वडाहरुमा ।

- प्रबधिक तथा जनशक्ति उतपादनको लागि तालिम
- स्वच्छ मासु उतपादन तथा उपभोगको लागि प्रसोधन केन्द्र तथा फ्रेश हाउस अनुदान र उद्यमीलाई स्वच्छ मासु उतपादन तालिम

- कृषि बालि: बेमौसमी तरकारी खेति
- मल / बिउ तथा स्थानीय बिशाधिको लागि अनुदानको कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने
- फलफुल र बेमौसमी तरकारी खेतिको लागि उपयुक्त स्थानमा प्रत्येक वडामा नर्सरी स्थापना गर्ने
- सिचाईको लागि आकाशे पनि संकलनको लागि पाइप तथा प्लास्टिक पोखरी अनुदानमा
- बेमौसमी तरकारी खेतीको लागि थोपा सिचाईको व्यवस्था अनुदान
- फलफुलहरुको प्रसोधन गर्ने र उप पदार्थ बनौन अनुदानको कार्यक्रम
- कृषि तथा पशुहरुको पकेट क्षेत्र घोषणा गरि कृषि पर्यटनको दिगो विकास गर्ने
- कोल्डस्टोरको स्थापना

नमुना बिद्यालय स्थापना वा अपग्रेड

- सबै माध्यमिक बिद्यालयमा प्राबिधिक कक्षा संचालन (एक बिद्यालय एक प्राबिधि)
- ब्यबसायिक तालिम केन्द्रको स्थापना

पूर्वाधारको निर्माण

१. धरहरा

२ भ्यु टावर

३ चिडियाखाना

४ पार्क पिकनिक स्पोट

५ कृषि पर्यटन

६ राफ्टिंग र प्याराग्लाइडींग

७ धार्मिक पर्यटन

८ संस्कृतिक भवन

कृषि पर्यटन विकास

- प्रंगिक खेतीको विकास (ब्यवसायिक)
- ब्यवसायिक तथा कृषिमा विविधिकरण
- कृषिमा आधारित उद्योगको विकास

४.३ पाँच बर्षे योजनामा संलग्न विकासका योजनाहरु

४.३.१ नगरपालिका स्तरिय विकासका योजनाहरुको क्षेत्र तथा सूची

व्यवसायिक कृषि विकास:

व्यबसायिक अर्गानिक खेति प्रणाली भौगोलिक पहिचान गर्ने

व्यबसायिक पशु पंछी पालन

- दुधको उत्पादन तथा प्रसोधन र बजारीकरण
- लेयर्स तथा ब्रोइलरको कुखुरा व्यबसायिक फर्म संचालन गरि मासु तथा अन्डा उत्पादन तथा बजारीकरणको व्यवस्था गर्नुपर्ने
- लोकल स्थानीय जातका कुखुरा पालन व्यबसायिक रुपमा गरि होमस्टे संचालन गर्ने
- रेम्बो ट्रउट तथा अन्य माछापालन व्यबसायिक रुपमा गरि होमस्टे संचालन गर्ने

गड्यौला मल उत्पादन गरि रासायनिक मललाई बिस्थापित गर्ने

व्यबसायिक बेमौसमी तरकारी खेति गरि उत्पादित बस्तुको बजारीकरण गर्ने

○ रायो, टमाटर, काउली, बन्दगोबी, काक्रा, गाजर, मुला, मटर, सिमि, ब्रोकौली तथा अन्य बालि

फलफुलको व्यबसायिक खेति

○ ऐभोकाड़ोको व्यबसायिक खेति

○ सुन्तला, कागती, आँप, लिची, किवी, ड्रागन फल, स्याउ, नासपाती खेती

○ सरिफा, अम्वा आदि र यसको बजारीकरण गर्ने

मसलादार बालि, अलैची, अदुवा, धनिया, लसुन, प्याज, आदिको व्यबसायिक खेति

- खाद्यान्न बालि जस्तै धान, मकै, कोदो, गहुँ, फापर, फिलुङ्गे, मास आदि **उत्पादन गर्ने**
- माथि उल्लेखित सम्पूर्ण फसलहरुलाई ब्यबस्थित गरि बजारीकरणको राम्रो प्रबर्धन **गर्ने**

अन्य क्रियाकलाप:

- शीत भण्डार वा चिस्यान केन्द्र तथा प्रसोधन केन्द्र स्थापना।
- प्राविधिक तथा अन्य जनशक्ति उत्पादनको लागि तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने
- स्वच्छ मासु उतपादन तथा उपभोगको लागि प्रसोधन केन्द्र तथा फ्रेश हाउस अनुदान र उद्यमीलाई स्वच्छ मासु उत्पादन तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने
- कृषि बालि: बेमौसमी तरकारी खेतिको विकास र योजनाको निर्माण गर्नुपर्ने
- मल / बिउ तथा स्थानीय बिशाधिको लागि अनुदानको कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने
- तालिमको आबश्यक व्यवस्था गर्नुपर्ने
- फलफुल र बेमौसमी तरकारी खेतिको लागि उपयुक्त स्थानमा प्रत्येक वडामा नर्सरी स्थापना गर्ने।
- सिचाईको लागि आकाशे पनि संकलनको लागि पाइप तथा प्लास्टिक पोखरी अनुदानको व्यवस्था गर्नुपर्ने
- बेमौसमी तरकारी खेतीको लागि थोपा सिचाईको व्यवस्था अनुदानको व्यवस्था गर्नुपर्ने
- फलफुलहरुको प्रसोधन गर्ने र उप पदार्थ बनौन अनुदानको कार्यक्रम व्यवस्था गर्नुपर्ने
- कृषि तथा पशुहरुको पकेट क्षेत्र घोषणा गरि कृषि पर्यटनको दिगो विकास गर्ने सोचको निर्माण गर्नुपर्ने

- वन तथा बातावरण संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू
- जलबायु परिवर्तन अनुकुलन तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू
- सामाजिक परिचालन तथा गरिवी निवारणका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने
- टोल विकास संस्था लगायत समुदायस्तरका संस्थाहरूको क्षमता विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने
- समयानुकुल कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू गर्नुपर्ने ।
- बालमैत्री स्थानीय शासनका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने
- बातावरणमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।

शिक्षा विकासः

- सबै माध्यमिक बिद्यालयमा प्राबिधिक कक्षा संचालन (एक बिद्यालय एक प्रबिधि)
- ब्यबसायिक तालिम केन्द्रको स्थापना गर्नुपर्ने
- माध्यमिक तहमा बैज्ञानिक पद्दतिबाट शिक्षण सिकाईलाई अगाडी लानु पर्ने
- साक्षरता कार्यक्रम संचालन गर्ने
- विद्यालय शिक्षा सीपमुलक र सवैको पहुँच योग्य बनाउने ।
- इन्जिनियरिंग ,कृषि तथा स्वास्थ्य विषयको क्याम्पस संचालन गर्ने
- शैक्षिक तालिम तथा अध्ययन अनुसन्धान केन्द्रको विकास
- सीपमूलक जनशक्ति उत्पादन गर्न गरिव तथा जेहेन्दार विद्याथीर्लाइ नपाले लगानी गरि नीजहरूलाई रोजगारी प्रवर्दन गर्ने

पूर्वाधारको निर्माण

- धरहरा निर्माण मर्मत
- भ्यु टावर हरू निर्माण
- चिडियाखाना
- पार्क पिकनिक स्पोट निर्माण
- कृषि पर्यटन प्रर्वदन
- तमोर नदीमा राफ्टिंग र चुलीवन, थुम्कीडाँडामा प्यराग्लाइडींग
- धार्मिक स्थलहरूको प्रवर्दन गरी धार्मिक पर्यटनको विकास गर्ने
- संस्कृतिक भवनहरू निर्माण
- प्रत्येक वडामा एक खेल मैदान निर्माण
- वडा कार्यालय नभएका वडाहरूका लागि वडा कार्यालय भवन र पहुँच मार्ग निर्माण
- सडक सञ्जाल विस्तार र ट्राफिक व्यवस्थापन
- बसपार्क व्यवस्थापन

कृषि पर्यटन विकास

- प्रंगिक खेतीको विकास (ब्यवसायिक) विकास र योजनाको निर्माण गर्नुपर्ने
- ब्यवसायिक तथा कृषिमा विविधिकरण गर्नुपर्ने
- कृषिमा आधारित उद्योगको विकास गर्नुपर्ने
- शहरी कृषि उत्पादन (Urban Agriculture) प्रवर्दन गर्ने ।

धार्मिक पर्यटनको विकास

- आठपहरिया राईहरुको संस्कृति जोगाउनको लागि होम्स्टे संचालन (बस्तीमा) गर्नुपर्ने
- मधुगंगा ध. न. पा. -२ पंचाकन्या गुफाको विकास र योजनाको निर्माण गर्नुपर्ने
- बक्रकुंड ध. न. पा. -१ विकास र योजनाको निर्माण गर्नुपर्ने

- निशान भगवती मन्दिर, ध. न. पा. -६ विकासको योजनाको तयार गर्नुपर्ने
- धर्मगंगा ध. न. पा. -६ विकासको योजनाको तयार गर्नुपर्ने।
- चुलिबनडाँडाबाट प्यराग्लाइडींग गरि यार्चानाघाट (ल्यानडींग पोइन्ट)को स्थापना गरि राफ्टिंग / बन्जी जम्पिंगको व्यवस्था गरि मुलघाट (स्टोपेज) बनाएर स्विम्मिंग, चिल्ड्रेन पार्क, पिकनिक स्पोट, धार्मिक स्पोट, होट वाटर बाथ, क्याम्प फायर जस्ता क्रियाकलाप सृजना गरि ट्रेक्किंग र आठपहरिया समुदायमा होम्स्टेको बिकास गर्न सकिन्छ।
- शिवको र बुद्धको मुर्ति निर्माण गरि पर्यटन क्षेत्रलाई विकास गर्न सकिने।

४.४ वडास्तरिय योजनाहरूको सूची

४.४.१ धनकुटा न. पा. (वार्ड १) विकासका योजनाहरु

- विश्वको पाँचौ अग्लो शिखर मकालु संगै अरुण, तमोर र सप्तकोशी नदीकोको दृश्याबलोकन गर्न सकिने थामडांडा वा त्रिशुलेमा भ्यूटावर सहित पर्यटन क्षेत्रको विकास गर्ने।
- जौटारमा चिडियाखानाको निर्माण गर्न सकिने।
- हिले जौटार कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने
- बक्रकुण्ड धार्मिक स्थलको विकास र पार्क निर्माण गर्नु पर्ने
- पर्यटनको जग्गामा सांस्कृतिक भवन निर्माण गर्ने
- रत्न रिंगरोडमाथि भगवान बुद्धको मुर्तिको स्थापना गर्न सकिने।
- जातीय संग्रालयको स्थापना गर्न सकिने
- चंचलादेवी मन्दिर छेउको लुमदांग गुफा को संरक्षण
- बर्षको पानी संकलन र ब्यबस्थापन गर्नुपर्ने।
- चिस्यान केन्द्रको ब्यबस्था गर्नुपर्ने।

- पर्यटनको विकास र प्रबर्धन गर्नुपर्ने।
- बैकल्पिक सडक र बजारको ब्यबस्था गर्नुपर्ने।
- स्टेडियम र खेल मैदान को निर्माण गर्नुपर्ने
- कृषि र पशुपालन को विकास गर्नुपर्ने
- हिले बजारका लागि खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने
- हिले बजारमा सुरक्षाका लागि शीशी क्यामेराको व्यवस्था गर्ने ।

४.४.२ धनकुटा न. पा। (वार्ड २) विकासका योजनाहरु

- हिले देखि भीरगाउँ सडकको स्तरन्नोति गर्ने
- चिस्यान केन्द्रको ब्यबस्था गरि किसानलाई कृषि तर्फ़ आकर्षित गर्ने
- मधुगंगा र पन्चकन्या गुफालाई धार्मिक पर्यटन केन्द्रको रुपमा विकास गर्नुपर्ने।
- गुराँसे डाडामा भ्यु टावर को निर्माण गर्नुपर्ने
- गुराँसे डाडामा बौद्ध बिहारको विकास गरि धार्मिक पर्यटन प्रवर्दन गर्नुपर्ने
- किवी, कफी एभोकाडो र रुद्राक्ष को खेतिको विकास गर्नुपर्ने
- सडकहरुको विकास र स्तरन्नोति गर्नुपर्ने ।
- वडा कार्यालय भवनको तला थप गर्नुपर्ने।
- सिपमुलक जनशक्ति विकासका लागि सीप विकास केन्द्रको निर्माण गर्नुपर्ने।
- पर्यटन विकासका लागि ढाढाखर्क सामुदायिक वनमा पार्क निर्माण गर्नुपर्ने।
- खानेपानीको ब्यबस्थापन गर्नुपर्ने।
- स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माण गरि बर्थिंग सेण्टर व्यवस्था गर्नुपर्ने।
- वडा कार्यालयको आसपासमा बृद्ध आश्रमको निर्माण गर्नुपर्ने।
- खेल मैदान को निर्माण र ब्यबस्था गर्नुपर्ने

- व्यवसायिक रूपमा गड्यौला मल उत्पादन गर्ने
- व्यवसायिक तरकारी खेतीको पकेट क्षेत्र निर्धारण गरि एक घर एक प्लाष्टिक पोखरीको निर्माण गरि सिंचाईको व्यवस्था गर्ने
- वडास्तरिय सामुदयिक भवन निर्माण
- कृषि पर्यटन प्रवर्दन गर्न गाँजरको स्तम्भ निर्माण गर्ने ।
- वडास्तरिय बाल उद्यान निर्माण गर्ने ।

४.४.३ **धनकुटा न. पा। (वार्ड ३) विकासका योजनाहरु**

- कागते र निगालेमा कागती स्तम्भ, ढिकीको स्तम्भ, ग्रीनचिल्ड्रेन पार्क बनाई ग्रीन कागते क्लीन कागते भन्ने मुल नाराकासाथ पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्नुपर्ने
- लाकुरे , स्याउले, पात्ले, सिप्लींगलाई गाई भैंसी तथा नगदे बाली पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्नुपर्ने।
- मालबसे, सिलूँगा चालुन्गालई बाख्रा पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्नुपर्ने।
- श्रीमाने गोलाई लाकुरे- सिप्पिंग – कागते रिंगरोडको स्तरोन्नती गरि आवासीय क्षेत्रको विकास गर्नुपर्ने।
- सोलार सडक बत्ति को विस्तार गर्नुपर्ने।
- कवर्ड हलको निर्माण गर्नुपर्ने।
- खानेपानिको कमि भएकोले बोरिङ्गको व्यवस्था गर्नुपर्ने।
- पात्ले कागाते देखि मलबासे सम्म सडकको विकास गर्नुपर्ने।
- वडाको लागि चिस्यान केन्द्रको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने।
- नगादे बालि सम्न्बंधी परियोजनाको विकास गर्नुपर्ने।
- कागते देखि मार्गासम्म सडकहरुको स्तरन्नोति गर्नुपर्ने ।
- खेलमैदानको निर्माण गर्ने ।

- माल्बासे निबुवा खोला चमेरे गुफाको व्यवस्थापन गरी धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रको विकास गर्ने
- आठपहरीय होमस्टेको विकास गर्ने
- विहीबारे हटिया भीरगाउं सडक स्तरोन्नती गर्नुपर्ने ।
- घाँटी चौर स्याउले चांगलुंग्मा माल्बासे रिंगरोड निर्माण

४.४.४ **धनकुटा न. पा। (वार्ड ४) विकासका योजनाहरु**

- ध.न.पा. ४ नं. वडाका लागि खानेपानी फिल्टर ट्याङ्की र रिजर्भ ट्याङ्कीको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
- खानेपानिको लागि बोरिङ्गको व्यवस्था गर्नुपर्ने।
- ढिन्छेन छ्योलिङ्ग गुम्बाको व्यवस्थापन गरि पिकनिक केन्द्रको रुपमा स्कुलडाडालाई विकास गर्न सकिने ।
- ठोकामा भएको पोखरी को विकास गरि मुख्य पर्यटनको आकर्षण को रुपमा विकास गर्न सकिने
- टोखा घटीमा अबस्थित पोखरीलाई पर्यटनको आकर्षणको रुपमा विकास गर्न सकिने।
- स्कुलडाँडामा १५ देखि १६ हेक्टर जंगलमा निर्माणाधीन छेलिंग गुम्बामा ठुलो बुद्धको मुर्ति स्थापना गर्नुपर्ने।
- श्रीपञ्चमि पार्कलाई बाल उद्यान केन्द्रको रुपमा ब्यबस्थित गर्नुपर्ने।
- निम्न सडकरुको निर्माण र ब्यबसथापन गर्नुपर्ने
    - बिहिबारे हाटिया देखि श्रमिक टोल हुदैचुरेघाटि मधुगंगा जोडिने ४ कि मि सडक खण्डको निर्माण र स्तरन्नोति, कालो पत्रे गर्नुपर्ने।
    - जिल्ला प्रशाशन देखि ढाका हुँदै नुन्थला हुँदै अधिकारी टोल सम्म जोडिने ४.५ कि मि सडकको विकास हुनुपर्ने ।
    - कालो ढुंगादेखि अमलाटार हुदै स्वास्थ्य चौकी हुँदै कोशी राजमार्ग १ कि मि सडकको निर्माण गर्नुपर्ने।

- पृथ्वी मार्गदेखि चौतारा हुँदै कागते सम्म २ कि मि सडकको निर्माण गर्नुपर्ने।
- स्याउले भिरगाउँमा १ कि मि कृषि सडकको निर्माण गर्नुपर्ने।
- सिङ्गापुरे चोक छारागाउँ हुदै ठोका हुदै निवुवा खोला सम्मको सडक निर्माण गर्नु पर्ने ।

- पर्यटनका लागि पुर्बाधारको विकास गर्नुपर्ने।
- खेलमैदानको पुर्बाधारको विकास गर्न सकिने।
- खानेपानी योजनाको उचित ब्यबस्थापन गर्नुपर्ने।
- कृषि बजारको सृजना गर्नुपर्ने।
- बजार क्षेत्रलाई ब्यबस्थित गर्ने साथै डेरी उद्योग, पशुपालन र फलफुल तरकारी व्यवसाय, बिक्रि केन्द्रको स्थापना गर्नुपर्ने।
- बिधुतिय पुस्तकालयकोको निर्माण गर्नुपर्ने।

४.४.५ धनकुटा न. पा। (वार्ड ५) विकासका योजनाहरु

- धार्मिक पर्यटनको रुपमा मार्गादेवी मन्दिरको संरक्षण र विकास गर्ने सकिन्छ साथै तल्लो कोप्चेमा अबस्थित आठ्पहरिया समुदायलई संस्कृतिक स्थलको रुपमा विकास गर्न सकिन्छ
- ऐतिहासिक दृष्टिकोणले आठ्पहरियाको ५२ चुलोलाई पर्यटनको रुपमा बिकास गर्न सकिन्छ।
- फुजुलुकमा अबस्थित प्राकृतिक र ऐतिहासिक गुफालाई पर्यटन क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सकिन्छ।
- कृषि र पर्यटन विकासका लागि सडक निर्माण गर्नुपर्ने।
- ऐतिहासिक साप्ताहिक हटियाको संरक्षण तथा बिकास गर्नुपर्ने।
- चिस्यान केन्द्र, बिहीबारे हटियाको ब्यबस्थापन गरि बजारलाई ब्यबस्थित गर्न सकिने।
- वाडाको केन्द्रमा वडा स्वास्थ्य चौकीको निर्माण गर्नुपर्ने।
- कम आयश्रोत भएका व्यक्तिहरुको लागि कार्यक्रमहरूको निर्माण गर्नुपर्ने।
- बिहीबारे हटिया देखि कर्मिटार हुँदै खानेवास ५ कि मि सडक को निर्माण र स्तरन्नोति गर्नुपर्ने।

- टुडिखेल देखि बालमन्दिर हुँदै सांन्ताङ सम्म ९ कि मि सडक को निर्माण र स्तरन्नोति गर्नुपर्ने।
- बिहीबारे हटिया देखि बिस्कुट भट्टी हुदै भिरगाउं सम्म १२ कि मि सडक को निर्माण र स्तरन्नोति गर्नुपर्ने।
- तल्लोकोप्चे र माथिल्लोकोप्चे बजारलाई संरक्षण गरी पर्यटक गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गर्न पर्ने
- स्टेडियम सहितको टुँडीखेल स्तरोन्नती गर्नुपर्ने
- क्रिकेट खेलमैदानको निर्माण र स्तरोन्नती गर्ने
- तल्लोकोप्चस्थित लक्ष्मीनारायण मन्दीरको संरक्षण तथा निर्माण गर्नुपर्ने
- विहिबारे हटियामा रहेको पशुवधशाला व्यवस्थित गर्नुपर्ने
- बाल उद्यान सहितको पार्क निर्माण गर्ने

४.४.६ धनकुटा न. पा। (वार्ड ६) विकासका योजनाहरु

- सल्लेरी बनमा मनोरञ्जनको लागि पार्क चिडियाघर सिल्ढुङ्गा गुफा, हरिण, कालिज आदिलाई आकर्षणको रुपमा विकास गर्ने
- गुर्धुम देखि खाल्डेमा साहसिक खेल जिप फलाई को विकास गर्ने
- ओढारे लहरेमा बिशाल ढुंगाको मुर्तिको निर्माण तथा मर्मत गर्ने
- दुध तथा फलफुल चिस्यान केन्द्र र प्रसोधन केन्द्रको ब्यबस्था गर्ने
- सिलढुंगामा -रक कलैम्बिंगको बिकास गर्न सकिने
- धर्मगंगा गुफाको संरक्षण र बिकास गर्ने
- ५०० रोपनीको महेन्द्र पार्क -पुन: विकास गर्ने
- यलम्बरको मुर्ति -उभौली पर्वमा पुजा गरिने हुनाले यसको संरक्षण र विकास गर्नु पर्ने।
- खानेपानी को मुहानको संरक्षण गर्नुपर्ने।
- धर्म गंगा बाट पानीको संकलन गर्न सकिन।
- शहरी यातायातको व्यवस्था गर्नुपर्ने।

- महिन्द्रा पार्क को विकास गर्नुपर्ने।
- रिङ् रोडको स्तरन्नोति गर्नुपर्ने।
- धर्म गंगा बाल उद्यानको विकास गर्नुपर्ने
- फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्रमा विभिन्न क्रियाकलाप संचालन गर्ने
- सल्लेरी बरबोटे बाख्रेखोला सडक कालोपत्रे गर्ने
- सिरानवजार देखि निशानथानसम्म ढल निर्माण
- सल्लेरी वन व्यवस्थापन कार्यक्रम

४.४.७ **धनकुटा न. पा।)   वार्ड ७ वियोजनाहरु कासका**

- चुलीवनमा पिक्निक स्पोट बनाउनु पर्ने
- रानी बनमा भ्यु टावरको निर्माण गरि हिमालय, छिन्तांग र पाँचथरको दृस्यबलोकन गर्न सकिने।
- आठपहरिया समुदायको लागि संकृतिक संग्रालयको निर्माण रानी बनमा गर्न सकिने।
- नर्वदेश्वर मन्दीरको गुठीको खुल्ला जग्गामा सवारी पार्किंग र बाल उद्यान निर्माण गर्न सकिने।
- बिस्कुट उद्योग र वितरण केन्द्रको विकास गर्नुपर्ने।
- चुलीवनमा किरातेश्वर-महादेवको मुर्ति निर्माण गर्ने.
- चिस्यान केन्द्रको ब्यबस्था गर्नुपर्ने ।
- मुख्य सडक र अन्य सडकको निर्माण तथा स्तरोन्नती गर्नुपर्ने।
- ढलको निकासको ब्यबस्थापन गर्नुपर्ने।
- मासु पसलहरुको ब्यबस्थापनको लागि गोसखाना घरको निर्माण गर्ने
- ब्यबस्थित तरकारी बजारको स्थापना गर्नुपर्ने।
- पर्यटन र कृषिको प्रबर्धन गरि विकास गर्न सकिने।
- बिधुत पोलहरु ब्यबस्थापन गर्नुपर्ने।
- खानेपानी को लागि पाइपको ब्यबस्थापन गर्नुपर्ने।

- जिरोप्वाईण्टमा स्वागत गेट निर्माण गर्नुपर्ने
- मुख्य चोकहरूमा शिशी क्यामेराको जडान गर्नुपर्ने ।

४.४.८ धनकुटा न .पा।)वार्ड ८ (विकासका योजनाहरु

- खानेपानीका लागि तमोर नदी र धनकुटे खोलाबाट पानी तानी वितरण गर्ने
- माडदिन पाखा देखि याक्चना सम्म पारग्लाइडिङ्गको विकास गर्ने
- तमोर नदीमा राफ्टिङ्गको लागि विकास गर्न सकिने।
- तमोर नदीमा सन्बाथको रुपमा विकास गर्न सकिने।
- सिकारि थुम्का र सांग्तांग गुफालाई पर्यटनको रुपमा विकास गर्ने
- स्वारिवा पेलेक्पांगको आठपहरिया समुदायमा होमस्टे संचालन गर्ने
- चुलिबनमा भ्यु टावरको निर्माण गर्ने
- बिद्यालयहरूको भवनको स्तरन्नोति गर्नुपर्ने
- सडकको निर्माण र स्तरन्नोति गर्नुपर्ने
- पोखरी डांडालाई पर्यटकिय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने
- रिदामा रामलिहांग रिंगरोड स्तरोन्नती गर्ने
- विभिन्न मार्गाथानहरूको मर्मत संभार गर्ने ।

४.४.९ धनकुटा न. पा। (वार्ड ९) विकासका योजनाहरु

- गोलभेडाको भण्डारणको लागि चिस्यान केन्द्रको स्थापना गर्नु पर्ने र यस क्षेत्रलाई कृषि हबको रुपमा विकास गर्न सकिने
- गुठीटार बेलहारा हुँदै छिन्तांग जाल्पादेवी मन्दिरसम्म फास्ट ट्र्याक सडकको निर्माण गरि धार्मिक पर्यटनको विकास गर्न सकिने

- भ्यु टावरको निर्माण गरि थुम्किडाँडालाई पर्यटन क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सकिने जहाँ बाट तराई, कोशी ब्यारेज, तमोर नदी, धनकुटा बजारको दृश्यावलोकन गर्न सकिन्छ
- खानेपानीको योजनाको विकास संगै प्रसोधन को ब्यबस्था गर्नुपर्ने
- व्यवसायिक कृषि उत्पादन क्षेत्रमा लगानी गर्ने
- हरेक घरमा खानेपानीको पइपको जडान गर्नुपर्ने।
- थानी मन्दिरको पुनरउत्थान गर्नुपर्ने
- बघदुले गुफाको विकास गर्नुपर्ने
- अन्य सामाजिक परिचालन तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने
- पर्यटन केन्द्रको रुपमा तमोर नदी र विश्रान्ती मन्दीरू क्षेत्रको विकास गर्न सकिने
- व्यवसायिक बाख्रापालन प्रबर्दन गर्ने ।

४.४.१० धनकुटा न. पा। (वार्ड १०) विकासका योजनाहरु

- खानेपानीको लागि भएका श्रोतहरुको ब्यबस्थापन गर्नुपर्ने
- हिले देखि बेलहारासम्म, कागते देखि पात्लेफर्म हुँदै मार्गासम्म, धर्मशाला डुम्रेसान्ने सडकहरुको स्तरन्नोति गर्ने
- कृषि उत्पादनको लगि शीतभण्डारण र बजारसम्म पहुँच ब्यबस्था गर्नुपर्ने र डेरी उद्योगको बिकास गर्नुपर्ने ।
- उत्तरपानीमा भ्यु टावर , पोखरीमा बोटिंग र पिकनिक क्षेत्रको बिकास गर्ने
- मार्गा पोखरी र दुर्गा पंचायन मन्दिरको संरक्षण तथा बिकास गर्नुपर्ने ।
- पारिपात्ले राष्ट्रिय कृषि सुन्तला जात अनुशन्धान केन्द्रलाई कृषि पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा बिकास गर्नुपर्ने ।
- स्थानिय उत्पादन जस्तै अदुवा, टमाटर, आलु चिप्स, (sause), सुन्तलाको जुस आदिको लागि घरेलु उद्योगको स्थापना गर्नुपर्ने ।

- कृषि सडकहरूको विस्तार र स्तरोन्नती गर्नुपर्ने ।
- कृषि अनुदानको ब्यबस्था गर्नुपर्ने ।
- अम्लिसोको फुल तथा डाँठबाट विभिन्न खेल तथा सजावटका सामाग्री र कागज उत्पान गर्ने उद्योग स्थापना गर्ने ।
- उत्तरपानी प्राविधिक शिक्षालयमा मेकानिकल इन्जीनियरिंग र बन विज्ञान विषयमा डिप्लोमा कक्षा थप गर्ने ।
- सल्ला जातको रूखको खोटो प्रशोधन गर्ने उद्योग स्थापना गर्ने ।

खण्ड ५ : विकाशको योजना

५.१ प्रस्तावित भु- उपयोग योजना

नगरपालिकाको भु- उपयोग योजनाको विकासका लागि बिभिन्न शहरी बिकासका रणनितिहरु अपनाईएको छ । नगरपालिकाको बर्तमान अवस्थालाई ध्यानमा राखी गुरुयोजना तयार गारिएको छ जसको आधारमा यस नगरपालिकालाई सुन्दर नगारीको रुपमा विकास गर्न सोच (**Vision)** पनि निर्धारण गरिएको छ । बर्तमान अबस्थाको सम्भाबित विकासको क्रमलाई ध्यानमा राखी विभिन्न क्षेत्रहरु प्रस्ताबित गरिएको छ। प्रसाताावित भु- उपयोग योजना मुख्य रुपमा कृषिमा आधरित औद्योगिक क्षेत्रमा केन्द्रित रहेको छ जसले यहाँको अग्रणि क्षेत्रलाई समेटेको छ ।

प्रस्ताविर क्षेत्र र यसको बिषेशता

कृषि क्षेत्र	शहरी कृषि योग्य जमिनलाई संरक्षण र बचाई राख्नु पर्छ । कृषिसँग सम्बन्धित सडक र कृषि प्रसोधन जस्ता क्रियाकलाप यस क्षेत्रमा गर्न सकिन्छ , वार्ड १, २, ३, १० लाई कृषि क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सकिन्छ ।
संरक्षित क्षेत्र	यसमा प्राकृति क स्रोत पर्दछ, जसको वरिपरी १५ मि. देखि २० मि. सम्मको दुरी छोड्नु पर्छ । वन जङ्गल संरक्षित क्षेत्रमा पर्दछ ।
जोखिम **क्षेत्र**	बाढि र पहिरो जान सक्ने क्षेत्र १५ मि. देखि २० मि. सम्मको दुरी जोखिम क्षेत्रको छोड्नु पर्छ ।
भविष्यमा विस्तारित **क्षेत्र**	वार्ड १ र २ लाई भविष्यमा विस्तारित क्षेत्रको रुपमा प्रस्ताबित

	गरिएको छ । सडक सहितको वस्ति विकासलाई प्रथमिकतामा दिईनेछ।
औद्योगिक क्षेत्र	२% देखि ५% सम्मको वस्ति विकासको क्षेत्रलाई औद्योगिक क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सकिन्छ । यस क्षेत्रलाई अत्यधिक सवारी, ध्वनि, प्रदुषित हावा र फोहर उत्पादन हुने क्षेत्रको रुपमा मानिने छ । यो क्षेत्र वस्ति क्षेत्रबाट करीब २ कि. मि.को दुरीमा हुनु पर्नेछ । २० मि. हरित क्षेत्र यस क्षेत्रको वरिपरी छुट्याउनु पर्नेछ ।
मिश्रित वस्ति क्षेत्र	७ देखि १०% जमिन मिश्रित विकासको लागि छुट्याउनु पर्नेछ । वार्ड ४, ५ र ३, ९ को सिमानामा प्रस्तावित गरिएको छ । मुख्य सडकको किनारमा उच्च घनत्व मिश्रित भु- उपयोगको रुपमा विकास गर्नुपर्छ ।
आवासिय क्षेत्र	१० देखि २०% जमिन आवासिय क्षेत्रको लागि प्रस्तावित गरिएको छ । फिडर सडकसँगै र वार्ड ६ र ७को केहि भागमा स्तावित गरिएको छ ।

प्रस्तावित क्षेत्र र यसले ओगटेको क्षेत्रफल

क्षेत्र	**जम्मा क्षेत्रफल (स्क्वायर कि. मि.)**	**प्रतिशत**
कृषि	३९.५४०	३५.६७%
वन- जङ्गल	३६.४१८	३२.८५%
रुख	०.०९३	०.०८%
घाँसे जमिन	६.९०४	६.२३%
बगैँचा	०.७९३	०.७२%
निर्मित क्षेत्र	३.६८१	३.३२%
खुल्ला जमिन	२१.६५१	१९.५३%
पहिरो क्षेत्र	०.३२०	०.२९%
पोखरी	०.००७	०.०१%
खोला	१.११७	१.०१%
बालुवा	०.३२३	०.२९%
जम्मा	**११०.८**	**१००.००%**

५.२ भौतिक विकास योजना

शहरी क्षेत्रको लागि निर्माण गर्न साकिने क्षेत्र मध्ये २०% सडक सञ्जालको लागि छुट्यउनु पर्नेछ। वर्तमान अवस्थामा निर्माण गर्न सकिने क्षेत्र मध्ये जम्मा ११.५% मात्र सडक सञ्जालले ओगटेको छ। त्यसैले भबिष्यमा बढ्न सक्ने जनसङ्ख्या लाई आधार मानि ८.५% सडक सञ्जालको आवश्यक्ता देखिन्छ। वर्तमान अवस्थामा सडकको लम्बाई ३३८.४१ कि.मि. रहे पनि घरधुरीसम्मको पहुँच कमजोर रहेकोले यसमा सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ।

१ वटा प्रशोधन केन्द्रको ५ हेक्टर- ७ हेक्टरमा योजना बनाई प्रस्ताबित गरिएको छ। ५ वटा सार्वजनिक शौचालय बाँकि रहेका वार्डमा प्रस्तावित गरिएको छ।

फोहरमैला ब्यावस्थापनमा धनकुटा नगरपालिका उदाहरण बनेको छ। धेरै सङ्ख्यामा मानिसहरू यहाँ सिक्न आउने र यहाँको प्रविधि अपनाएको छ। फोहरमैला ब्यावस्थापन यस नगरपालिकाको आम्दनिको स्रोत बानेको छ। फोहरमैला ब्यावस्थापन गरि ल्याण्डफिल (िबलमार्षी क्ष्तभ० साईटलाई पार्क र बगैँचाको रुपमा विकास गरि भिन्न पहिचान यस नगरपालिकाले बनाएको छ।

५४०७ घरधुरीमा मात्र बिद्युतको पहुँच रहेको छ। ३८३० घरधुरीमा अझ बिद्युत सेवाको कमि रहेको देखिन्छ। १००% बिद्युत सेवाको लागि योजना बनाई कार्याविनयन गर्नुपर्ने आवश्यक्ता देखिन्छ।

५.२.१ भौतिक पुर्वाधारको प्रोजेक्ट

प्रकार	नियम	स्ट्याण्डर्ड	अवस्थित पुर्वाधार	२०३६को लागि प्रस्तावित	कमि र बढी
सडक	निर्माण क्षेत्रफलको	-	निर्माणाधिन क्षेत्रफलको	२०%	८.५%

	२०%		११.५%		
पानी बितरण (सङ्कलन र प्रसोधन सहित)	प्रसोधन केन्द्र	२ हेक्टर प्रति साईट	०	१	१
सरसफाई (निकासको ब्यवस्था)	प्रसोधन केन्द्र	५ हेक्टर – ७ हेक्टर प्रति साईट (१ वटा)	प्रसोधन केन्द्र नभएको	१	१
	सार्वजनिक शौचालायको ब्यवस्था	-	४	९	५
पानीको निकास	वर्षाको पानीको निकास	वर्षाको पानीको निकास र उचित ब्यवस्था (कि. मि.)	३९.७	३३८.४१	२९८.७१
एकिकृत ठोस फोहर ब्यवस्थापन	सार्ने स्टेसन	१ वटा स्टेसन एउटा शहरमा, जब अन्तिम डिस्पोज १० कि. मि. को ब्यासमा भएको	१	१	०

		अवस्थामा			

५.२.२ भौतिक पूर्वाधारको सम्भावित लागत

प्रकार	**नियम**	**कमि**	**एकाई मुल्य (करोडमा)**	**लागत (करोडमा)**
पानी बितरण प्रणाली	प्रसोधन केन्द्र	१.००	०.६०	०.६०
सरसफाईको ब्यवस्था	प्रसोधनको ब्यवस्था	१.००	१०.००	१०.००
	सार्वजनिक शौचालाय	५.००	०.२०	१.००
पानीको निकास	वर्षाको पानी	२९८.७१	०.१०	२९.८७
एकिकृत ठोस फोहर ब्यवस्थापन	स्थानान्तरण स्टेशन	१.००	०.१५	०.१५
	डम्पिङ् साईट	१.००	०.२५	०.२५
जम्मा				**४१.७७**

५.३ सामाजिक विकास योजना

सामाजिक पूर्वाधार भनेको शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य संस्था, खुल्ला क्षेत्र, पुस्तकालय, अग्नि स्टेसन, वृद्धा आश्रम, सुरक्षा र प्रदर्शनी केन्द्र आदि। प्रस्तावित सामाजिक पूर्वाधार र २०३३ को अनुमानित जनसङ्ख्याको लागि पूर्वाधारको अवस्था अनुसार प्राथमिक विद्यालय सङ्ख्या बढी भएको छ र १ वटा विश्वविद्यालय नगरपालिकामा प्रस्तावित गरिएको छ।

२ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र १ वटा जिल्ला स्तरिय अस्पताल अहिले परिचालनमा रहेको छ, जुन योजनाको नियम अनुसार रहेको देखिन्छ र प्रस्तावित जनसङ्ख्यालाई १५ वर्षलाई पुग्ने देखिन्छ।

धरानमा अवस्थित स्वास्थ्य सेवा धनकुटा नगरपालिकाको लागि सबैभन्दा नजिकको स्वास्थ्य सेवा हो, तर यातायातको अपुग सेवा - सुबिधाले गर्दा त्यहाँ पुग्न कठिन हुने गरेको छ। शहरी यजना अनुसार खुल्ला क्षेत्रको निकै महत्व रहेको छ। प्लानिङ् नर्मस अनुसार कम्तिमा शहरी क्षेत्रको ५% क्षेत्रफल खुल्ला क्षेत्रको रूपमा ब्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ। प्लानिङ स्ट्यनडर्ड अनुसार छिमेक स्तरिय पार्क (ल्भष्नजदयगचजययम ीभखर्भा एबचप०, १०,००० जनसङ्ख्याको लागि गर्नुपर्छ। स्थानिय पार्क २०,००० जनसङ्ख्याको लागि, सामुदायिक पार्क १०,००० जनसङ्ख्याको लागि र १५,००० अट्ने परेड मैदान हरेक शहरमा ब्यवस्था गर्नु पर्ने देखिन्छ। त्यसैगरी छिमेक स्तरिय पार्क (ल्भष्नजदयगचजययम ीभखर्भा एबचप०को लागि १ हेक्टर र साईट, सामुदायिक पार्कको लागि २.५ हेक्टर र साईट र परेड मैदानको लागि ५ हेक्टर र साईट रहेको देखिन्छ। त्यसैले ८ वटा छिमेक स्तरिय पार्क (ल्भष्नजदयगचजययम ीभखर्भा एबचप०, ४ वटा स्थानिय पार्क र १ वटा परेड पार्क प्रस्तावित गरिएको छ।

५.३.१ अनुमानित सामाजिक पूर्वाधार

प्रकार	नियम	स्ट्याण्डर्ड	अवस्थित पुर्वाधार	२०३६को लागि प्रस्तावित	कमि र बढी	टिप्पणी

शैक्षिक संस्था	प्राथमिक	३००० जनसङ्ख्यामा १ वटा, ०.४-०.८ कि.मि. को दूरीमा, ०.४ हेक्टर प्रति साईट	४२	१९	-	आधारभुत शैक्षिक पूर्वाधार १५ वर्षको लागि पर्याप्त रहेको छ।
	उच्च माध्यमिक	७५०० जनसङ्ख्यामा १ वटा, सार्वजनिक यातायातमा ३० मिनेटको दूरीमा, १.६० हेक्टर प्रति साईट	७	८	१	डिजाईन र निर्माण
	स्नातक र स्नातकोत्तर	२५,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा, सार्वजनिक यातायातमा	५	३	२	२ वटा बढी भएको

		४५ मिनेटको दूरीमा				
	विश्वविद्यालय	४०,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा, सार्वजनिक यातायातमा घण्टा दूरीमा	०	१	१	डिजाईन र निर्माण
स्वास्थ्य संस्था	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र जिल्ला स्तरीय अस्पताल	४०,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा (५-१५ सैय्या)	३	३	०	-
		५०,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा (२५-५० सैय्या)	१	१	०	-
खुल्ला क्षेत्र पार्क	सामुदायिक पार्क	१०,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा (२.५ हेक्टर प्रति	५	६	१	विकास र संरक्षण

		साईट)				
पुस्तकालय	राष्ट्रिय र केन्द्रिय	१	०	१	१	नयाँ निर्माण
अग्नि स्टेसन	शहर स्तरिय सेवा १००% कवरेज	१,००,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा (१ हेक्टर प्रति साईट)	०	१	१	नयाँ निर्माण
धार्मिक संस्था	दाहसंस्कार क्षेत्र	०.४ हेक्टर प्रति साईट	०	१	१	बिद्युत दाहसंस्कारको आवश्यक्ता, हाल भएका पुर्वाधारको सुधार गर्नुपर्ने
संग्रहालय	नगर स्तरीय	०.५ हेक्टर प्रति साईट	१	०	०	विस्तारको आवश्यक्ता
बृद्धा आश्रम, अनाथालय	नगर र सामुदायिक स्तरीय	२०,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा (०.३ हेक्टर प्रति	०	४	४	नयाँ प्रस्तावित

		साईट)				
सुरक्षा	प्रहरी पोष्ट	१०,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा (०.३ हेक्टर प्रति साईट)	१	६	५	योजना र निर्माण
प्रर्दशनी केन्द्र	नगर स्तरीय	५०,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा	०	२	२	नयाँ प्रस्तावित

५.३.२ सामाजिक पूर्वाधारको सम्भावित लागत

प्रकार	**नियम**	**कमि**	**एकाई मुल्य (करोडमा)**	**लागत**
शैक्षिक संस्था	उच्च माध्यमिक	१.००	१.५	१.५
	स्नातक र स्नातकोत्तर	२.००	१०.००	२०.००
पुस्तकालय	राष्ट्रिय र केन्द्रिय	१.००	१.००	१.००
अग्नि स्टेसन	शहर स्तरिय सेवा	१.००	०.५	०.५

	१००% कवरेज			
धार्मिक संस्था	दाहसंस्कार क्षेत्र	१.००	०.५	०.५
बृद्धा आश्रम, अनाथालय	नगर र सामुदायिक स्तरीय	४.००	०.२५	१.००
सुरक्षा	प्रहरी पोष्ट	५.००	०.२५	१.२५
जम्मा				**२५.७५**

५.४ आर्थिक विकास योजना

प्लानिङ नर्मस र स्टयाण्डर्ड २०१५ अनुसार र १५ वर्षका लागि प्रक्षेपित जनसङ्ख्या अनुसार धनकुटा नगरपालिकाको जनसङ्ख्या १ लाख भन्दा कम रहेकोले यो नगरपालिका शहरको श्रेणीमा पर्दछ। त्यसैले आधारभुत आर्थिक पुर्वाधार भन्नाले स्थानिय सरकारको आम्दनी उत्पन्न गरी आर्थिक अवस्थालाई सुदृढ गर्ने पुर्वाधार हो। यसमा हाट-बजार (तरकारी बजार केन्द्र) र सेवा केन्द्रको लागि पर्किङ् ठाउँ, सभा हल, स्टेडियम र खेलकुद भवन, सिनेमा हल, यातायातको व्यवस्था र एयरपोर्ठ पर्दछ।

सडकको किनारमा कुनै पनि पार्किङ ठाउँहरू निर्धारण गरिएको छैन तर नियम अनुसार २५ वटा पार्किङ् ठाउँ आवश्यक देखिन्छ। यतायातको व्यवस्थाको लागि २ वटा बस टर्मिनल, आन्तरिक र बाहिरी सेवाको लागि। बाहिरी बस सेवा टर्मिनलले अन्य शहरसँग जोड्छ र यसलाई शहरी सेवा केन्द्र, होटल र ग्यास स्टेसनसँगै राखिने गरिन्छ। त्यसैगरी आन्तरिक बस टर्मिनल नगर भित्र रहने हुनाले १ वटा कम्तिमा प्रस्तावित गरिएको छ।

५.४.१ अनुमानित आर्थिक पूर्वाधार

प्रकार	नियम	स्ट्याण्डर्ड	अवस्थित पुर्वाधार	२०३६को लागि प्रस्तावित	कमि र बढी	टिप्पणी
हल	नगर हल (बहु-उद्देश्य)	१००० जनसङ्ख्यामा १ वटा, (०.२ हेक्टर प्रति साईट)	०	५	५	नयाँ हल थपनु पर्ने
खेलकुद भवन	नगर स्तरीय (फुटबल मैदान, भलिबल, स्वीमिङ् पुल आदि)	५०,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा, (१-३ हेक्टर प्रति साईट)	०	२	२	२ वटा नयाँ योजना
	जिल्ला स्तरीय खेलकुद केन्द्र	१,००,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा, (३-१९ हेक्टर प्रति साईट)	०	१	१	१ वटा नयाँ योजना

तरकारी बजार	छिमेक स्तरीय	६,००० जनसङ्ख्यामा १ वटा	०	१०	१०	नयाँ योजना
पार्किङ ठाउँ	२,३,४ पाङ्ग्रेको लागि पार्किङ (बस र ट्याक्सी पार्क)	१ वटा पार्किङ हरेक बस्तीमा (१ बस्ती . ३००० जनसङ्ख्या)	पार्किङ ठाउँ नभएको	१०	१०	योजना र डिजाईन
यातायातको व्यवस्था	बाहिरी नगर बस टर्मिनल (अन्य शहरसँग जोडिने)	१०० वटा बस र १०० वटा ट्रकको लागि १ वटा पार्किङ	१	१	०	
	आन्तरीक बस टर्मिनल (शहरभित्रै)	१०० वटा बसको लागि १ वटा पार्किङ	०	१	१	नयाँ बसपार्कको योजना

५.४.२ आर्थिक पूर्वाधारको सम्भावित लागत

प्रकार	**नियम**	**कमि**	**एकाई मुल्य (करोडमा)**	**लागत (करोडमा)**
हल	नगर हल (बहु-उद्देश्य)	५	४०.००	२००.००
खेलकुद भवन	नगर स्तरीय (फुटबल मैदान, भलिबल, स्वीमिङ् पुल आदि)	२	१०.००	२०.००
	जिल्ला स्तरीय खेलकुद केन्द्र	१	२५.००	२५.००
तरकारी बजार	छिमेक स्तरीय	१०	०.१५	१.५
पार्किङ ठाउँ	२,३,४ पाङ्ग्रेको लागि पार्किङ (बस र ट्याक्सी पार्क)	१०	०.१	१
यातायातको व्यवस्था	बाहिरी नगर बस टर्मिनल (अन्य शहरसँग जोडिने)	१	०	०
	आन्तरीक बस टर्मिनल (शहरभित्रै)	१	५	५

जम्मा	**२५२.५**

अनुसूचिहरु

अ.१ परिचयात्मक कार्यक्रम

परिचयात्मक कार्यक्रम २०७४- १०- ०५ नगर प्रमुखको अध्य्यक्षतामा धनकुटा नगरपालिकाको कार्यालयमा सम्पन्न गरियो। परिचयात्मक कार्यक्रम धनकुटा नगरपालिकाको सदस्य र वार्ड अध्ययक्षको उपस्थिति रहेको थियो। प्रारम्भमा यस योजनाको बारेमा उपस्थित सदस्यहरूलाई जानकारी गराई छलफलको कार्यक्रमलाई अगाडि बढाईयो।

चित्र नं. अ.१ परिचयात्मक कार्यक्रमको तस्विर

अ.१ वार्डस्तरीय माईनुट्स

आज मिति २०७५ साल ०५ महिना २६ गते रोज मंगलबार का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं ०१ का वडाध्यक्ष श्री तिरेन तामाङ को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

सि.न.	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
१	तिरेन तामाङ	धनपा-१	वडाध्यक्ष	९८४२०६४२१२	
२	चन्द्र प्रसाद ढुंगाना	ध.न.पा.१		९८१९३२७६१८	
३	पासाङ शेर्पा	ध.न.पा.१		९८११४२२६९८	
४	रवीन्द्र कुमार लिम्बु	ध.न.पा.१	अध्यक्ष	९८४२१०८४३२	
५	इन्द्र राज लिम्बु	ध.न.पा.१		९८४२०६०९४५	
६	कल्पना लिम्बु	ध.न.पा.१		९८१९३८३६०३	
७	सुवास रानामगर	धं.नं.पा.१	किसान	९८१८३६८८१८	
८	कमल थिङ्गामा	″ ″ ″-१	″	९८४२९०३३४४	
९	चन्द्रकला घिमिरे	ध.न.पा.१		९८४२१९६७८८	
१०	मनकला लिम्बु	″	[illegible]	9805334866	
११	मीना प्रधान	″ ″ ″	T.B.O	९८४२०४२३६६	
१२	रामचन्द्र अधिकारी	धनपा-५	शिक्षक	९८४२०६००८६	
१३	गायत्री दाहाल	″	″	९८४२२६९२६८	
१४	चन्द्र बहादुर बिष्ट	धनकुटा-१		९८४२११०६१५	
१५	पुर्वा तामाङ	″ ″ ″	किसान	९८४२०४३६६८	
१६					
१७					
१८					
१९					
२०					
२१					
२२					
२३					
२४					
२५					
२६					

आज मिति २०७५ साल 5 महिना 31 गते रोज आइतवार का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं. ०१ का वडाध्यक्ष श्री............................को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

सि.न.	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
१	[illegible]	[illegible]	[illegible]		[signature]
२	राम ब. विष्ट	मार्गेश्वरी टोल	सदस्य	—	[signature]
३	मदन ब. थापा	मार्गेश्वरी टोल	सदस्य	—	[signature]
४	डम्बर राना	मधुगंगा टोल विकास	अध्यक्ष	9842060535	[signature]
५	प्रेम ब. दाहाल	मार्गेश्वरी टोल	सदस्य		[signature]
६	ज्ञान बा. [illegible]	बेरे टोल [illegible]	अध्यक्ष	[illegible]	[signature]
७	हरि ब. [illegible]	कैलाश टोल [illegible]	सदस्य	9807383725	[signature]
८	नरेन्द्र बस्नेत	पंचकन्या टोल [illegible]	अध्यक्ष		[signature]
९	[illegible] थापा	नगरपालिका	सचिव	[illegible]	[signature]
१०	ध्रुव ब. मगर	मधुगंगा टोल	सदस्य	9810596983	[signature]
११	द्रौपदा खिवाडेनांग	वडा सहायक	वडा सहायक	9817363210	[signature]
१२	सीता तामाङ	उच्च मा. वि. टोल	अध्यक्षा	9808326698	[signature]
१३					
१४					
१५					
१६					
१७					
१८					
१९					
२०					
२१					
२२					
२३					
२४					
२५					
२६					

आज मिति २०७५ साल 5 महिना 25 गते रोज सोमवार का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं ०3 का वडाध्यक्ष श्री विकास घिमिरेको अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

सि.न.	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
१	विकास घिमिरे	धनपा-3	वडाध्यक्ष	9852050323	
२	शुलोचना बस्नेत	धनपा-3	की सदस्य	9842256112	
३	बाबुराम मिश्र	धनपा-3	वडा सदस्य	9842109142	
४	भेरब ब० राई	धनपा-3	वडा सदस्य	9842933162	
५	बुद्ध माया लिम्बु	धनपा-3	वडा सदस्य	9816395795	
६	शान्ति राम मिश्र	धनपा-3	टोलबस्ती सदस्य	९८४२३२३९८३	
७	लक्ष्मण घिमिरे	,,	ने.क.पा. प्रतिनिधि	९८६२२९६४४२	
८	[illegible]	[illegible]		[illegible]	
९	निल बहादुर जबेगडी	प्र.अ. जनता आ.वि	प्र.अ.	९८४२४९३०८८	
१०	अम्बर बहादुर बस्नेत	धनकुटा न.पा.-3	टोल बस्ती अध्यक्ष	९८४२९१२६४२	
११	कृष्ण ब० राई	,, ,,	टोलबस्ती	९८०४३१८४२२	
१२	जय ब० राई	त्रिवेणी धनपा-3	त्रिवेणी टोल अध्यक्ष	९८४२४०३२१५	
१३	त्रिभुवन कार्की	धनपा-3	कार्यदल टोल सदस्य	९८४२९०३६२६	
१४	भुवन ब० कार्की	धनपा-3	प्रगति टोल अध्यक्ष	९८४२९९६१००	
१५	गोविन्द बाञ्जा	,,	ने.कां. प्रतिनिधि	९८४२०६४६२९	
१६	[illegible]	,,	डाडागाउँ टोल	[illegible]	
१७	गोरख ब० राई	धनपा-3	मालपोत		
१८	दिपक जङ्ग कार्की	धनपा-3	प्र.स. धनपा	९८४२९९१२२९	
१९	भिम बहादुर राई	ध.न.पा-3	रा.प. अध्यक्ष	९८०८०४९६८४	
२०	मोन बहादुर कार्की	धनपा-3	३.१ अध्यक्ष	९८४२०६९१९४	
२१	कुल केशर बाञ्जा	धनपा-3	पाल्ने	९८४२०५३६२०	
२२	[illegible] थापा	,, ,,	[illegible]	[illegible]	
२३	पदम प्रसाद रिजाल	धनपा-3	सि.प्र.अ.	९८४२०६२४९३	
२४	रामहरि कुवेर	धनपा-3	प्र.अ.	९८४२०४०३२४	
२५	कुल ब० कुर्मी	धनपा-3	सहायक	९८४२९९३९८९	
२६	कुल प्र. गाहारी	धनपा-3	वडा सचिव	९८४२०६९५९९	
26	गीता तिम्सिना	धनपा-3	एफ.पी	९८४२९३६८६१	

आज मिति २०७५ साल ५ महिना २१ गते रोज बिहिबार का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं ०५ का वडाध्यक्ष श्री............................को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

उपस्थिति

क.सं.	नाम	पद नाम	संस्था	हस्ताक्षर
१	अध्यक्ष वीर बहादुर तामाङ	का.वा. अध्यक्ष	५ नं. वार्ड कार्यालय	[illegible]
२	ओम प्र० अधिकारी	वडा सदस्य	,,	[illegible]
३	दुर्गा अधिकारी	,,	,,	[illegible]
४	तुल बा विश्वकर्मा	,,	,,	[illegible]
५	वाडिन्द्र विक	,,	,,	[illegible]
६	अगमेशर राई	टो.वि.स. अध्यक्ष	चुले घाँटी टोल	[illegible]
७	प्रेम ब. कस्तेन	टो.वि. अध्यक्ष	गणेश ध्वारा	[illegible]
८	लक्ष्मी प्रसाद भट्टराई	ज्येष्ठ नागरिक संघ अध्यक्ष ५ नं वडा समिति		[illegible]
९	जगन्नाथ रिजाल	,, ,,	सचिव ,,	[illegible]
१०	चेतनाथ वाग्ले	प्र.अ. आधार मा.वि.	आधार मा.वि.	[illegible]
११	नृपेन्द्र सिंह थापा	—	—	[illegible]
१२	कल्पना सुवेदी	महीला समुह	गणेश म.सं	[illegible]
१३	रामचन्द्र अधिकारी	सचिव अमलाटार	अमलाटार टोलवस्ती	[illegible]
१४	माधव [illegible]	अध्यक्ष - नुनथला	नुनथला टो.वि.	[illegible]
१५	बोधा कु० दाहाल	स्वास्थ्य आमा समूह	नुनथला - ४	[illegible]
१६	[illegible]	अध्यक्ष	घलेटार ४	[illegible]
१७	वाडिन्द्र विक	सदस्य	समेकित [illegible]	[illegible]
१८	दुर्गा भट्टराई	अध्यक्ष	जलकन्या	[illegible]
१९	कमल [illegible]	—	ध. न.पा. ४	[illegible]
२०	कालिका अधिकारी	,,	[illegible]	[illegible]
२१	देवीमाया कार्की	~~महिला समूह~~ [illegible]	आमा समूह	देवी

[illegible]

आज मिति २०७५ साल ५ महिना २८ गते रोज बिहिवार का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं ०४ का वडाध्यक्ष श्री............................को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

सि.न.	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
१	[illegible]	ध.न.पा. ४	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२	[illegible]	ध.न.पा. ४	—	[illegible]	[illegible]
३	[illegible] दाहाल	,, -४	सदस्य	[illegible]	[illegible]
४	[illegible]	,,	अध्यक्ष	[illegible]	[illegible]
५	लक्ष्मी प्रसाद [illegible]	ध.न.पा. ४	[illegible]	[illegible]	[illegible]
६	कमल [illegible]	,,		[illegible]	[illegible]
७	रामचन्द्र अधिकारी	,,	[illegible]	[illegible]	[illegible]
८	चेतनाथ वाग्ले	,,	[illegible]	[illegible]	[illegible]
९	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१०	[illegible] विक	,, ४	को.अध्यक्ष	[illegible]	
११	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१२					
१३					
१४					
१५					
१६					
१७					
१८					
१९					
२०					
२१					
२२					
२३					
२४					
२५					
२६					

बुधवार
आज मिति २०७५ साल ६ महिना २४ गते रोज 11:00 AM का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं ६ का वडाध्यक्ष श्री धनकुमार राई को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

सि.न.	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
१	धनकुमार राई	धनपा ६	वडाध्यक्ष	९८४२०६९६९८	[signature]
२	सीता श्रेष्ठ	,,	सदस्य	९८६२०६८९६१	[signature]
३	अम्बिकापरियार	,,	सदस्य	9842093874	[signature]
४	रोशन श्रेष्ठ	,,	,,		[signature]
५	गोविन्द राई	,,	,,	९८४२२६८३३३	[signature]
६	प्रयोति प्रधान	,,	कोषाध्यक्ष	9842103902	[signature]
७	मैया श्रेष्ठ	,,	सदस्य	9842071227	[signature]
८	भगवती कार्की	,,	ने. अध्यक्ष	9842329060	[signature]
९	चन्द्र कु. राई	,,	अध्यक्ष	9842208367	[signature]
१०	पृथ्वी राई	,,			
११	गोमा घिमिरे	,,	सचिव	९८४२०६९९९१	[signature]
१२	विकास प्रधान	,,		९८४२०६९६५५	[signature]
१३	वीरक राई	,,	टो.प.अ.	९८४२०६०९८८	[signature]
१४	तिका श्रेष्ठ	,,	इन्चार्ज अ.	९८४२०२६९६६	[signature]
१५	सरिन श्रेष्ठ	,,	हि.व.स.स	९८४२०१६९२२	[signature]
१६	पुनम अंगराखा	,,	मेलमिलापकर्ता	9862029773	[signature]
१७	धनेन्द्र सुब्बा		शिक्षक	9842041305	[signature]
१८	श्याम ब. राई	,,	टो.वि.अ.	९८४२९२६२०९	[signature]
१९	राजेन्द्र श्रेष्ठ	,,	टो.प्र.अ.	९८४२०६००२५	[signature]
२०	सन्चेता खातिवडा	,,	सचिव	९८४२३८९०६	[signature]
२१	कमल राई	,,	टो.वि.को.अ.	९८४२८८९८६६	[signature]
२२					
२३					
२४					
२५					
२६					

आज मिति २०७५ साल.०५..महिना.२१...गते रोज......२.०० (दिउँसो).. का दिन .धनकुटा........ नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं ०६..... का वडाध्यक्ष श्री..नरेश...श्रेष्ठ..............को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

सि.न.	नामथर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
१	नरेश श्रेष्ठ	ध.न.पा.-६	वडाध्यक्ष	९८४२०२८३३३	[illegible]
२	नविन किशोर [illegible]	,,	सो.से.	९८४२९९२०३३	[illegible]
३	[illegible]	,, ,,	अध्यक्ष	[illegible]	[illegible]
४	रोमिला हिङमाङ	ध.न.पा.-६	अध्यक्ष	9842070621	[illegible]
५	रीना उदास	ध.न.पा.-६	स्वा.प	9842364939	[illegible]
६	[illegible]	ध.न.पा. ६	[illegible]	9810411705	[illegible]
७	भीम ब. [illegible]	ध.न.पा.६	फोटोग्राफर	[illegible]	[illegible]
८	पुष्करलाल अर्याल	ध.न.पा.६		[illegible]	[illegible]
९	~~[illegible]~~	,, ,,	—	[illegible]	[illegible]
१०	तुलसी प्र. ढुंगाना	ध.न.पा.६	[illegible]	[illegible]	[illegible]
११	भक्त ब. [illegible]	ध.न.पा.६	अध्यक्ष	९८४२९५५०६८	[illegible]
१२	मिलन कु. [illegible]	,, ,,	सदस्य	[illegible]	[illegible]
१३	हिरा देवी राई	,, ,,	,,	९८४२३४६५४२	[illegible]
१४	पुना [illegible]	,, ,,	,,	[illegible]	[illegible]
१५	मोहन [illegible]	ध.न.पा.-६	,,	[illegible]	[illegible]
१६	शिखर [illegible]	,,	,,	९८४२०२२३०८	[illegible]
१७	भगवान जोशी	,, ,,	अध्यक्ष	९८४२०६९९३३	[illegible]
१८	पुरन्द्र लाल श्रेष्ठ	ध.न.पा.-६	समाजसेवी	[illegible]	[illegible]
१९	सावित्रा राई	,, ,,	गृहिणी	[illegible]	[illegible]
२०					
२१					
२२					
२३					
२४					
२५					
२६					

नरेश

आज मिति २०७५ साल 5 महिना 31 गते रोज आइतवार का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं ०६ का वडाध्यक्ष श्री............................को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

उपस्थिति

क.सं.	पद	नाम	संस्था	हस्ताक्षर
१	अध्यक्ष वडा अध्यक्ष	[illegible]	६ नं वडा कार्यालय	
२	नगर कार्यपालिका सदस्य	मदन [illegible]	धनकुटा न.पा.	
३	६ नं. वडा सदस्य	पितम्बर [illegible]	ध.न.पा. ६	
४	सचिव	तिलक प्रसाद [illegible]	[illegible] टोल [illegible]	
५	"	मातृका [illegible] राई	[illegible]	
६	राजनीतिक पार्टी	[illegible]	[illegible]	
७	[illegible]	[illegible]	धनकुटा ७	
८	[illegible]			
९	[illegible]	[illegible]	धनकुटा- २	
१०	[illegible]	[illegible]	ध.न.पा. ६	
११	[illegible]	[illegible]	ध.न.पा.-६	
१२	[illegible]	[illegible]	ध. न.पा ६	
१३	[illegible]	[illegible]	,, ,, ६	
१४	सचिव	[illegible]	[illegible] - ६	
१५		[illegible]	[illegible]	
१६	उपाध्यक्ष	[illegible]	[illegible]	
१७	~~[illegible] मगर~~	[illegible] मगर	[illegible]	
१८	~~[illegible]~~	[illegible] तामाङ	[illegible]	
१९	वडा सदस्य	चन्द्र कुमारी	[illegible]	
२०	~~[illegible]~~ अध्यक्षा	टीकादेवी [illegible]	[illegible] टोल [illegible]	
२१	सचिव	कमल [illegible]	[illegible]	

वडा अध्यक्ष

आज मिति २०७५ साल 05 महिना 26 गते रोज मंगलबार का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं 08 का वडाध्यक्ष श्री सुमन राई को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

सि.न.	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
१	सुमन राई	ध.न.पा. ८	वडाध्यक्ष	९८०४३०२४६९	[illegible]
२	रमेश ईंगोल	,,			
३	योगेन्द्र ईंगोल			९८४२४५०९८८	योगेन्द्र
४	मन कुमारी [illegible]	,, ,,			
५	[illegible] राई	,, ,,		९८५२४४४९०९	[illegible]
६	[illegible] राई	,, ,,	वडा सदस्य	९८११३६१६५९	[illegible]
७	[illegible] राई	,, ,,	,, ,,	९८१२३१६६२६	[illegible]
८	भोलानाथ राई	[illegible]	अध्यक्ष	९८६३३८६८४०	[illegible]
९	जानुकी [illegible]	मिलन टोलवस्ती	अध्यक्ष	९८२५३२६५६०	[illegible]
१०	[illegible] माया राई	[illegible]	सचिव	९८४९५४८९२१	[illegible]
११	[illegible] राई	[illegible] टोल	सदस्य	९८१०८४४४६३	[illegible]
१२	[illegible] राई	[illegible] टोल			[illegible]
१३	[illegible] लाल राई	[illegible] ८	सदस्य	९८१६३६३८६६	[illegible]
१४	भुवन सिंह राई	धनपा ८	[illegible]	९८४२१०६२१	[illegible]
१५	[illegible] राई	,,			[illegible]
१६	[illegible] ईंगोल				[illegible]
१७	Bijay Rai		[illegible]	9817814549	[illegible]
१८	[illegible] राई				
१९	[illegible]	[illegible] ८	अध्यक्ष	9812335972	
२०	[illegible] लाल राई	[illegible]	सदस्य	9811358578	[illegible]
२१				९८१२३१८३५१	[illegible]
२२	[illegible] प्र० राई	धनकुटा ८	सदस्य	९८०४३३१२३५	[illegible]
२३	[illegible] राई	[illegible] ८		९८१६३५८८०१	[illegible]
२४	कविता राई	ध.न.पा. ८	सदस्य	९८२५३३०९२६	
२५	नारायण राई	,,	सदस्य	९८४२०६०५२८	[illegible]
२६	कृष्ण बहादुर राई	,,	[illegible]	९८४२९३६१०१	[illegible]

आज मिति २०७५ साल ८ महिना २६ गते रोज...................... का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं ९ का वडाध्यक्ष श्री सन्तोष मगर को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

सि.न.	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
१	सन्तोष मगर	ध.न.पा. ९	वडाध्यक्ष	९८०८३४४९४	[illegible]
२	शंकरनाथ रेग्मी	,, ,,	वडा नं ९		[illegible]
३	हेम रेग्मी	,,	स्वा.पु.	९८४२९०२३६४	[illegible]
४	कमल प्र. रेग्मी	,,	वडा नं ९		[illegible]
५	कृष्णराज राया	,, ,,	ने.क.पा. प्रतिनिधि	९८४२९०३६७०	[illegible]
६	देवी प्रसाद रेग्मी	,, ,,	वा.नं. ९	९८४२४९९६२२	[illegible]
७	विरबा वस्नेत	,, ,,			[illegible]
८	प्रेम बहादुर खड्का	,, ,,			[illegible]
९	पूर्ण बा. कोइराला	,, ,,	वडा सदस्य		[illegible]
१०	फणिन्द्र प्र. घिमिरे	,, ,,	शिक्षक		
११	कुलमान राई	,, ,,			
१२	भुवन राई				[illegible]
१३	सावित्री तिवारी		वडा सचिव	९८६२०६००६६	[illegible]
१४	गोकुल कोइराला				
१५	लेरप ब. राई	,, ,,	प्र.अ.	९८४२०६२४२५	[illegible]
१६	फणीन्द्र प्र. घिमिरे	धनपा-९	शिक्षक	९८४२२९६८०४	[illegible]
१७	भोजराज खत्री	ध.न.पा. ९	–	९८४२९४८९५४	[illegible]
१८	कुल ब. राई	धनपा. – ९	–	९८४२२२९२४२	[illegible]
१९	युवराज रेग्मी	ध.न.पा. – ९	–	९८४२०६१६८९	[illegible]
२०	सोनाम सिंह थापा	ध.न.पा. ९	–	९८०८८९६५०	[illegible]
२१	लेखन क्योंवाखे	,,	–	9842111683	[illegible]
२२	गोकुल श्रेष्ठ	,,		९८४२९४९३९०	[illegible]
२३	किरन रोइला	,,	–	९८०४०९५३४८	[illegible]
२४	इन्द्र ब. राया	,,	स्थानिय	९८१९३९६३२८	[illegible]
२५	अम्बर ब. तिवारी	,,	स्थानिय	९८४२१५६१३९	[illegible]
२६	नगेन्द्र बस्नेत	,,	,,	९८४२४६४२...	[illegible]
२७	दिलु नामाङ	,,	,,	९८१५९१३०६	
२८	सावित्रा राई	,,			
२९	इन्द्रराज राया (योगबत्ती)				[illegible]

१०

आज मिति २०७५ साल ५ महिना २९ गते रोज शुक्रवार का दिन धनकुटा नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणका लागि यस नगरपालिका वडा नं. १० का वडाध्यक्ष श्री.............................को अध्यक्षतामा एकिकृत शहरी विकास योजना संचालन गरी भौतिक विकास, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, संस्कृति र पर्यटन विकास, वातावरण विकास, प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, संस्थागत विकास, वित्तिय विकास लगायतका विषयमा छलफल गरी तपसिलको उपस्थितिमा निर्णय गरियो ।

उपस्थिति

क्र.सं.	पद	नाम	संस्था	हस्ताक्षर
१	अध्यक्ष कमल बहादुर थापा	अध्यक्ष - १० वडा	१० - धनकुटा नपा	
२	सुयोजक प्र. हरि कुमार श्रेष्ठ	सुयोजक	राष्ट्रिय [illegible]	
३	वैज्ञानिक रोशन [illegible]	वैज्ञानिक (S-1)	,,	
४	गोपाल राज श्रेष्ठ	१० अधिकृत	,,	
५	[illegible] हाङसुब्बा	लेख अधिकृत	,,	
६	उपेन्द्र बहादुर श्रेष्ठ	पूर्व कर्मचारी	व्यवसायी -१०	
७	प्रकाश बहादुर कार्की	नि. प. इ. (स)	राष्ट्रिय [illegible]	
८	हेम बहादुर दाहाल	,, ,, ,, (२)	,,	
९	कल्पना राई	वडा १० सदस्य		
१०	नविन लामाङ	व्यवसायी	व्यवसायी -१०	
११				
१२				
१३				
१४				
१५				
१६				
१७				
१८				
१९				
२०				
२१				